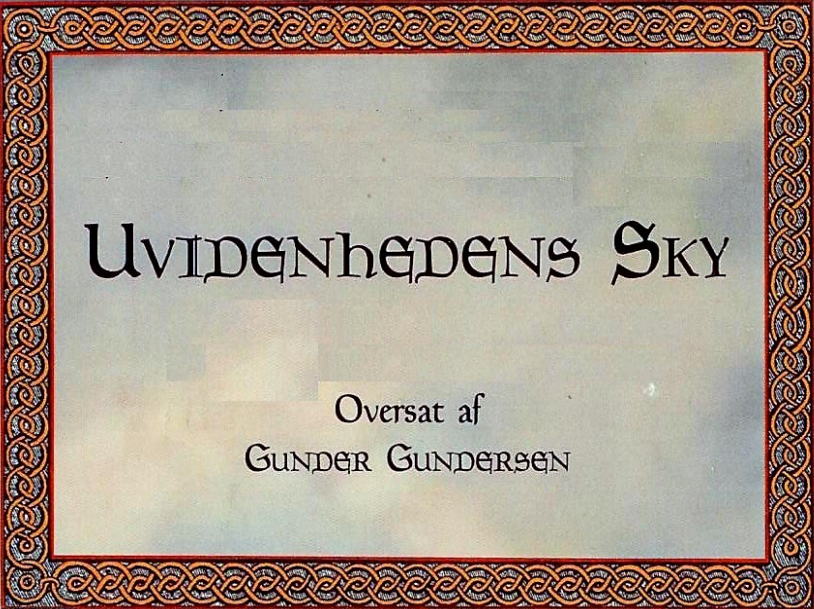

UVIDENHEDENS SKY

Oversat af
GUNDER GUNDERSEN

KLOSTERTID

**Denne E-bog stilles gratis til rådighed med opfordring til at
give en gave til foreningen (fx 100 kr)**

Klostertid,

Reg. nr. 5958 kontonr: 0001103203

mærk venligst indbetalingen ”Uvidenhedens Sky”

UVIDENHEDENS SKY

*Oversat og redigeret af
Gunder Christian Gundersen*

**Klostertid
2017**

UVIDENHEDENS SKY

der hvor sjælen forenes med Gud

En bog om kontemplation

Oversat efter

The Cloud of Unknowing and The bog of Privy Counselling,

edited from the manuscripts with introduction notes og glossary by Phyllis Hodgson, London 1944, Early English text society, Original Series no. 218

Oversat og redigeret af Gunder Christian Gundersen

Forsidebillede:

Vera Justiano Almqvist: *Mørket og lysets kræfter* (udsnit) gave til
Sct. Nicolai Tjenesten, Sct. Nicolai Plads 15, 1067 Kbh. K.
Brugt med tilladelse.

2. udgave. Roskilde 2017

© Klostertid

Indhold

Forord	4
Indledning	6
UVIDENHEDENS SKY.....	16
Kapitelinddeling.....	16
Forfatterens forord	25
UVIDENHEDENS SKY.....	27

Forord

I 1370 sad en ældre munk i et kloster i den østlige del af Midt-england. Vi ved ikke hvem han var eller hvad han hed, så i det følgende vil han blive kaldt Skyens Bror, navngivet efter hans kendteste skrift: Uvidenhedens Sky. Skyens Bror sad og skrev en vejledning til en yngre munk på 24 år, som var parat og villig til at gå den kontemplative vej. Det er en vej med stille indre bøn – og hvis Gud vil: En forening med Gud selv.

Den gamle munk var velbevandret i kontemplativ bøn og kontemplation. Han havde både teoretisk og praktisk indsigt. Han havde teoretisk indsigt gennem læsning af gamle kontemplative skrifter helt tilbage til det 800 år gamle græske skrift 'Den mystiske Teologi', som havde rødder tilbage til ørkenfædrene. Han havde praktisk indsigt gennem mange år med klosterets tidebønner og bibellæsning og gennem mange års udøvelse af kontemplativ bøn, som altså er den stille indre bøn.

Skyens Bror var med sine skrifter og oversættelser med til at holde den kontemplative tradition i live. Men da reformationen ca. 150 år efter skyllede over Europa slukkede både den katolske kirke og de protestantiske kirker for udøvelsen af kontemplativ bøn.

Det blev blandt andet 'Uvidenhedens Sky', der omkring 1970 vakte den kontemplative tradition i live igen. Ud fra blandt andet 'Uvidenhedens Sky' udviklede benediktiner-munken John Main 'Kristen Meditation' (WCCM) og trappist-munken Thomas Keating m.fl. Centrerende Bøn (Contemplative Outreach). Gennem de to verdensomspændende organisationer udbredes kontemplativ bøn igen.

Nærværende oversættelse¹ søger på et enkelt dansk at formidle de middeldalder-engelske skrifers indhold uden nødvendigvis at være en ordret oversættelse.

Det vil således være i forfatterens ånd, at læse skrifterne med hjertet og afstå fra at forstå med hovedet eller at blive 'videnskabelig kritisk'. Med mindre læseren har en særlig interesse i en indførende forklaring, kan det anbefales at springe indledningen over og gå direkte i gang med skrifterne.

Til sidst en stor tak til Annette Lando, Laila Agnethe Jørgensen og Linda Gammelgaard Bodentien, som har læst korrektur på 'Uvidenhedens Sky' og 'Fortrolig vejlednings Bog'. Ligeledes en stor tak til Eva Als for korrekturlæsning af 'En skrivelse om Bøn' og 'En skrivelse om at bedømme Impulser'

Roskilde, juli 2016
Gunder Gundersen

1 'Uvidenhedens Sky' udkom i en fin dansk ordret oversættelse i 1983 på Sankt Ansgar Forlag. 'En skrivelse om Bøn', 'En skrivelse om at bedømme Impulser' og 'Fortrolig vejlednings Bog' foreligger her i dansk oversættelse for første gang.

Indledning

Guds nåde – kærlighed og hjælp

Det hele begynder med Guds nåde! Guds nåde er Guds gave og hjælp til mennesket – og uden den er kontemplation ikke muligt. Den praksis, som Skyens Bror præsenterer i disse fire skrifter, fører ingen vegne uden Guds kærlighed og imødekommenhed. Ja, selve Guds indbydelse (kaldelse) er udtryk for Guds kærlighed og hjælp. Det gælder, hvad enten det er indbydelsen til et udadvendt kristenliv med barmhjertighedsgerninger og omsorg for medmennesker eller et indadvendt liv med meditation og indre stille bøn (kontemplativ bøn).

Kærlighed er det vigtigste i denne kontemplative praksis. Det fremgår flere steder fx: *For sand næstekærlighed er ikke andet end at elske Gud for hans egen skyld over alt andet og at elske mennesker for Guds skyld og sig selv. Og i kontemplativ bøn elsker vi nemlig Gud for hans egen skyld, før alt andet.* (Uvidenhedens Sky kap. 24, s.61)

Kærlighed indbefatter en form for viden eller bevidsthed, som det er muligt at tale om. Men i selve handlingen – i den indre stille bøn – er denne viden bundet sammen med kærlighed. I den kontemplatives hjerte opstår en helt enkelt erfaring, som er ubeskrivelig: For alt, hvad der er sagt om kontemplation, er ikke kontemplation, men om kontemplation (Fortrolig vejlednings Bog kap. 11). Og både i kontemplation og i talen om kontemplation er kærligheden vigtigst. Med eksempler, der minder om 'Kærlighedens Højsang' (1 Kor 13), understreger Skyens Bror, at kærlighedsimpulsen er det vigtigste og forudsætningen for den kontemplative bøn og praksis (Uvidenhedens

Sky kap. 12, s.46). Impulsen til kærlighed dominerer hele det mystiske liv (Fortrolig vejlednings Bog kap.19). Ja, kærligheden tager over og styrer den kontemplative. Kærligheden bliver en klar flamme, som vejleder blidt og mildt til handling, til Guds vilje. Kærligheden er Guds vejledning i sjælens dyb. Det er kernen i kristen moral: ikke troskab mod loven, men underkastelse under kærlighedens vejledning. Således giver kærligheden den visdom og indsigt, som ser muligheder og skønhed, hvor fornuft og forstand intet finder.

Kærligheden er ekstatisk – kærlighed får en til at 'gå ud af sig selv' for deri at finde sit sande selv. Gud er din væren, men du er ikke Guds væren. Det er kærlighedens paradoks mellem enhed og mangfoldighed: at alle er ét – og alle er ikke-ét.

Skyen Bror bemærker flere gange, at 'kun den, der erfarer det, vil virkelig forstå det'. Problemet findes kun i sproget og tanken, men i kærlighedens erfaring er det slet ikke et problem, for der ved man med sin væren, hvad det vil sige at miste sig selv og finde sig selv samtidigt. Skyens Bror forsøger derfor ikke at forklare (for det er netop ikke muligt) men at føre eleven til den bevidsthedstilstand, hvor eleven selv indser det. *Søg denne erfaring mere end kundskab. For kundskab fører til stolthedens bedrag, men en ydmyg og kærlig erfaring vil ikke bedrage. 'Kundskab gør indbildsk, men kærlighed bygger op'*². *Kundskab er anstrengende arbejde, kærlighed er hvile* (Fortrolig vejlednings Bog kap.23). Når man er mest forenet med Gud, så er man mest sig selv.

Denne erfaring bruges også til beskrivelsen af treenigheden, og kan også findes i menneskelige kærlighedsforhold. Således står Skyens Bror i den tradition, som beskriver mystik som en

2 1 Kor 8,1

'kærlighedsaffære' mellem brud og brudgom, Jahve og folket, Kristus og den kristne hhv. menigheden. Det er selve kernen i den vestlige mystik.

Praksis

Gud kan ikke erkendes helt eller begribes fuldt ud med nogen tanke. Dette udtrykkes med, at Gud er skjult bag en sky af uvidenhed – uvidenhedens sky. Derimod kan kærligheden trænge igennem til Gud – ved at elske Gud. En lille blind kærlighedsimpuls³, som rettes mod Gud, er selve kernen i den kontemplative vej, som Skyens Bror anviser. Med et kort ord som udtryk for kærlighedsimpulsen 'slår' eller 'skyder' man mod og gennem uvidenhedens sky. Skyens Bror opfordrer til *uden ophør (at) beskyde uvidenhedens sky mellem dig og Gud med pile af længselsfuld kærlighed* (Uvidenhedens Sky kap. 12, s.46). For at gøre plads til den lille blinde kærlighedsimpuls taler Skyens Bror om øvelse i uvidenhed, hvor al viden presses ned under 'glemslens sky'. Man skal glemme alt – både det skabte, det onde, det gode og det hellige, mens man beder den indre stille bøn. Ja, man skal også glemme både 'hvad jeg er' og 'at jeg er', således at det eneste, der er tilbage i bevidstheden, er 'at Gud er'. Der er et paradoks imellem glæden og taknemmeligheden over 'at være til' og smerten og sorgen over 'at være bevidst om at være til', som afføder dels ydmyghed og dels længsel. En ydmyghed og længsel som forenes i ønsket om, at forenes/forsvinde i Gud, for deri at blive 'sandt sig selv'.

Jo mere kærlighedsimpulsen trænger ind i uvidenhedens sky, jo mere vil kærligheden vise vej til Gud, som ikke kan tænkes, forstås eller findes med ræsonnementer. Det er kærligheden, som tager over

3 Bliver også kaldt *den lille skjulte kærlighed, den nøgne/blinde kærlighed, impuls til kærlighed, beskæftigelse/arbejde* eller bare *den*.

og styrer den kontemplative.

Hvor er Kristus?

Kristus er central i alle fire skrifter! Umiddelbart er Kristus utydelig, men det kommer sig af, at det snarere er den opstandne og himmelfarne Kristus, der er lagt vægt på. Man kan sige det handler om den 'Kosmiske Kristus', der er før al tid og er i al tid og er i al evighed, og som forsoner og forener alt med og i Gud⁴. Den Kosmiske Kristus er den opstandne; han er et opstandelses-legeme, der er væsensforskelligt fra den krop, som Jesus fra Nazareth var⁵.

Det er denne diffuse, opstandne og himmelfarne Kristus, som Maria Magdalene møder i kap. 16 og videre frem i 'Uvidenhedens Sky' (Uvidenhedens Sky kap. 16ff, s.50ff). Kristus er netop skjult i uvidenhedens sky, så ved at rette kærlighedsimpulsen mod uvidenhedens sky så rettes hele kærlighedsbevidstheden mod Kristus. Her viser det kontemplative paradoks sig som kristocentrisk og billedløs. Den Kristus, som vi beder til, er den opstandne og himmelfarne, som både troner hos Gud og nærværende tager del i vores liv her⁶.

Derfor kan kristen mystik/kontemplation ikke være selvisk, ego-centrisk og navlebeskuende. Kontemplativ bøn gavner alle og alt. For den, som praktisere kontemplativ bøn, forsvinder forskellen på frænde og fremmed, på ven og fjende, så han/hun med tiden ikke ænses nogen forskel. Alt påvirkes af den kontemplative kærlighedsøvelse. Det forbliver dog et paradoks for tanken: At man hjælper andre ved at glemme dem!

4 Se særligt Fil 2,5-11 og Kol 1,15-20.

5 Se 1 Kor 15,35-38

6 Se fx Matt 28,20: Og se, jeg er med jer alle dage indtil verdens ende.

Gennem kontemplativ bøn giver den bedende plads til Jesu Kristi sind (Fil 2,5), idet han/hun tilstræber at slippe bevidstheden om sig selv i en ren, blind kærlighedsimpuls rettet mod Gud/ Kristus i uvidenhedens sky, for med Paulus at kunne sige: *Jeg lever ikke mere selv, men Kristus lever i mig*⁷.

Gudbilledlighed

Sjælen er if. Skyens Bror skabt i Guds billede og lighed med en længsel efter forening med Gud. Men den oprindelige synd (arvesynden) forårsager en skrøbelighed. En skabning (slangen) har presset sig ind mellem mennesket og Gud. Det betyder, at skabninger og skabte ting igen og igen vil forsøge at presse sig ind mellem mennesket og Gud. Derfor er en del af den kontemplative øvelse at presse alt det, som ikke er Gud, ned under 'Glemslens Sky'. Den oprindelige synd sætter nemlig hele tiden 'friske skud' og forvrænger sjælens evner, så fornuften er forvirret, viljen forblændet, forestillingsevnen ulydig mod fornuften og sanseevnen er ulydig mod viljen.

Tænkeevnen rammes og svækkes således af den oprindelige synd, så menneskets rationelle evner har mistet gudbilledligheden.

Men hvor Gud ikke kan nås og gribes med tænkeevnen, så er Gud fuldt begribelig med kærlighedsevnen. Gennem kærlighed har mennesket stadig mulighed for at blive forenet med Gud i ånd. Åndens liv er længsel og kærlighed. Så når du fyldt af længsel elsker Kristus, så bliver alt hans til dit. Gennem kærlighedsevnen besidder mennesket gudbilledlighed og -lighed, som gør foreningen med Gud mulig. Mennesket er skabt i Guds billede til at elske, så jo mere man elsker, jo tættere er man på Gud, og jo mindre man elsker, jo længere

⁷ Gal 2,20

væk er man fra Gud.

Frelse – krop, sjæl, ånd

Mennesket er if. Skyens Bror sammensat af fysisk stof (krop) og åndeligt stof (sjæl og ånd). Begge dele vil blive forenet med Gud og forklaret ved opstandelsen, hvor Gud erkendes både af sjæl og krop. Sjælen behersker både sig selv og alle tanker og impulser i både sjæl og krop. Men syndens rod sidder i sjælen og medfører dødelighed.

Sjælen kan ikke desto mindre blive forenet med Gud i ånd – hinsides tanke og ord. Denne forening er mulig gennem kærlighedens enhed og viljens enighed.

Frelsen muliggøres af Guds nåde, kærlighed og barmhjertighed. Det betyder, at enhver, der med Guds hjælp følger Guds indbydelse (kaldelse), er frelst. Den frelse, som alle skal smage i evigheden, har mennesket if. Skyens Bror dog allerede mulighed for at få en forsmag på allerede nu i dette liv. Det er der, hvor det svækkede og forvirrede sind bringes til tavshed, og man hengiver sig til den Gudgivne kærlighedsimpuls. Den kærlighedsimpuls og den forsmag, som den skænker, har betydning for omgivelserne.

Mystik

»Gud kan man ikke forstå, men tale med«⁸

Spiritualitet fra neden – et Luthersk perspektiv

Op gennem kirkens historie har mystikkens vej været forbeholdt de få udvalgte. Det var præster, eneboere, munke og nonner på klostrene, der som første trin fordybede sig i og mediterede over de bibelske tekster i flere år. Senere kunne de af deres vejleder få tilladelse til at betræde den kontemplative vej, hvor man nærmer sig en åndelig skuen af Guds selv uden ord og uden tanke. I middelalderen var det de få udvalgte, som fik lov og hjælp til at

8 Biskop Marianne Christiansen, nytårsprædiken 2016

udøve kontemplativ bøn.

De store jordbesiddere, dvs. adelen, var optaget af magt, magtkampe og krig – som pludseligt kunne bytte om på høj og lav. Almindelige mennesker sled sig op med hårdt arbejde for det daglige brød, tøj og husly, og de døde ofte i en tidlig alder.

Kun de, som fravalgte magt og besiddelse samt ægteskab og familie, havde tid og det materielle overskud til at fordybe sig i kontemplativ bøn.

Længe var dette den eneste mulighed.

Men i løbet af middelalderen ændrede det sig. I takt med at levevilkårene blev bedre, opstod der blandt almindelige mennesker bevægelser, som lagde vægt på en personlig tilegnelse af kristendom. En side af denne tilegnelse kunne være udøvelse af kontemplativ bøn.

Ved reformationen i slutningen af middelalderen indtræder yderligere forandringer i de nordeuropæiske kirker:

For det første bliver Gud direkte tilgængelig for ethvert menneske. Der er ikke et hierarki af kirkefolk imellem mennesker og Gud. Den gamle 'vej' til Gud bliver 'vendt på hovedet', så enhver er pave, biskop og præst for Gud.

For det andet 'opdagede' Martin Luther, at mennesket frelses alene med Guds hjælp og gave uden nogen fortjeneste. 'Den retfærdige skal leve af tro' (Rom 1,17) betyder, at den retfærdige (dvs. den, som er frelst) lever af tro (dvs. i modsætning til handlinger/gerninger). Frelsen kan ikke opnås ved at gøre noget. Guds frelse er en gave.

En følge af, at vejen til Gud bliver tilgængelig for alle, og at vejen til Gud ikke består i at gøre noget, må være at den kontemplative

erfaring af Guds nåde og kærlighed – Guds gave er 'det første trin'.

En luthersk spiritualitet må begynde med, at mennesket venter på, at Gud selv rensner, oplyser og forener⁹ sig med mennesket.

Mystikken hos Skyens Bror

Skyens Bror forstod sig selv som del af den mystiske tradition, som går tilbage til Paulus, og som derfra er videreført af Dionysios Areopagiten¹⁰ og kirkefaderen Augustin¹¹. Sådan tænkte Skyens Bror og alle andre i middelalderen. Det er imidlertid blevet klart, at Dionysios' skrifter er skrevet under pseudonym antagelig af en munk i Syrien omkring år 500.

Mystikken har rødder tilbage til ørkenfædrene (M/K) (de første i 1. årh. e. Kr., men flest i 3. og 4. årh. e. Kr.). Den har endvidere udfoldet sig i de teologiske lærdomsteder i Mellemøsten og Nordafrika. Her anslår Augustin det kontemplative tema i sin bog *Bekendelser*¹².

Det er denne kontemplative praksis, som den syriske munk formulerer teoretisk i en række skrifter omkring år 500 i Dionysios Areopagitens navn og med Paulus rejsefælle, Timotheus, som modtager. For Skyens Bror – og alle andre i middelalderen – har

9 Mystikken er beskrevet som en tre-foldig vej, svarende til krop, sjæl og ånd. Det er Rensning, oplysning og forening (med Gud) i vestkirken, svarende til læbernes bøn, sindets bøn og hjertets bøn i østkirken.

10 Dionysios var if. ApG 17,34 medlem af Areopagos-forsamlingen i Athen og en af dem, som blev kristen efter Paulus tale på Areopagos. If. Euseb (ca. 260-ca. 340 e.Kr. og forfatter til det første kirkehistoriske værk) blev Dionysios senere den første biskop i Athen.

11 Augustin (354-430) var biskop i Hippo i Nordafrika og en af de første store teologer i vestkirken.

12 Augustins *Bekendelser* (IX,10) fra år 398 e.Kr.

disse skrifter derfor næsten haft bibelsk autoritet.

Dionysios Areopagitens mystik

Dionysios anviser to veje til Gudserkendelse: Den første ved hjælp af **fornuften** og den anden ved hjælp af **mystik** (mystik betyder egentlig 'skjult'). Gennem tænkning og studier af bibelen og verden kan man opnå en vis viden om Gud. Det er indenfor tænkningens erkendelse, at vi finder den traditionelle teologi og filosofi. Fornuften har imidlertid to veje til Gudserkendelse: Den bekræftende/positive teologi og den benægtende/negative teologi. Den bekræftende teologi fortæller positivt, hvad Gud er, fx god, kærlig, tålmodig, trofast. Tanken bag den benægtende teologi er, at Gud er større og langt mere omfattende end menneskers forestillinger og begreber. Fx er Gud langt mere og omfattende god end nogen godhed, som vi kan forstå og begribe, så Gud er både god og ikke-god.

Men fornuftens vej overgås if. Dionysios langt af **den mystiske vej**. Det er uvidenhedens vej – dvs. en vej, der ikke bygger på rationel og fornuftig viden. Der 'oplyses sindet af det ikke-søgbare dyb af visdom'. Det kan man ikke læse sig til eller opnå gennem menneskelig anstrengelse. Det opnås alene ved, at Gud skænker det. Mennesket kan forberede det ved at tømme sig selv for alt andet, så Guds lys kan fylde mennesket. Det er 'det guddommelige mørke', som er et utilnærmeligt lys, hvor Gud opholder sig. Med Guds hjælp kan sindet tømmes, så man kan føres ind i en mystisk stilhed, hvor Gud kan forene sig med sjælen og vise sig som Gud – som Gud er i sig selv.

Det er særligt i skrifterne De guddommelige Navne og Den mystiske Teologi, at Dionysios beskriver den mystiske vej også kaldet den kontemplative vej.

Dionysios' skrifter vinder først udbredelse i østkirken, men bliver oversat til latin af Johannes Scotus Eriugena (ca. 810-ca. 877) og Skyens Bror oversætter Den mystiske Teologi til engelsk (dvs. ca.

1370). Derved får Dionysios' tanker også indflydelse i vestkirken¹³.

I forbindelse med at Skyens Bror oversatte Den mystiske Teologi lavede han nogle tilføjelser i forhold til den græske tekst. Den væsentligste tilføjelse er, at 'kærlighed' indføjes som grundlæggende og afgørende del af den kontemplative/mystiske vej. Dette udfolder Skyens Bror yderligere i Uvidenhedens Sky, hvor den mystiske/kontemplative vej identificeres med kærlighedens vej:

Alle tænkende væsner, engle og mennesker, har to grundlæggende evner. Den ene er tænkeevnen og den anden er kærlighedsevnen. Gud, som har skabt begge evner, er altid ufattelig for tænkeevnen. Men for kærlighedsevnen er han derimod fuldstændig begribelig for hver eneste. Ja, så meget at en kærlig sjæl i sig selv, med kærlighedens kraft, kan omfavne ham, som fylder alle sjæle og engle, der har været – ja, han kan opfylde meget mere. Det er det uendelige og vidunderlige kærligheds mirakel, som aldrig ender. For Gud vil altid opfylde alt og aldrig ophøre med at gøre det. Må den, som med Guds hjælp kan fatte det, tage imod det, for erfaringen af den kærlighed er uendelig lykke og det modsatte er endeløs lidelse.
(Uvidenhedens Sky kap. 4, s.32)

For Skyens Bror er kærligheden – denne lille blinde kærlighedsimpuls – det vigtigste og det afgørende for det kontemplative liv. Uden Guds kærlighed til mennesket, som finder udtryk i indbydelsen til at tage del i kærligheden, er forudsætningen for både den udadvendte, aktive næstekærlighed og i den lille, nøgne, blinde kærlighedsimpuls rettet mod Gud i uvidenhedens sky.

13 Således er bl.a. Nikolaus fra Kues (1401-1464), Johannes af Korset (1542-1591) og Teilhard de Chardin (1881-1955) påvirket af Dionysios' mystik.

Samtiden

Skyens Bror er som nævnt anonym. Den ydmyghed han lægger for dagen, er så gennemført, at vi ikke ved andet om ham, end det som hans skrifter kan fortælle. Alle forsøg på at finde forfatteren er strandet på grund af den historiske afstand og den ringe viden om navngivne personer i tiden. Ud fra sproglige analyser af hans skrifter kan man fastslå, at han har boet i den østlige del af Midtengland. Da Skyens Bror har kendt til skrifter forfattet af Richard Rolle¹⁴, og da Walther Hilton¹⁵ synes at have kendt Uvidenhedens Sky, har Skyens Bror antagelig skrevet i den sidste halvdel af det 14. årh. At Skyens Bror er belæst og vidende, ses af at han trods ydmyghed, hvor han undgår at anføre lange citater fra Bibel, kirkefædre og teologer¹⁶, dog henviser til deres skrifter og tanker. Endelig vidner et væld af motiver, billeder og vendinger fra hele den mystiske tradition om hans store viden.

Skyens Bror har altså ikke bare viden om lokale forhold, men har internationalt udblik til kirke, kristentro og teologi i Europa, hvor mystikken var almindelig udbredt¹⁷. Hele Europa var dybt religiøs: Kristentroen løb som en rød tråd gennem alt og havde ikke bare indflydelse på kunst, musik og litteratur, men alle livets sider – ja, løb gennem menneskers hjerte. Både Skyens Bror og hans samtid tog

14 Richard Rolle (1290/1300-1349), engelsk eneboer, mystiker og forfatter.

15 Walther Hilton (1340/1345-1396), augustiner, mystiker og forfatter.

16 Augustin, Dionysios Areopagiten, Gregor den Store, Bernard af Clairvaux og Thomas Af Aqinas.

17 Meister Eckhart (c.1260-c.1328), Johannes Tauler (c.1300-1361) og Henry Suso (1295/97-1366) i Tyskland; Johannes af Ruysbroeck (1293/1294-1381) i Flandern; Richard Rolle (1290/1300-1349), Walter Hilton (1340/45-1396) og Julian af Norwich (c.1342-c.1416) i England; Jacopone da Todi (1236-1306) og Catherine af Siena (1347-1380) i Italien.

kirken, troen og de syv sakramenter¹⁸ som en selvfølge.

Uvidenhedens Sky

I Uvidenhedens Sky råder en ung elev til at søge Gud, ikke med forstand og forståelse, men gennem intens fordybelse og hengivelse i kærlighed, og uden nogen form for tanke. Alle tanker og ønsker presses ned under 'glemslens sky' for med kærlighedsimpulsens 'pil' at trænge gennem 'Uvidenhedens Sky', som er mellem Gud og mennesker.

18 De syv sakramenter i den katolske kirke er: Dåb, konfirmation, bod/skriftemål, nadver, vielse, præstevielse og den sidste olie. Den danske Folkekirke har to sakramenter: Dåb og nadver.

UVIDENHEDENS SKY

Kapitelinddeling

Kapitel 1: Om det kristne livs fire lag og om hvordan indbydelsen forløber for den, denne bog er skrevet til.....	54
Kapitel 2: En lille opmuntring til ydmyghed og til at beskæftige sig med kontemplation.....	55
Kapitel 3: Hvordan man udøver kontemplativ bøn og om at det overgår alt andet, man kan gøre.....	56
Kapitel 4: Om kontemplationens enkelhed og at den ikke kan opnås ved intellektuel skarpsindighed eller fantasi.	57
Kapitel 5: Under kontemplativ bøn skal alle skabninger i fortid, nutid og fremtid og alt, hvad de måtte foretage sig, skjules under glemslens sky.	62
Kapitel 6: Kort om kontemplativ bøn belyst ved et spørgsmål.	63
Kapitel 7: Hvordan man under kontemplativ bøn skal forholde sig til tanker og særligt dem, der kommer af videbegærlighed og medfødt intelligens.	63
Kapitel 8: Om nogle betænkeligheder der kan opstå i forbindelse med kontemplativ bøn, hvor nysgerrighed, kundskab og medfødt intelligens skal sættes til side. Om opdelingen af det aktive og det kontemplative kristenliv i forskellige områder.....	65
Kapitel 9: Under kontemplativ bøn vil enhver tanke om de helligste skabninger, Gud nogensinde har skabt, hindre mere end gavne.	68
Kapitel 10: Hvordan man kan vide om tanker er syndige, og om det er en hovedsynd eller en tilgivelig synd.	70

Kapitel 11: At man bør være opmærksom på enhver tanke og impuls og altid undgå ligegyldighed overfor tilgivelig synd.	72
Kapitel 12: Kontemplation nedbryder synd og får godheden til at vokse.	72
Kapitel 13: Om ydmyghedens natur, når den er fuldkommen og når den er ufuldkommen.	73
Kapitel 14: I dette liv kommer ufuldkommen ydmyghed før den fuldkomne ydmyghed.	74
Kapitel 15: En tilbagevisning af påstand om at den bedste grund til ydmyghed er erkendelsen af egen usselhed.	76
Kapitel 16: At en omvendt synder indbudt til kontemplation bliver hurtigere fuldkommen gennem kontemplativ bøn; og det er den sikreste vej til at få syndsforladelse fra Gud.	77
Kapitel 17: Den sande kontemplative blander sig ikke i det aktive liv; heller ikke i det, der siges om og gøres mod ham, og undskylder sig ikke overfor dem, der kritiserer ham.	79
Kapitel 18: De aktive beklager sig over de kontemplative af uvidenhed, lige som Martha beklagede sig over Maria.	80
Kapitel 19: En begrundelse for, at kontemplative bør undskylde aktive, som plager og beklager sig over de kontemplative.	81
Kapitel 20: At den almægtige Gud åndeligt forsvare dem, der sætter kærlighed til Gud over det, at undskylde sig selv.	82
Kapitel 21: Den sande udlægning af den bibelske sætning: Maria har valgt den bedste del.	83
Kapitel 22: Om den vidunderlige kærlighed Kristus havde til Maria Magdalene, som repræsentant for alle omvendte syndere, der er indbudt til kontemplation.	85
Kapitel 23: At Gud åndeligt både forsvare og forsyner dem, der hellere beskæftiger sig med kontemplativ kærlighed end med at forsvare og forsyne sig selv.	86

Kapitel 24: Hvad næstekærlighed er i sig selv og at den fuldstændig og uløselig er indeholdt i kontemplativ kærlighed.	87
Kapitel 25: Under kontemplativ bøn har den fuldkommen sjæl ingen særlig opmærksomhed på et eneste menneske.	88
Kapitel 26: Uden Guds særlig hjælp eller lang troskab mod Guds almindelige hjælp er kontemplativ bøn meget vanskelig. Hvad mennesket kan gøre og hvad Gud gør i den kontemplative bøn.	90
Kapitel 27: Hvem der bør gå i gang med det kontemplative liv, som er fuld af Guds kærlige hjælp.	91
Kapitel 28: Ingen bør gå i gang med kontemplativ bøn, før samvittigheden er rensset for hver særskilt synd ifølge kirkens lære.	92
Kapitel 29: Man bør holde fast i kontemplativ bøn, tåle de lidelser, der følger med, og ikke dømme noget menneske.	93
Kapitel 30: Hvem der kan bebrejde og irettesætte andres fejl.....	93
Kapitel 31: Hvad en nybegynder i kontemplativ bøn og liv bør gøre i forhold til tanker og indskydelser til synd.	94
Kapitel 32: To åndelige kneb der er nyttige for en nybegynder i kontemplativ bøn.....	94
Kapitel 33: Kontemplativ bøn renser sjælen for hver enkelt synd og deres følger; dog kan ingen være fuldkommen sikker i dette liv.	95
Kapitel 34: Gud giver sin kærlige hjælp frit, direkte og uden nogen metode, og den kan ikke opnås ved nogen metode.	96
Kapitel 35: Læsning, eftertanke og bøn – tre færdigheder, som den kontemplative nybegynder bør have.....	99
Kapitel 36: Om eftertanken hos den kontemplative.	100
Kapitel 37: Om den kontemplatives bønner.	101

Kapitel 38: Hvordan og hvorfor korte bønner trænger gennem til Gud.	102
Kapitel 39: Om bønnen hos den, der er øvet i kontemplativ bøn; hvad bøn er; og hvilke ord, der passer bedst til kontemplativ bøn, hvis man vil bede med ord.	103
Kapitel 40: Under kontemplativ bøn skal man undlade enhver meditation over onde og gode færdigheders natur.	104
Kapitel 41: Man bør være påpasselig med alt undtagen kontemplativ bøn.	106
Kapitel 42: Kun ved overdrivelse af kontemplativ bøn opnås selvbeherskelse i alt andet.	106
Kapitel 43: Man er nød til at miste al selvbevidsthed, hvis man skal opnår fuldkommen kontemplation i dette liv.	107
Kapitel 44: Sjælens andel i at tilintetgøre selvbevidsthed og selverfaring.	108
Kapitel 45: En beskrivelse af nogle alvorlige fejl, der kan opstå ved kontemplativ bøn.	110
Kapitel 46: En vejledning i hvordan man undgår disse vildveje; at man snarere skal bruge åndelig iver end fysisk råstyrke i kontemplativ bøn.	112
Kapitel 47: En snu vejledning i hvordan man kommer til kontemplationens åndelige renhed; hvordan man viser sit ønske om kontemplation på en måde overfor Gud og på en anden overfor mennesker.	113
Kapitel 48: At Gud vil tilbedes både med krop og sjæl og belønner begge; og at de lyde og den sødme, der forekommer i kroppen under bøn, både kan være gode og onde.	115
Kapitel 49: Fuldkommenhedens væsen er intet andet end en god vilje. I forhold til den er al vellyd, velvære og sødme i dette liv blot uvæsentlige tilfældigheder.	116

Kapitel 50: Hvad ægte kærlighed er. Hvordan nogle mærker velvære sjældent og andre ofte.	117
Kapitel 51: At man bør passe meget på ikke at forstå det åndelige på en fysisk og bogstaveligt måde, særligt ordene I og OP.	118
Kapitel 52: Hvordan unge, overmodige begyndere misforstår ordet I; og de fælder det fører til.	120
Kapitel 53: Om upassende adfærd hos dem, som tager fejl med kontemplativ bøn.	120
Kapitel 54: Hvordan kontemplativ bøn fører til visdom og gør at man bliver tiltrækkende både fysisk og åndelig.	122
Kapitel 55: Hvordan de, som brændende og ubetænksomt irttesætter synd, bliver vildledt.....	124
Kapitel 56: Hvordan de, som støtter sig mere til deres medfødte intelligens og til menneskelige lærdomme end til Kirkens lære og vejledning, bliver vildledt.....	125
Kapitel 57: Hvordan unge, overmodige begyndere misforstår ordet OP, og de vildfarelser der følger deraf.	126
Kapitel 58: At man ikke kan bruge Martin af Tours og Stefanus som forbillede og begrundelse for en fysisk stræben opad under bøn.	128
Kapitel 59: At man heller ikke kan bruge Kristi fysiske himmelfart som begrundelse, for fysisk stræben opad under bøn; og at man skal glemme tid, sted og krop under kontemplativ bøn.	130
Kapitel 60: At den letteste og hurtigste vej til himlen løbes med længsel og ikke fødder.	131
Kapitel 61: At alt fysisk ifølge naturen er underordnet det åndelige og ikke omvendt.	132
Kapitel 62: Hvordan man kan vide, hvornår man åndeligt er under sig selv eller udenfor sig selv, på linje med sig selv eller inden i sig selv, og hvornår man er over sig selv, men under Gud.	134

Kapitel 63: Om åndens evner i almindelighed og hvordan sindet er den grundlæggende kraft, fordi det omfatter alle de andre evner og deres virker.....	135
Kapitel 64: Om de to grundlæggende evner: fornuft og vilje; hvordan de virker før og efter den første og grundlæggende synd.	136
Kapitel 65: Om forestillingsevnen, om dens virke og lydighed overfor fornuften før og efter den første og grundlæggende synd.	136
Kapitel 66: Om Sanseevnen, dens virke og lydighed overfor viljen før og efter den første og grundlæggende synd.	137
Kapitel 67: At den, som ikke kender sjælens evner og ikke ved hvordan de virker, let misforstår åndelige ord og kontemplation; hvordan sjælen ved Guds kærlige hjælp bliver som Gud.	138
Kapitel 68: At 'ingensteder' i det fysiske rum er åndeligt overalt; og hvordan vores overfladiske jeg vil kalde kontemplation for 'ingenting' og spild af tid.	140
Kapitel 69: Hvordan hengivenheden mirakuløst forandres ved den åndelige erfaring af dette 'intet', når det sker 'ingen steder'.	141
Kapitel 70: Ligesom vi hurtigst kommer til viden om åndelige ting uden brug af de fysiske sanser, sådan kommer vi uden brug af de åndelige sanser hurtigst til viden om Gud – så meget som Gud af kærlighed gør muligt i dette liv.	142
Kapitel 71: At nogen kun oplever fuldkommen kontemplation under henrykkelse (ekstase), og andre oplever det i almindelig sindstilstand, når de ønsker det.	144
Kapitel 72: At man som kontemplativ ikke bør vurdere andre kontemplative ud fra egne oplevelser.	145
Kapitel 73: Om Pagtens Ark som symbol på kontemplationens gave og Moses, Besal'el og Aaron som forbilleder på tre kontemplative veje.	146

Kapitel 74: Hvordan den, som er bestemt til kontemplation, vil føle en åndelig samklang, når han læser denne bog og at ingen andre bør læse denne bog; og en gentagelse af prologens pålæg.	147
Kapitel 75: Om sikre tegn på om man er indbudt af Gud til kontemplation.	148

Forfatterens forord

Bøn til indledning

Gud

for dig er alle hjerter åbne,

til dig taler alle længsler,

og for dig er intet fortrolig skjult:

Jeg beder dig:

Rens mit hjertets søgen med din ufattelige kærlighed,

så jeg elsker dig fuldstændigt og priser dig, som du fortjener.

Amen

Indledning

I Faderens og Sønnens og Helligåndens navn.

Du, som nu sidder med denne bog, pålægger jeg et ansvar. Hvordan du har fået fat i den er ikke vigtigt. Jeg beder dig med al kærlighedens magt og styrke, om ikke at behandle den og det du læser tankeløst, og heller ikke ubetænksomt at give bogen videre. Giv den kun videre til én, som du tror, oprigtigt længes efter at følge Kristus fuldkomment. Ikke bare i et godt aktivt kristenliv, men til det kontemplative livs allerhøjeste trin. Det er i dette liv kun muligt ved Guds kærlige hjælp at blive en fuldkommen sjæl i en dødelig krop. Det kræver, at Guds kærlige hjælp virker og har virket længe igennem god kristelig livsførelse, og dermed har gjort sjælen klar til det kontemplative liv. Hvis det er sådan, vil denne bog være velegnet.

Desuden vil jeg bede dig med kærligheden myndighed, at tage dig tid til at læse hele bogen, når du går i gang. Måske finder du noget som hænger og ikke er helt forklaret enten i begyndelsen eller i

midten, men som bliver forklaret kort efter eller til sidst. Hvis nogen kun læser en del, ville han let kunne blive ledt på afveje. For at undgå dette, vil jeg kærligt bede dig gøre, som jeg siger.

Jeg ønsker hverken at sludrehoveder, rygklappere, jamrehoveder eller revsere, snakkesalige, sladretasker eller rygtesmede, skandalemagere eller nogen brokkehoveder¹⁹, skal få denne bog at se. Jeg har ikke skrevet den til dem, og derfor ønsker jeg ikke deres interesse – og heller ikke fra andre nysgerrige, hvad enten de er veludannede eller ej. Ja, selv om de er gode aktive kristne, vil den heller ikke være egnet for. Men denne bog egner sig for dem, der trods et aktivt liv har en længsel i deres inderste ånd efter Gud. Guds kærlighed har rettet dem mod den fantastiske kontemplation. Det kan være, at det ikke er en vedvarende længsel, som hos de sande kontemplative, men en længsel de har af og til. Men hvis de læser denne bog, vil de med Guds kærlige hjælp blive vederkvæget af det.

Denne bog er inddelt i fem og halvfjerds kapitler. De sidste kapitler beskriver nogle sikre tegn, som viser om man er indbudt af Gud til kontemplativ bøn.

19 Jf. kap. 74: 'sludrehoveder, rygklappere eller revsere, rygtesmede eller sladretasker, eller nogen brokkehoveder'.

UVIDENHEDENS SKY

Min kære ven i ånden, jeg vil nu bede dig om at være opmærksom på, hvordan Gud har indbudt dig og hvordan du har fulgt denne indbydelse. Tak Gud af hjertet, så du ved hans kærlige hjælp må stå fast på det, som du helhjertet har besluttet dig for, imod alle ydre og indre fjenders angreb; og til sidst vinde livets sejrskrans i evigheden. Amen

Kapitel 1: Om det kristne livs fire lag og om hvordan indbydelsen forløber for den, denne bog er skrevet til.

Min kære ven i ånden, du kan nok følge mig, når jeg ganske enkelt inddeler det kristne liv i fire lag og former. Det er: Det almindelige, det særlige, det ensomme og det fuldkomne. De første tre kan både begyndes og afsluttes i dette menneskeliv, mens det fjerde med Guds kærlige hjælp kan begyndes her i verden, men det vil vare evigt i himlens salighed. De er ordnet, så det ene følger det andet. Først kommer det almindelige så det særlige, derefter kommer det ensomme og til sidst det fuldkomne. Det er i denne orden og rækkefølge, at Herren med stor kærlighed har indbudt dig og vækket en længsel efter ham i dit hjerte.

Du ved jo, hvordan du først levede et almindeligt kristenliv blandt almindelige verdslige venner. Men han som skabte dig af intet og siden befriede dig fra Adams forbandelse ved at ofre sit eget blod, han ville ikke tillade, at du var så langt væk fra ham i livsform og levevis. Derfor tændte hans kærlighed en lyst i dig. Han gav dig en længsel og med den førte han dig – ligesom med en hundesnor – ind i det særlige kristenliv: Han indbød dig til at være en ven blandt hans venner. Du lærte at leve mere særligt og åndeligt for ham end du

gjorde i det almindelige kristenliv. Hvad så nu? Ja, det ser ud til, at han ikke opgiver dig så let, fordi han elsker dig og altid har elsket dig. Hvad gør han så? Jo, ser du ikke, hvor blidt og venligt han drager dig mod det tredje kristne lag og livsform: Det ensomme? I denne ensomme livsform må du lære at løfte din kærligheds fod og træde ind imod den fuldkomne livsform, den sidste livsform.

Kapitel 2: En lille opmuntring til ydmyghed og til at beskæftige sig med kontemplation.

Fat mod, dødelige, og se, hvad du er. Er du noget særligt? Har du fortjent, at vor Herre indbyder dig? Hvilket ynkeligt og dovent hjerte, vil ikke vågne ved denne kærlige impuls og kærlige stemmes kald? Pas på fjenden, stakkel! Tro aldrig du er helligere eller bedre på grund af den herlige indbydelse og ensomme livsform. Men vær urolig og skyldig, med mindre du ved Guds kærlige hjælp og vejledning, lever ifølge indbydelsen. Du burde i høj grad være ydmyg og kærlig, fordi din åndelige brudgom, den almægtige Gud, kongernes Konge og herrernes Herre, vil ydmyge sig så dybt og kærligt indbyde dig. Han har valgt dig blandt sine får til at være hans særlige. Han har sat dig på græsgange, hvor du mættes med kærlighed som forsmag på din arv – Himmeriget.

Gå nu straks videre. Se frem og ikke tilbage. Se hvad du mangler og ikke hvad du har. For det er den letteste måde at få og fastholde ydmyghed. Hele dit liv skal være fyldt af længsel, hvis du vil nå det fuldkomne lag og livsform. Den længsel skabes altid i din vilje af den Almægtiges hånd og med dit samtykke. Men jeg siger dig: Han er en jaloux elsker og tillader ikke andre, han vil kun virke i din vilje, hvis han er den eneste. Han kræver kun dig og behøver ingen hjælp. Han vil have, at du kun ser på ham og har tillid til ham alene. Hold derfor dine åndelige sanser lukkede for fjenders angreb lige som

vinduer og døre for fluer. Hvis du vil det, må du ydmygt presse ham med bøn, og han vil hjælpe dig mod dem. Så fortsæt da, og lad os se hvordan det går. Han er klar og venter kun på dig. Men hvad skal du gøre, og hvad skal du begynde med?

Kapitel 3: Hvordan man udøver kontemplativ bøn og om at det overgår alt andet, man kan gøre.

Ved kontemplativ bøn skal du løfte dit hjerte op til Gud med en ydmyg kærlighedsimpuls. Ret opmærksomheden mod ham selv og ikke mod hans gaver. Undgå så vidt muligt andre tanker, så dit sind og din vilje ikke beskæftiger sig med andet end ham. Gør alt, hvad du kan for at glemme alle Guds skabninger og deres handlinger, så din tanke og længsel hverken retter sig mod dem eller rækker ud efter dem – hverken mod noget generelt eller på noget særskilt. Lad alt være og giv det ingen opmærksomhed.

Når sjælen gør det, behager den Gud mest. Alle hellige og engle glæder sig, når sjælen gør det, og vil straks hjælpe alt, hvad de kan. Alle fjender vil rase, når du gør det, og vil af al magt forsøge at ødelægge det. Alle mennesker vil blive vidunderligt beriget, ved kontemplativ bøn, selv om du ikke forstår hvordan. Ja, selv sjælene i skærsilden vil blive lindret af den kraft, når du alene retter hele din opmærksomhed mod Gud. Intet andet renser og styrker dig som dette. Alligevel er det det letteste og hurtigste af alt, hvad man kan gøre, når Guds kærlige hjælp vækker sjælen med en mærkbar lyst til det. Men uden Guds hjælp er det svært, ja det ville være helt mirakuløst at gøre.

Hold dig ikke tilbage. Men anstreng dig, til du føler lysten. For i begyndelsen vil du kun finde mørke, som om der var en sky af uvidenhed. Er som om du intet ved, men din vilje er opfyldt af en nøgen søgen efter Gud. Uanset hvad du gør, er dette mørke og denne

sky mellem dig og Gud. Det forhindrer din fornuft i at se og forstå ham klart og forhindrer dit hjerte i at mærke hans søde kærlighed. Men vær klar til at vente i dette mørke lige så længe det er nødvendigt, og kald hele tiden på ham, du elsker. For hvis du nogensinde vil mærke ham og se ham i dette liv, vil det altid være i denne sky og i dette mørke. Men hvis du bliver ved med at anstrenge dig, som jeg siger, så er jeg sikker på at han kærligt vil hjælpe dig til det.

Kapitel 4: Om kontemplationens enkelhed og at den ikke kan opnås ved intellektuel skarpsindighed eller fantasi.

Men nu vil jeg fortælle lidt mere, for at du ikke skal misforstå noget eller tro at kontemplativ bøn er noget andet.

Kontemplativ bøn kræver ikke megen tid, selv om nogle mener noget andet. Det er nemlig det korteste, man kan forestille sig. Den er lige så kort som et 'athom'²⁰, som astronomer har bestemt som den mindste tidsenhed. Det er så ufattelig lille, at det ikke kan deles. Om den tidsenhed er der skrevet: Du skal kræves til regnskab for, hvordan du har brugt al den tid, der er givet dig. Det er kun rimeligt, at du aflægger regnskab for den; for din sjæls grundlæggende evne – viljen – skal hverken bruge længere eller kortere tid til én eneste tankeimpuls. For der kan være lige så mange ønsker eller lyster i din vilje på en time, som der er athomer på en time. Hvis din sjæl ved Guds hjælp blev gendannet til den oprindelige tilstand, som den var før synd, så ville du altid med Guds hjælp være Herre over enhver tankeimpuls. Så ville ingen fare vild, men alle ville række mod det største gode, det allerhøjeste mål, som er Gud selv.

For Gud passer til os, fordi han udtømte sin guddommelighed og blev menneske; og vores sjæl passer til Gud, fordi vi er skabt i hans

²⁰ Athomus: middelalderens korteste tidsenhed på 15/94 af et sekund

billede og lighed. Intet andet end Gud er både nok og rigelig til at fuldbyrde sjælens vilje og længsel. Sjælen er i kraft af Guds nyskabende kærlighed tilpasset og egnet til at fatte Gud fuldstændig gennem kærlighed. Han, som hverken mennesker eller engle kan fatte med deres forstand, kan omfavnes i kærlighed. For både menneskers og engles forstand er for lille til at fatte Gud, som han er i sig selv.

Alle tænkende væsner, engle og mennesker, har to grundlæggende evner. Den ene er tænkeevnen og den anden er kærlighedsevnen. Gud, som har skabt begge evner, er altid ufattelig for tænkeevnen. Men for kærlighedsevnen er han derimod fuldstændig begribelig for hver eneste. Ja, så meget at en kærlig sjæl i sig selv, med kærlighedens kraft, kan omfavne ham, som fylder alle sjæle og engle, der har været – ja, han kan opfylde meget mere. Det er det uendelige og vidunderlige kærligheds mirakel, som aldrig ender. For Gud vil altid opfylde alt og aldrig ophøre med at gøre det. Må den, som med Guds hjælp kan fatte det, tage imod det, for erfaringen af den kærlighed er uendelig lykke og det modsatte er endeløs lidelse.

Ingen kan i dette liv være uden viljens tankeimpulser. Men enhver, som af Guds kærlige hjælp genskabes til altid at være opmærksom på viljens tankeimpulser og retter dem mod Gud, vil aldrig i dette liv mangle smagen af den uendelige sødme, og i himlens salighed vil han få den fulde føde. Det er derfor jeg opfordrer dig til dette åndelige arbejde. For sådan ville mennesket fortsat have gjort, hvis det ikke havde syndet, som jeg vil fortælle om senere. Mennesket er skabt til at elske og alt andet er skabt, for at hjælpe mennesket til at elske, og ved at elske vil mennesket blive genskabt. Men ved at forsømme at elske vil mennesket falde dybere og dybere i synd og længere og længere væk fra Gud. Ved at fastholde og fortsætte med

at elske og kun at elske, vil mennesket stige højere og højere væk fra synd og nærmere og nærmere til Gud.

Vær derfor omhyggelig og opmærksom på, hvordan du bruger tiden. For intet er mere dyrebart end tiden. På et øjeblik kan himlen vindes eller tabes. Som tegn på at tiden er dyrebar, lader Gud, som er tidens Herre, aldrig to øjeblikke blive nutid samtidigt, men lader hvert øjeblik blive nutid et efter et. Det gør han, for ikke at ændre skabelsens orden og regelmæssige forløb. For tiden er skabt for menneskets skyld og ikke omvendt. Derfor lader Gud, naturens Herre, ikke tidens øjeblik gå forud for den medfødte tankeimpuls i menneskesjælen og giver tiden et øjeblik ad gangen svarende til viljens tankeimpuls. Derfor kan et menneske ikke undskylde sig, når der skal aflægges regnskab ved dommen og sige: 'Du gav mig to øjeblikke på én gang, men jeg kan kun følge én viljesimpuls ad gangen.'

Så bliver du måske ængstelig og spørger: 'Hvad skal jeg gøre? Når det er sandt, hvordan skal jeg så stå til regnskab for hvert eneste øjeblik? Jeg er fire og tyve år gammel og har aldrig været opmærksom på tiden! Selv om jeg ville ændre det, så ved jeg med min sunde fornuft og med det, jeg lige har læst, at det ikke kan lade sig gøre. Det er umuligt ifølge naturens forløb og ikke engang muligt med Guds almindelige hjælp. Jeg kan ikke være opmærksom på andre øjeblikke end det, der er lige nu. Dertil ved jeg af erfaring, at i de fremtidige øjeblikke vil jeg af skrøbelighed og slaphed kun være opmærksom på ét ud af hundrede. Jeg er fuldstændig fanget i denne betragtning. Hjælp mig, for Kristi kærligheds skyld!'

Godt du siger: 'for Kristi kærligheds skyld', for Kristi kærlighed er din hjælp. Kærlighedens kraft er, at den gør alting fælles. Så når du elsker Kristus, bliver alt det, han har, dit. Fordi han er Gud, er han

skaber og giver tiden; og fordi han er menneske, er han fuldstændig opmærksom på hvert øjeblik. Fordi han er Gud og menneske, er han den sande dommer, som stiller mennesker til regnskab for den brugte tid. Forbind dig derfor med ham med tro og kærlighed. I kraft af denne forening vil du få fælles lod og del med ham og med alle dem, som er knyttet til ham i kærlighed: med Jomfru Maria, som fuld af kærlighed var opmærksom på øjeblikket, med alle englene, som aldrig spilder tiden, og med alle hellige, som ved Jesu hjælp var opmærksom på hvert øjeblik med kærlighed.

Se, det er din trøst! Forstå dette og du bliver opmuntret. Men pas på: Ingen kan forlange et sandt fællesskab med Kristus og hans moder, med engle og hellige, hvis man ikke gør alt, hvad man kan selv for at være opmærksom på hvert eneste øjeblik med Guds kærlige hjælp. For enhver må gøre sin del – selv om den måtte være lille – for at styrke fællesskabet, lige som de andre gør deres del.

Ret derfor opmærksomheden på den kontemplative bøn og dens vidunderlige virkning på din sjæl. For rigtigt opfattet, er den blot en pludselig kærlighedsimpuls som uden varsel og målbevidst springer til Gud som gnister fra gløder. Det er utrolig så mange impulser, der kan opstå i en sjæl på en time, når den er fortrolig med kontemplativ bøn. I sådan en impuls kan man pludselig og fuldstændigt glemme alt det skabte. Men efter hver impuls falder man hurtigt tilbage til forskellige tanker, til gjorte og ugjorte opgaver. Men hvad betyder det? Kort efter opstår endnu en impuls ligeså pludseligt som før.

Ud af dette kan enhver hurtigt se, hvad kontemplativ bøn er, og se at den klart adskiller sig fra al fantasi, vrangforestilling og spekulationer. Disse kommer nemlig ikke fra sådan en hengivende, ydmyg og blind kærlighedsimpuls, men af et stolt, nysgerrigt og indbildt sind. Sådan et stolt, nysgerrigt sind må altid trænges ned og

trædes under fode, hvis man virkelig vil tilegne sig kontemplativ bøn med en ren ånd.

Nogle af dem, som hører om kontemplativ bøn, vil tror at det kræver anstrengelse. Derfor sidder de og leder i deres bevidsthed. De anstrenger nysgerrigt og unaturligt deres fantasi og opfinder en bøn, der hverken er menneskelig eller åndelig. De kommer frygteligt på vildspor. Ja de ville enten blive vanvittige eller rammes af store åndelige synder og djævelsk bedrag, hvis ikke Gud i sin store godhed og barmhjertighedens vil lave et mirakel og få dem til at opgive deres forehavende, så de ydmygt søger vejledning hos en med erfaring i kontemplativ bøn. Derved risikerer de at miste både liv og sjæl for evigt. Så jeg beder dig for Guds kærligheds skyld, at passe på med kontemplativ bøn. Anstreng ikke din bevidsthed eller din fantasi på nogen måde. For du opnår intet ved det. Lad derfor også dem være og brug dem ikke.

Nu skal du ikke forestille dig, at det jeg kalder et mørke eller en sky, er som en sky på himlen eller mørket om natten, når lyset er slukket. For sådan et mørke og sådan en sky kan du forestille dig med bevidsthedens evner, når du den lyseste sommerdag forestiller dig en mørk sky eller i den mørkeste vinternat forestiller dig et klart skinnende lys. Det er ikke det, jeg mener, så glem det. Når jeg siger mørke, mener jeg mangel på viden. Det er alle de ting, du ikke ved og kender eller som du har glemt. Det er mørke for dig, for du kan ikke se det med dit åndelige øje. Derfor kalder jeg det ikke en himmelsky, men uvidenhedens sky, som er mellem dig og Gud.

Kapitel 5: Under kontemplativ bøn skal alle skabninger i fortid, nutid og fremtid og alt, hvad de måtte foretage sig, skjules under glemslens sky.

Hvis du skal nå ind i uvidenhedens sky og bo i den og udøve kontemplativ bøn, sådan som jeg beder dig om, så er det nødvendigt, at du også presser en glemslens sky ind under dig, dvs. imellem dig og alle skabninger, på samme måde som uvidenhedens sky er mellem dig og Gud. Du tror måske, at du er langt fra Gud, fordi uvidenhedens sky er mellem dig og Gud, men faktisk er du længere fra Gud, når du ikke har glemslens sky mellem dig og alle skabninger. Når jeg siger 'alle skabninger', mener jeg ikke kun skabningerne selv, men også deres vilkår og alt, det de gør. Jeg undtager ingen skabninger, om de er fysiske eller åndelige, om deres vilkår eller det, de gør eller om de er gode eller onde. Kort og godt: alt og alle skal skjules under glemslens sky.

For selv om det kan være godt at tænke på skabningers vilkår og handlinger, så er det nytteløst ved kontemplativ bøn. For erindring eller tanker er en slags åndeligt lys, så sjælens øje åbnes og fokuserer på det, ligesom en skarpskyttes øje fokuserer på målet. Jeg siger dig: alt, hvad du tænker på, er over dig, imens du tænker på det; det er mellem dig og Gud. På den måde er du længere væk fra Gud, når du har andet end Gud i din bevidsthed.

Ja med al respekt, så tror jeg, at det er nytteløst under kontemplativ bøn at tænke på Guds godhed og fortræffelighed eller på Jomfru Maria, på de hellige, englene eller den himmelske salighed. Altså hvis du med tanke og opmærksomhed vil styrke og fremme kontemplativ bøn. For selv om det er godt at tænke på Guds godhed og elske og prise ham for den, så er det dog langt bedre at tænke på hans nøgne væren og at elske og prise ham for hans egen

skyld.

Kapitel 6: Kort om kontemplativ bøn belyst ved et spørgsmål.

Nu kunne du spørge: 'Hvordan skal jeg så tænke på ham? Hvad er han?' Og til det kan jeg kun svare: 'Jeg ved det ikke.'

For spørgsmålet bringer mig ind i det samme mørke og ind i uvidenhedens sky, hvor jeg ønsker dig ind. Om alle skabninger og deres handlinger – ja, selv om Guds handlinger – kan vi opnå fuld viden og forståelse gennem Guds hjælp; men intet menneske kan forstå Gud selv. Derfor opgiver jeg alt det, som er forståeligt og vælger at elske det, jeg ikke kan forstå. For Gud kan elskes, men ikke forstås. Med kærlighed kan man nå Gud og omfavne ham, men ikke med forståelse. Selv om det kan være godt at tænke på Guds godhed og fortræffelighed, så det oplyser og bliver en del af bøn, så skal det under kontemplativ bøn dækkes af glemslens sky. Løft dig beslutsomt og ivrigt over glemslens sky med en hengivende og behagelige kærlighedsimpuls og med længsel efter at gennemtrænge mørket over dig. Send din kærlige længsel som en skarp pil mod den tykke sky af uvidenhed og bliv ved, hvad der end sker.

Kapitel 7: Hvordan man under kontemplativ bøn skal forholde sig til tanker og særligt dem, der kommer af videbegærlighed og medfødt intelligens.

Hvis nu en tanke hele tiden spørger dig: 'Hvad søger du? Hvad vil du have?', og presser sig ind mellem dig og Gud. Da skal du svare: 'Jeg ønsker Gud, ham søger jeg og intet andet!' Og hvis den fortsætter med at spørge, hvad det er for en Gud, så skal du sige: 'Det er den Gud, som har skabt mig og befriet mig og som kærligt har indbudt mig til sin kærlighed. Ham jeg ikke kan fatte.' Og slut da med at sige:

'Væk med dig tanke, ned under glemslens sky'. Pres tanken ned med en kærlighedsimpuls rettet mod Gud, selv om tanken er nok så hellig og synes at hjælpe dig med at søge Gud.

For den tankerække vil føre dit sind videre til skønne og vidunderlige sider af Guds godhed, og fortælle at han er mild og kærlig og barmhjertig. Den ønsker bare, at du lytter. For det ender med at den ævler og kævler mere og mere, indtil den har ført dig endnu længere væk til at huske Kristi lidelse. Så vil den igen føre dig til Guds vidunderlige godhed, og glæde sig over, at du stadig lytter og følger den. Snart viser den dig dit tidligere liv, til steder du har boet. Og før du ved af det, er du splittet uden at vide hvordan det skete. Men grunden er, at du frivilligt begyndte at lytte til den først tanke og svarer den, så du tog imod den og tillod den.

Men det tankerækken bragte var jo både godt og helligt! Ja, disse meditationer over sin egen usselhed, Kristi lidelse, Guds velvilje, godhed og fortræffelighed, de er sandelig hellige. Og enhver som ikke har mediteret over det og alligevel forestiller sig, at de kan begynde på kontemplativ bøn, vil helt sikkert fare vild og fejle i sin søgen. For i kontemplativ bøn skal man altid opgive disse meditationer og skubbe dem langt ned under glemslens sky, hvis man vil håbe at gennemtrænge uvidenhedens sky, som er mellem én selv og Gud.

Når du har bestemt dig for, at udøve kontemplativ bøn og har fornemmet Guds kærlige indbydelse, så løft dit hjerte op til Gud med en ydmyg kærlighedsimpuls. Ret opmærksomheden på Gud, som har skabt dig, befriet dig og indbudt dig til kontemplativ bøn. Tag ikke imod andre tanker om Gud. Gør det så godt du kan, for en nøgen søgen efter Gud for hans egen skyld er tilstrækkelig.

Hvis du ønsker ord til at udtrykke denne søgen, for bedre at kunne

fastholde den, så vælg et kort ord, helst på en stavelse. En stavelse er bedre end to, for jo kortere ord, des bedre passer det til åndens arbejde. Det kunne være GUD eller LOVE (kærlighed). Vælg et af dem eller et andet, som du har lyst til, og helst på en stavelse. Bind ordet fast til dit hjerte, så du aldrig mister det, hvad end der sker.

Det ord vil forsvare dig i konflikter og i fred. Med det ord skal du skyde mod skyen og mørket over dig. Med det ord skal du jage alle tanker på flugt under glemslens sky. Sådan at du bare svarer med det ene ord på enhver tanker, som trænger sig på. Hvis den tilbyder dig at udlægge ordet med stor teologisk kundskab og fortælle, hvad det betyder, så skal du huske på, at ordets værdi ligger i dets enkelthed. Hvis du gør det, kan du være sikker på, at ingen tanke finder plads. For på denne måde udvikler du dem ikke med overvejelser og betragtninger.

Kapitel 8: Om nogle betænkeligheder der kan opstå i forbindelse med kontemplativ bøn, hvor nysgerrighed, kundskab og medfødt intelligens skal sættes til side. Om opdelingen af det aktive og det kontemplative kristenliv i forskellige områder.

Her kunne du måske spørge: 'Hvad er det for tanker, som trænger sig på under kontemplativ bøn? Er de gode eller onde? Hvis de er onde, hvorfor styrker de så menneskers hengivelse til Gud? For jeg synes, at der er stor trøst i at lytte til disse meditationer, når jeg græder af sorg og medlidenhed med Kristi lidelse og over sin egen usselhed. De er jo ganske hellige og gør meget godt. Så jeg synes ikke, at sådanne tanker kan være onde på nogen måde. Men hvis de er gode og med sine beretninger gør så meget godt, hvorfor skal jeg så skubbe dem langt ned under glemslens sky?'

Det er et godt spørgsmål, og jeg vil besvare det så godt, jeg kan.

Først spørger du, hvad det er, som trænger sig på og gerne vil hjælpe dig i den kontemplative bøn: Det er skarpe og klare overvejelser, som fornuften har indpræget i din medfødte intelligens. Når du spørger om en tanker er god eller ond, må jeg tilstå, at den altid er god af natur, fordi det er en stråle af Gudbilledligheden. Men brugen kan både være god og ond. Den er god, når den med Guds hjælp får dig til at se din usselhed, Kristi Lidelse, Guds godhed og vidunderlige virke i både fysiske og åndelige skabninger. Da er det forståeligt, at det styrker din hengivelse, som du siger. Men brugen er ond, når den svulmer op i stolthed, stor teologisk og intellektuel videnbegærlighed og viden som hos de lærde. Derved fremstår de ikke som ydmyge lærere og hengivne teologiske mestre, men som ondskabens stolte lærere og mestre i forfængelighed og falskhed. Hos andre – religiøse eller verdslige – er brugen af den medfødte intelligens ond, når den svulmer op i stolte og vidtløftige forklaringer i verdslige sager og fysiske betragtninger, i begær efter jordisk hæder, efter at få rigdom og forgængelige fornøjelser og smiger fra andre.

Så spørger du, hvorfor du skal skubbe disse tanker ned under glemslens sky, når de nu er gode af natur og gør dig godt og forøger din hengivelse, når den bruges rigtigt. Til det vil jeg svare: Du må forstå, at der er to slags kristenliv: Det aktive kristenliv og det kontemplative kristenliv. Det aktive kristenliv er lavere, det kontemplative kristenliv er højere. Det aktive kristenliv har to områder, et højere og et lavere, og det kontemplative kristenliv har også to områder, et lavere og et højere. Selv om disse to kristenliv er vidt forskellige, er de dog koblet sammen, så man ikke kan leve det ene, uden også at have noget af det andet. Det høje område af det aktive liv er det samme som det lave område af det kontemplative liv. Så ingen kan være aktiv uden også at have del i det kontemplative og ingen kan være kontemplativ uden også at have del i det aktive liv.

Altså i dette liv, for det aktive kristenliv begynder og slutter her på jorden, mens det kontemplative kristenliv begynder her på jorden og fortsætter i evigheden. For den del, Maria valgte, skal aldrig tages fra hende²¹. I det aktive kristenliv er man bekymret og optaget af mange sager, men i det kontemplative kristenliv sidder man i fred med én ting²².

Det lave område af det aktive liv består i at gøre gode gerninger ud af barmhjertighed og næstekærlighed. Det høje område af det aktive liv og det lave af det kontemplative liv består i at meditere renhjertet og åndeligt og være opmærksom på sin egen usselhed med sorg og anger, på Kristi Lidelse og hans tjeneres lidelser med medynk og medlidenhed, på Guds vidunderlige gaver, hans godhed og det han gør i og gennem alle fysiske og åndelige skabninger med tak og pris. Men det høje område af det kontemplative liv (som det kan opnås her) svæver helligt i mørket og i uvidenhedens sky, med en kærlighedsimpuls og en blind opmærksomhed på Guds egen rene væren.

I det lave aktive liv er mennesket udenfor og under sig selv. I det høje aktive liv og det lave kontemplative liv er mennesket inde i og på højde med sig selv. Men i det høje kontemplative liv er mennesket over sig selv og kun under Gud. Han er over sig selv, fordi han søger at nå derhen ved Guds hjælp, hvor han ikke kan komme af natur. Det vil sige, at blive forenet med Gud i ånd, i kærligheds enhed og i viljens enighed.

Lige som et menneske ikke kan komme til det høje aktive liv uden at afstå fra det lave aktive liv en stund, sådan kan et menneske heller ikke komme til det høje kontemplative liv uden en stund at afstå fra

21 Luk 10,42

22 Luk 10,41

det lave kontemplative liv. Lige så forkert og forstyrrende det ville være for en, der mediterede, hvis han skulle betragte sit fysiske arbejde, som var gjort eller skulle gøres, selv om det er nok så helligt, lige så usandsynlig og forstyrrende ville det være, hvis en, der tumlede med mørket og uvidenhedens sky med en brændende kærlighedsimpuls mod Gud selv, hvis han skulle lade nogen tanke eller meditation over Guds vidunderlige gaver, godhed og virke i fysiske og åndelige skabninger, rejse sig mod ham og presse sig ind mellem ham og Gud, selv om de er nok så hellige, behagelige eller trøstende.

Derfor beder jeg dig fortrænge disse skarpe spidsfindige tanker og dække dem med glemslens tykke sky, selv om de er nok så hellige eller lover dig nok så megen hjælp i din søgen. For i dette liv kan kærligheden gribe Gud, men ikke viden. Imens sjælen er i den dødelige krop, er vores forståelses skarphed altid iblandet indbildning, når det gælder åndelige sager, men allermest, når det gælder Gud. Vores tanker er ikke rene og uden Guds underfulde hjælp, ville de føre os vild.

Kapitel 9: Under kontemplativ bøn vil enhver tanke om de helligste skabninger, Gud nogensinde har skabt, hindre mere end gavne.

Derfor skal de tankeimpulser, der hele tiden kommer fra din skarpe forstand, altid trænges tilbage, når du sætter dig til denne blinde kontemplative bøn. Hvis du ikke overvinder dem, vil de overvinde dig. Så når du venter i mørket og ikke har andet end Gud i dit sind, vil du pludselig opdage, at dit sind ikke er optaget af mørket, men af at betragte sager, som er lavere end Gud. Når det sker, så er den sag helt sikkert kommet mellem dig og Gud. Bestem dig derfor til at trænge disse klare betragtninger ned under glemslens sky, selv om de

er både hellige og behagelige.

For det siger jeg: En blind kærlighedsimpuls rettet mod Gud selv, den skjulte kærlighed, som presser på uvidenhedens sky er bedre for din sjæls sundhed, mere fortræffelig i sig selv og mere behagelig for Gud. Men også behageligere for de hellige og englene i himlen, ja, gavnlig for alle dine venner, fysiske og åndelige, levende og døde. Det er bedre for dig at erfare den åndelige hengivenhed, end at åbne sjælens øje i meditation over alle engle eller hellige i himlen eller at høre deres himmelske glæde.

Du skal ikke undre dig over det. For hvis du med Guds kærlige hjælp bare én gang kunne se, hvor du nu kun kan famle og føle dig frem, ville du også tænke sådan. Men det er sikkert, at intet menneske vil se det klart i dette liv. Men det kan erfares ved Guds hjælp, når han skænker det. Løft derfor din kærlighed op i den sky, eller rettere: Lad Gud trække din kærlighed op i uvidenhedens sky, og prøv med Guds kærlige hjælp at glemme alle andre ting.

Når en tanke om ting lavere end Gud, trænger sig ind i vilje og forstand og bringer dig længere væk fra Gud og forhindrer dig i at opleve hans kærligheds frugt, hvor meget mere vil så en bevidst valgt tanke forhindre din søgen? Når nu en tanke om en hellige person eller åndelige emner forhindrer dig i kontemplativ bøn, hvor meget mere vil tanken om et ynkeligt menneske eller fysiske og verdslige ting så standse og forhindrer dig i kontemplativ bøn?

Jeg vil ikke sige, at sådan en tanke er ond, om den så er om gode og åndelige emner, der er lavere end Gud, som presser sig ind i vilje og forstand, eller som du selv påtager dig, for at forøge din hengivenhed, selv om den forhindrer kontemplativ bøn. Nej, sådan skal det ikke forstås, Gud forbyde det! Men jeg siger, at selv om den er god og hellig, så forhindrer den kontemplativ bøn mere end den

gavner – mens du udøver den. For den, som søger Gud, vil ikke finde hvile ved tanker om engle eller hellige i himlen.

Kapitel 10: Hvordan man kan vide om tanker er syndige, og om det er en hovedsynd eller en tilgivelig synd.

Tanker om dødelige mennesker og fysiske eller verdslige sager er en anden sag. Når sådan en tanke presser sig på, bliver det ikke regnet som synd. For det er smerten fra den første og grundlæggende synd, som dåben renser for, som presser din kraft tilbage. Men hvis den pludselige tankeimpuls ikke straks bliver slået ned, så vil dit hjerte hurtigt blive tiltrukket og fanget af det, fordi hjertet er skrøbeligt. Tiltrukket af behageligheden, hvis det er noget, der behager eller har behaget dig, eller af fortrydelse, hvis det er noget, som bedrøver eller har bedrøvet dig. For dem, der lever materielt og fysisk og tidligere har syndet alvorligt, vil det være en hovedsynd, at blive fanget på denne måde. Men hvis du bliver fanget af behag eller fortrydelse over noget fysisk, vil det være en tilgivelig synd for dig og for dem, som oprigtig forsøger verden og har forpligtet sig til et hengivent kristenliv. For de har enten i det skjulte eller åbent besluttet sig for ikke lader sig styre af egen vilje og forstand, men af deres foresattes vilje og vejledning, om de så tilhører en orden eller ej. Så grunden er, at den beslutning, du tog i begyndelsen, har sin grund og rod hos Gud med råd og vejledning fra en omsorgsfuld vejleder. Men hvis du lader dig fange af behag eller fortrydelse over noget fysisk uden at irrettesætte det, så du til sidst knytter det til dit åndelige hjerte (som er viljen) med dit samtykke, så er det en hovedsynd.

Men hvad sker der, hvis man bliver optaget af tanker om et dødeligt menneske, eller materielle fysiske sager²³. Hvis tanken

23 Vrede, had, dovenskab, stolthed, begær, grådighed og liderlighed er hovedsynderne, det man let kommer til at dagdrømme om. Her advares man

bedrøver, vil du blive opbragt og få lyst til hævn – det kaldes Vrede. Hvis tanken fylder dig med foragt og afsky med ondsindede og irettesættende tanker – kaldes det Had. Fylder tanken dig med træthed og ulyst til at lave noget, fysisk eller åndeligt – kaldes det Dovenskab. Hvis tanken behager dig, så du frydes ved at tænke på det og du finder hvile i tanken og ender med at binde dit hjerte og din vilje til det og mætter dit hjerte med det i den grad at du ikke ønsker noget andet velvære end altid at være i fred og hvile med det, du tænker på. Og hvis du så modtager den med glæde, når den kommer, og hviler i den, hvad enten det er medfødt eller tilegnet fortræffelighed, Guds hjælp til dig eller dit kristenlivs fortræffelighed, dine evner eller dit udseendes fortræffelighed – så er det Stolthed. Hvis det er jordisk gods, rigdom eller ejendom eller noget, et menneske kan have eller eje – så er det Begær. Hvis det er lækker mad og drikke eller noget velsmagende – er det Grådighed. Hvis det er fysisk kærlighed, fornøjelse eller fjas, kærtegn eller menneskelig smiger – også fra dig selv – så er det Liderlighed.

Kapitel 11: At man bør være opmærksom på enhver tanke og impuls og altid undgå ligegyldighed overfor tilgivelig synd.

Det siger jeg ikke, fordi jeg tro du er skyldig og bebyrdet af disse synder. Men jeg ønsker, at du forstår hvad en tanke eller impuls kan føre til. Så du ihærdigt og flittigt ødelægger enhver tanke eller impuls, som kan føre til synd. Jeg siger dig: Den, som ikke giver agt på den første impuls eller tanke – selv om den ikke begynder som synd – vil blive ligeglad med tilgivelig synd. Intet dødeligt menneske kan undgå tilgivelig synd. Men at blive ligeglad overfor tilgivelig

mod at lade sig forføre af sine dagdrømme og bruge meditationstid på tankesvind og vidtløftige planer. Så risikerer man at følge tanken til dørs og så er man i fuld fart på vej væk fra sin hensigt om at søge Gud.

synd bør undgås af fuldkommenhedens elever. Ellers vil jeg ikke, blive overrasket, hvis de begår en af hovedsynderne.

Kapitel 12: Kontemplation nedbryder synd og får godheden til at vokse.

Hvis du vil stå uden at falde, må du aldrig opgive dit fortsæt, men uden ophør beskyde uvidenhedens sky mellem dig og Gud med pile af længselsfuld kærlighed. Undgå enhver tanke om noget lavere end Gud og lad intet, som sker, få dig væk fra det. For kun kontemplativ bøn fjerner syndens grund og rod. Hvis du faster meget, våger længe, står tidligt op, ligger hårdt, er hård ved dig selv, og – hvis det var tilladt, men det er det ikke – prikker dine øjne ud, skærer tungen af, stopper dine ører og næse til, selv om du skærer dine intime legemsdele af og udsætter din krop for alle de pinsler du kunne forestille dig: Alt det ville ikke hjælpe dig. Impulsen og tilskyndelsen til synd vil stadig være i dig.

Men der er mere! For selv om du er grådkvalt over dine synder eller Kristi Lidelse. Eller hvis du fyldte dit sind med de himmelske saligheder, hvad nytter det dig? Det vil helt sikkert gavne dig med hjælp og fremskridt. Men uden den blinde kærlighedsimpuls, nytter det kun lidt. Det er nemlig Marias bedste del, uden alt det andet²⁴. Uden den del gavner de andre ting kun en smule eller slet ikke. Den fjerner ikke bare syndens årsag og rod allerede i dette liv, men får også godheden til til at vokse frem. For når man helt hengiver sig til kontemplativ bøn, vil al godhed vokse frem sammen med og omsluttet af bønnen uden nogen selvisk indblanding. Hvis et menneske har nok så megen godhed, men mangler kærlighedsimpulsen, vil den være iblandet en forkrøblet selviskhed, som gør den ufuldkommen.

²⁴ Luk 10,42

For godhed er at opfører sig ordentligt og tilpasset i enhver situation med en hengivenhed rettet mod Gud selv. For Gud er al godheds rene grund. Hvis et menneske styres mod godhed med andre årsager end Gud indblandet – selv om Gud var den vigtigste – så ville godheden være ufuldkommen. Som eksempel vil vi se på en eller to dyder, nemlig ydmyghed og kærlighed. For den, som opnår dem fuldstændig, behøver ikke flere. For så har man alle dyderne.

Kapitel 13: Om ydmyghedens natur, når den er fuldkommen og når den er ufuldkommen.

Lad os se på ydmyghed først: Ydmyghed er ufuldkommen, når den er iblandet andre årsager end Gud selv, også selv om Gud er den vigtigste årsag. Ydmyghed er fuldkommen, når den kun er forårsaget af Gud. Men for at det skal være klart og forståeligt, må vi se på hvad ydmyghed egentlig er. Derefter kan vi bedre forstå i ånd og sandhed, hvad grunden til den er.

Ydmyghed er ganske enkelt menneskets sande viden og erfaring af sig selv. For den som virkelig ser og mærker sig selv, som han er, han vil virkelig være ydmyg. Der er to grunde til ydmyghed: Den ene er menneskets snavs, usselhed og skrøbelighed, som er forårsaget af synd. Det vil man altid erfare i dette liv, lige meget hvor hellig man måtte være. Den anden grund er Guds overvældende kærlighed og overvældende storhed. Overfor det skælver hele naturen, alle lærde bliver tåber og alle hellige og engle blændes. Det er så overvældende, at hvis Gud ikke med guddommelig visdom tilpassede sin fremtoning til deres medfødte evner og dem Gud har givet, så ville jeg ikke kunne sige, hvad der ville ske.

Denne anden grund er fuldkommen. For den holdning vil mennesket også bevare i evigheden. Den første grund er ufuldkommen, ikke kun fordi den stopper med dette liv, men også

fordi det sker, at en dødelig sjæl overvældes af Guds kærlige hjælp, så hans længsel vokser – så tit og længe som Gud vil – og han pludselig helt mister al erfaring og viden om sig selv, så han ikke ved, om han er hellig eller ussel. Om det sker ofte eller sjældent for en indbudt sjæl, så tror jeg kun det varer ganske kort. Men imens er sjælen fuldstændig ydmyg, for den har hverken viden eller erfaring om andet end Gud. Når sjælen samtidig har eller føler en anden grund til ydmyghed, så er den ufuldkommen. Men ufuldkommen ydmyghed er god og man bør altid have den – Gud forbyde, at man tror andet.

Kapitel 14: I dette liv kommer ufuldkommen ydmyghed før den fuldkomne ydmyghed.

For selv om jeg kalder det ufuldkommen ydmyghed, så vil jeg helst have den selverkendelse, at jeg er en usling. Jeg tror, det hurtigere vil bringe mig til fuldkommen ydmyghed, end hvis alle hellige og engle og alle kristne, ja alle mennesker samtidig bad Gud om at give mig fuldkommen ydmyghed. Desuden er det umuligt for en synder at blive og forblive fuldkommen ydmyg uden først at have denne selverkendelse.

Så prøv ikke at undgå at svede og stege for at opnå sand selverkendelse, nemlig at du er en usling. Så tror jeg, at du snart vil få sand erkendelse af Gud, sådan som han er. Det er ikke fuldstændig Gudserkendelse, for det er kun Gud, der har den. Det er heller ikke som Gud erkendes i evigheden med krop og sjæl, men sådan som det er muligt at erkende ham i denne verden, dvs. sådan som han bevilger Gudserkendelse til en ydmyg sjæl i en dødelig krop.

Tro ikke, at jeg taler om fuldkommen og ufuldkommen ydmyghed, for at du ikke skal beskæftige dig med den ufuldkomne og kun hellige dig den fuldkomne. På ingen måde! Jeg tror heller

ikke, du vil føre det så vidt. Jeg gør det, for at fortælle og vise dig, hvor fortræffelig denne åndelige øvelse er i forhold til andre fysiske og åndelige øvelser. Nemlig at den skjulte kærlighed, som i åndens renhed presser på den mørke uvidenhedens sky mellem dig og Gud, vokser sammen med – ja, helt indeholder – den fuldkomne ydmyghed, som ikke har nogen viden eller erfaring af noget, som er lavere end Gud. Jeg ønsker, du skal vide, hvad fuldkommen ydmyghed er og sætte den som mål for dit hjertes kærlighed – både for din skyld og min. Jeg ønsker, at denne viden vil gøre dig mere ydmyg.

Ofte er manglende viden grunden til megen stolthed. For uden viden om fuldkommen ydmyghed, kan man forestille sig, at man er næsten fuldkommen ydmyg, fordi ens selverkendelse, dvs. din ufuldkomne ydmyghed, er lille. Men så bedrager man sig selv ved at tro, man er fuldkommen ydmyg, mens man er indviklet i stolthedens stinkende fordærv. Stræb derfor efter at blive fuldkommen ydmyg, for den, der er det, kan ikke synde, mens han er det – og heller ikke meget bagefter.

Kapitel 15: En tilbagevisning af påstand om at den bedste grund til ydmyghed er erkendelsen af egen usselhed.

Du må tro, at den fuldkomne ydmyghed findes, og at du ved Guds hjælp kan blive fuldkommen ydmyg. Det er for at gendrive den vildfarelse, som siger, at der ikke findes bedre grund til ydmyghed end den, som kommer af tanken om egen usselhed og tidligere synder.

Jeg medgiver gerne, at for vanemæssige syndere (som jeg selv), er det godt og nødvendigt at blive ydmyget ved tanken om egen usselhed og tidligere synder, indtil man med samvittighedens og vejlederens vurdering konstatere at det meste af syndens rust og ir er

vasket væk.

Men andre, som aldrig har syndet alvorligt med forhærdet vilje og plan, men kun på grund af skrøbelighed og uvidenhed, har også grund til ydmyghed, især hvis de vil være kontemplative. Men det gælder også os andre, hvis vores vejleder og samvittigheden vurderer at vores anger og bekendelse er oprigtig og vi har modtaget syndsforladelse, og dertil føler os tilskyndet og indbudt til at være kontemplative. Denne fuldkomne grund til ydmyghed er som Jomfru Maria overfor den bodfærdigste synder eller som Kristus overfor ethvert menneske eller som en engel, der aldrig kan være skrøbelig, overfor det skrøbeligste menneske.

For hvis der ikke var anden grund til ydmyghed end betragtning og erfaring af egen usselhed, hvilken grund har de så til at være ydmyge, når de hverken kender til skrøbelighed, usselhed eller bliver tilskyndet til synd. Her tænker jeg på Kristus, Jomfru Maria og alle de hellige og englene i himlen. I evangeliet indbyder Jesus Kristus os alle til fuldkommenhed, når han byder os at være fuldkomne med Guds kærlige hjælp, sådan som han er fuldkommen af natur²⁵.

Kapitel 16: At en omvendt synder indbudt til kontemplation bliver hurtigere fuldkommen gennem kontemplativ bøn; og det er den sikreste vej til at få syndsforladelse fra Gud.

Ingen må tænke, at det er uforskammet, hvis den usleste synder drister sig til at række ud efter Gud med en ydmyg kærlighedsimpuls og i det skjulte presser på uvidenhedens sky mellem ham og Gud. Forudsætningen er, at han i selverkendelse har gjort bod og mærker indbydelsen til kontemplation og hans samvittighed og vejleder bifalder.

²⁵ Matt 5,48

Når vor Herre sagde til Maria, som repræsenterer alle syndere, der er indbudt til kontemplation: *Dine synder er tilgivet*²⁶, så var det ikke på grund af hendes store sorg eller tanken om hendes synder eller hendes ydmyghed, over sin egen usselhed. Hvorfor så? Ganske enkelt fordi hun havde elsket meget. Her kan man se, hvad en skjult kærlighedsimpuls kan opnå hos vor Herre, inden man gør noget andet.

Jeg indrømmer gerne, at hun var meget sorgfuld og græd af smerte over sine synder, og hun var ydmyg i erkendelse af sin usselhed. Så vi, der hele livet har været uslinge og vanemæssige syndere, også burde sørge inderligt og alvorligt over vores synder og være ydmyge i erkendelse af vores egen usselhed.

Men hvordan? Sådan som Maria gjorde! Hun havde en dyb hjertelig sorg over sine synder. Den bar hun hele livet med sig, samlet som en tung klump skjult i hendes hjertes dyb, så hun aldrig glemte det. Men Bibelen bevidner dog, at hun havde større sorg, dybere sukke og længsel; ja, at hun sygnede hen næsten til døden af mangel på kærlighed, selv om hun havde megen kærlighed. Det skal du ikke undre dig over, for det er den sande elskers lod: at jo mere man elsker, jo mere længes man efter kærlighed. Og Maria længtes mere efter kærlighed, end hun tænkte over sin synd.

Alligevel vidste og følte hun klart og ægte, at hun var den største usling af alle og at hendes synder havde skabt adskillelse mellem hende og Gud, som hun elskede så meget, og at de var den største grund til at hun sygnede hen af mangel på kærlighed. Men steg hun så ned fra længslens højde til sit syndefulde livs dybde, for at søge i sine synders stinkende mødding, for at finde dem en efter en med alle

26 Luk 7,47f. I kirkens tradition er kvinden i farisæerens hus blevet identificeret med Maria Magdalene og Marthas søster Maria Luk 10,38-42

omstændighederne, for derefter at sørge og græde over dem en efter en? Nej! For Gud lod hende ved sin kærlige gave vide i sjælens dyb, at det ville være nytteløst. For så ville hun hurtigt vække synden igen og hun ville ikke med dette kærlighedens arbejde opnå fuldstændig tilgivelse for alle sine synder.

Derfor fæstnede hun sin kærlighed og længsel på uvidenhedens sky. Hun lærte at elske ham, uden at kunne se ham klart i forståelsens klare lys eller føle hans nærvær i kærlighedens søde hengivenhed. Hun var så optaget, at hun næsten ikke tænkte på, om hun var synder eller uskyldig. Ja, jeg tror hun var så optaget af hans guddommelige kærlighed, at hun slet ikke lagde mærke til hans fysiske skønhed, mens han sad og talte til hende. Fra evangeliet ser det ud til, at hun var uvidende om noget som helst andet både fysisk og åndeligt.²⁷

Kapitel 17: Den sande kontemplative blander sig ikke i det aktive liv; heller ikke i det, der siges om og gøres mod ham, og undskylder sig ikke overfor dem, der kritiserer ham.

I Lukas-evangeliet står²⁸, at da vor Herre var i Marthas hus og Martha havde travlt med at lave mad og sørge for ham, sad hendes søster Maria hele tiden ved hans fødder. Imens lyttede hun til hans ord og var ikke opmærksom på sin søsters travlhed. Travlhed er godt og helligt, for det er den lave del af det aktive liv. Hun var heller ikke opmærksom på hans udseende, lyden af hans stemme og hans menneskelige ord, selv om det er bedre og helligere, da det er den høje del af det aktive liv og den lave del af det kontemplative liv. Men hun var opmærksom på den høje guddommelige visdom indhyllet i hans menneskelige ord. Hun var opmærksom med hele sit hjertes kærlighed. Hun flyttede ikke sin lyst til noget andet, som hun

²⁷ Luk 10,38-42

²⁸ Luk 10,38-42

så, hørte eller blev gjort omkring hende. Hun sad ganske stille pressede med en skjult og vedvarende kærlighed på uvidenhedens sky mellem hende og Gud.

Det skal du vide: Så ren en skabning har aldrig været og vil aldrig komme, som bliver så højt henrykket i kontemplation og guddommelig kærlighed, at der ikke altid er en forunderlig sky af uvidenhed mellem ham og Gud. I den sky blev Maria optaget med sine mange skjulte kærlighedsimpulser. Det er den bedste og helligste del af det kontemplative liv. Hendes lyst var ikke til noget andet. Så da Martha beklagede sig til vor Herre over hende og bad ham bede Maria rejse sig for at hjælpe til, så Martha ikke skulle arbejde og knokle alene, så sad hun ganske stille. Maria svarede ikke med et ord og viste ingen tegn på bebrejdelse mod sin søster. Det er jo ikke mærkeligt, for hun var optaget af noget andet, som Martha ikke kendte til. Derfor lyttede hun ikke til hende og svarede hende heller ikke.

Se, alle disse handlinger, ord og holdninger, som udspillede sig mellem vor Herre og de to søstre, er et eksempel på alle aktive og kontemplative mennesker, og vil altid være det. Maria er et billede på de kontemplative, for at de skal forme deres liv efter hendes, og Marthe er tilsvarende et billede på alle aktive.

Kapitel 18: De aktive beklager sig over de kontemplative af uvidenhed, lige som Martha beklagede sig over Maria.

Ligesom Martha klagede over sin søster, sådan klager de aktive over de kontemplative. Det sker, at en mand eller kvinde, præst eller lægmand – det gør ingen forskel - føler sig tilskyndet af Guds kærlighed, gennem vejledning og med god samvittighed og viden, så de vælger at afstå fra udadvendt virksomhed og til fuldt ud at leve et kontemplativt liv. Lige så hurtigt vil familien og de nærmeste, venner

og bekendte, som ikke kender denne tilskyndelse eller det liv, de har valgt, rejse en storm af beklagelser mod dem og kritiserer dem for ingenting at gøre. Dernæst vil de opregne mange falske og sande fortællinger om dem, der er faldet i forsøget på at leve sådan – uden at fortælle om dem, som klarede det.

Jeg vedgår, at mange af dem, der ville forsage verden, er faldet – og flere vil falde. De burde være Guds tjenere og kontemplative, men de lod sig vildlede af falske vejledere og blev djævlens tjenere og kontemplative. De forandrede sig til hyklere eller kættere; de blev vanvittige og faldt i mange ulykker, som fik dem til at bagtale kirke og kristendom. Jeg vil nu forlade den sag, for ikke at forkludre emnet. Men hvis Gud vil og det er nødvendigt, vil jeg pege på årsagerne og omstændighederne, som fører til fald. Altså, videre med emnet.

Kapitel 19: En begrundelse for, at kontemplative bør undskylde aktive, som plager og beklager sig over de kontemplative.

Nogle vil mene, at jeg ikke respekterer Martha, som er en af Gud særlige venner, fordi jeg sammenligner hendes klage over Maria med de verdslige menneskers klage. Men jeg respekterer sandelig både hende og dem. Gud forbyde, at noget af det, jeg skriver, skulle forstås som kritik af nogen af Guds tjenere uanset hvor hellige de er. For jeg mener hendes beklagelse er undskyldt, når man ser på situationen. For hun sagde det af uvidenhed. Det er ikke underligt, at hun ikke vidste, hvad Maria var optaget af, for jeg tror ikke hun kendte til sådan en fuldkommenhed. Dertil talte hun høfligt og med få ord. Derfor vil hun altid være undskyldt.

Sådan mener jeg også, at aktive mennesker skal være undskyldt for deres klage – også selv om de siger grove ting – når man tager

deres uvidenhed i betragtning. For lige som Martha kun vidste lidt om, hvad Maria gjorde, da hun beklagede sig til vor Herre, sådan ved mennesker kun ganske lidt eller slet intet om, hvad Guds unge elever er optaget af, når de sætter sig væk fra verdens aktivitet og tilskyndes til at blive Guds særlige tjenere i hellighed og åndens retfærdighed. Hvis de vidste det, vil jeg vove at sige, at de hverken ville gøre, som de gør, eller sige, som de siger. Derfor mener jeg, de skal være undskyldt, for de har ikke kendt bedre liv end det, de selv lever. Når jeg tænker på mine utallige fejl, som jeg har gjort i ord og handling, fordi jeg ikke vidst bedre, så mener jeg, at hvis jeg selv ønsker Guds tilgivelse for fejl begået i uvidenhed, så skal jeg også næstekærligt og barmhjertigt tilgive andre mennesker for det, de gør og siger af uvidenhed. Ellers ville jeg jo ikke gøre mod andre, som jeg ønsker, at andre skal gøre mod mig.

Kapitel 20: At den almægtige Gud åndeligt forsvarer dem, der sætter kærlighed til Gud over det, at undskylde sig selv.

Derfor mener jeg, at de kontemplative ikke alene skal undskylde aktive mennesker, som deres beklagende ord, men også bør være så optaget i ånden, at de kun skal bekymre sig lidt eller slet ikke over, hvad mennesker gør eller siger om dem. Det gjorde Maria, vores forbillede, da Martha klagede til vor Herre. Hvis vi trofast gør sådan, vil vor Herre gøre det samme for os, som han gjorde for Maria.

Hvad gjorde han da, dengang Martha bad vor Herre, som kender alt det skjulte, være dommer og byde Maria rejse sig og hjælpe Martha med at beværte ham. Han mærkede, at Maria var inderligt optaget af hans guddommelige kærlighed, og derfor svarede han høfligt, som var passende og fornuftigt for ham. Han svarede for hende, som ikke ville forlade sin kærlighed til ham, for at undskylde sig selv. Men han svarede ikke som den dommer, Martha ville have

ham til at være, men som Marias advokat, der forsvarede hende, som elskede ham. Han sagde: 'Martha, Martha!' to gange for at understrege at han ønskede, at hun hørte ham og var opmærksom på hans ord. 'Du har meget travlt og urolig for mange sager' fortsatte han. For de, som er aktive, vil altid have travlt og slide med mange forskellige sager. Først dem, der handler om dem selv, og så dem, der handler om barmhjertighed mod deres medkristne, som næstekærligheden forlanger. Han sagde det, for at Martha skulle vide, at hendes aktivitet var god og gavnlig for hendes sjæls frelse. Men for at hun ikke skulle tro, at det var den bedste aktivitet, som et menneske kan udrette, tilføjede han: 'Men én ting er nødvendig.'

Hvad er så det? Det må helt sikkert være, at Gud bliver elsket og æret for sin egen skyld, over al anden aktivitet, som et menneske kan gøre – fysisk eller åndeligt. Martha må ikke tro, at man både kan elske og prise Gud over alt andet og samtidig også være optaget af dette livs fornødenheder. Han vil ikke, at hun skal være i tvivl, om hvorvidt hun både kan opvarte Gud med fysisk aktivitet og fuldstændigt åndeligt – det kan man nemlig kun delvist men ikke fuldstændigt. Derfor tilføjer han, at Maria har valgt den bedste del, som aldrig skal tages fra hende. For den fuldkomne kærlighedsimpuls, som begynder her, er lige så stor, som den, der varer evigt i den himmelske salighed. For den kærlighedsimpuls er den samme både her og der.

Kapitel 21: Den sande udlægning af den bibelske sætning: Maria har valgt den bedste del.

'Maria har valgt det bedste' – hvad betyder det? Når man siger 'det bedste' forudsætter det 'det gode' og 'det bedre', så det er det bedste af tre. Men hvad er disse tre gode sager, hvoraf Maria har valgt det bedste? Det er ikke kristenlivet, for der er kun to slags: det aktive og

det kontemplative. Disse to kristenliv er skjult forklaret i beretningen om Martha og Maria, med Martha som den aktive og Maria som den kontemplative. Uden at leve et af disse kristenliv kan intet menneske blive frelst. Men når der kun er to, kan det bedste ikke vælges.

Men selv om der kun er to slags kristenliv, så er der imidlertid i de to kristenliv tre områder, hvor det ene er bedre end det andet. Det er beskrevet tidligere, men gentager lige kort. Den første del består i næstekærlighedens gode og ærlige fysiske aktivitet. Det er det første område i det aktive liv. Den anden del af de to kristenliv består i gode åndelige meditationer over egen usselhed, Kristi Lidelse og himlens fryd. Den første del er god, og denne del er bedre. For den er det andet område af det aktive kristenliv og det første af det kontemplative kristenliv. Her er det kontemplative og aktive kristenliv koblet sammen i et åndeligt forhold og gjort til søstre ved Martha og Marias eksempel. Dertil kan et aktivt menneske nå indenfor kontemplation. Det vil kun være sjældent og med Guds helt særlig gave og hjælp, at et aktivt menneske kan komme længere indenfor kontemplation. En kontemplativ derimod kommer hertil indenfor det aktive liv. Det er kun sjældent og af nød, at en kontemplativ bliver mere aktiv end det.

Den tredje del af de to kristenliv svæver i den mørke uvidenhedens sky med mange skjulte kærlighedsimpulser rettet mod Gud selv. Den første del er god, den anden er bedre, men den tredje er bedst af alle. Det er Marias bedste del. Derfor forstår vi, at vor Herre ikke sagde: 'Maria har valgt det bedste liv', for der er kun to slags kristenliv, og ingen kan vælge det bedste af to. Men han sagde: 'Maria har valgt den bedste del, som aldrig skal tages fra hende.' Selv om første og anden del både er gode og hellige, slutter de dog med dette liv. For i det evige liv vil det ikke som nu være nødvendigt med

barmhjertighedsgerninger eller at græde over vores usselhed eller over Kristi Lidelse. For da skal ingen sulte eller tørste, dø af kulde eller være syg, være hjemløs eller i fængsel, og begravelser er heller ikke nødvendige, for ingen skal dø. Så hvis du med Guds kærlige gave er indbudt til at vælge, så vælg den tredje del, som Maria valgte. Eller mere sandt: Hvis Gud har valgt og indbudt dig til den tredje del, så grib ud efter den.

Lad da Herren tale til de aktive for os, som han gjorde for Maria til Martha: 'Martha, Martha!' 'Aktive, aktive! Vær I bare optaget af den første og anden del, som I kan, nu med den første del, nu med den anden del. Og hvis det er det I vil og føler jer bestemt til, så vær fysisk aktive i begge dele. Men bland jer ikke i de kontemplative. I ved ikke, hvad de er optaget af. Lad dem sidde i fred og glæde med Marias tredje og bedste del.'

Kapitel 22: Om den vidunderlige kærlighed Kristus havde til Maria Magdalene, som repræsentant for alle omvendte syndere, der er indbudt til kontemplation.

Blid var kærligheden mellem vor Herre og Maria. Hendes kærlighed til ham var stor, og hans var større til hende. Lyt ikke til opdigtede legender, men til evangeliets beretning. Da vil du se, at hun elskede ham så hjertelig, at kun han kunne trøste hende og intet kunne holde hendes hjerte væk fra ham. Det er samme Maria, som ikke vil lade sig trøste af engle, da hun grædende søgte ham ved graven²⁹. For hun standsede ikke sin søgen, da de fortalte det vidunderlige: 'Græd ikke, Maria! For Herren, som du søger, er opstået. Du skal have ham og se ham levende blandt hans disciple i Galilæa, som han har lovet.' For hun tænkte, at den som søger englenes konge, hun vil ikke opgive på grund af engle.

29 Joh 20,11-18

Jeg kunne fortsætte! Enhver, som studerer evangeliernes beretninger, vil helt sikkert finde mange tegn på hendes fuldkomne kærlighed som et forbillede for os. De svarer nøje til vores emne, som om de var skrevet om det. Og det er de helt sikkert også, tro blot på det.

Hvis man læser evangeliene grundigt, er der skrevet om den særlige kærlighed, som vor Herre havde til hende, som repræsentant for alle omvendte syndere, der er indbudt til kontemplation. Her fremgår det, at Herren ikke tillod nogen, ja ikke engang hendes egen søster, at sige et ord imod hende, og at han endda svarede for hende. Ja, han bebrejder også Simon den Spedalske, der var vært i huset, at han tænkte dårligt om hende³⁰. Det er stor kærlighed, det er grænseløs kærlighed.

Kapitel 23: At Gud åndeligt både forsvarer og forsyner dem, der hellere beskæftiger sig med kontemplativ kærlighed end med at forsvare og forsyne sig selv.

Hvis vi ærligt og ivrigt med Guds hjælp og vejledning former vores kærlighed og vores liv efter Marias kærlighed og liv, vil Gud uden tvivl svare åndeligt for os hver eneste dag skjult i hjerterne på dem, som taler eller tænker dårligt om os. Jeg siger hermed ikke, at der altid er nogen, som taler eller tænker dårligt om os, imens vi er optaget af kontemplativ bøn, sådan som de gjorde om Maria. Men jeg siger, at vi ikke skal bekymre os om det, de siger eller tænker, og heller ikke opgive vores skjulte åndelige liv, på grund af deres ord og tanker, ligesom Maria heller ikke lod sig forstyrre. For vor Herre vil selv svare dem i ånd, og hvis de er ærlige og oprigtige, vil de i løbet af få dage skamme sig over deres ord og tanker.

Ligesom han vil svare dem i ånd, sådan vil han også i ånd

³⁰ Matt 26,6-13

tilskynde andre mennesker til at give os livets fornødenheder som mad, tøj mv., hvis han ser, at vi ikke vil opgive beskæftigelsen med hans kærlighed, for at bekymre os om livets fornødenheder. Det er for at afvise den opfattelse, at man først skal tjene Gud i kontemplativ bøn, når man har sikret sig livets fysiske fornødenheder. De siger, at 'Gud giver os nødderne, men vi må selv knække dem'³¹. Men de tager fejl med Gud, og det ved de sikkert. Stol du kun på, at når du oprigtigt vender dig fra verden til Gud, så vil Gud sørge for, at du ikke skal bekymre dig. Det gør han enten ved at sende en overflod af livsfornødenheder eller ved at give dig fysisk styrke og åndelig tålmodighed til at bære og udholde nøden. Og hvad betyder det, om det er det ene eller det andet? For den sande kontemplative kommer det ud på det samme.

Hvis man tvivler på det, har man en djævel i brystet, som fjerner troen, eller man har endnu ikke oprigtigt vendt sig til Gud, som man burde. Så er det lige meget, hvor spidsfindige og hellige forklaringer, man kan finde på.

Når du har sat dig for at være kontemplativ lige som Maria, så vælg hellere at være ydmyg over Guds vidunderlige højhed og fortræffelighed (som er den fuldkomne ydmyghed) end over din egen usselhed (som er den ufuldkomne ydmyghed). Det vil sige, at du mere skal sørge for at rette din opmærksomhed mod Guds fortræffelighed, end på din egen usselhed. For dem, som er fuldstændig ydmyge, skal intet mangle, hverken fysisk eller åndeligt. For du har Gud og Gud har alt; og som sagt, behøver den, som har Gud, intet andet i dette liv.

31 Engelsk middelalder-ordsprog: 'Gud sender nok koen, men ikke ved hornene' med samme betydning.

Kapitel 24: Hvad næstekærlighed er i sig selv og at den fuldstændig og uløselig er indeholdt i kontemplativ kærlighed.

Vi har nu set, hvordan ydmyghed er fuldstændig indvævet og sammen vokset med den lille blinde kærlighedsimpuls, når den støder på uvidenhedens mørke sky og skubber alt andet ned i glemsel: Det gælder også for alle andre gode færdigheder og især næstekærlighed.

For sand næstekærlighed er ikke andet end at elske Gud for hans egen skyld over alt andet og at elske mennesker for Guds skyld og sig selv. Og i kontemplativ bøn elsker vi nemlig Gud for hans egen skyld, før alt andet. Jeg kalder det en nøgen søgen, for i kontemplativ bøn beder en fejlfri nybegynder hverken om at slippe for smerte eller om belønning eller om noget som helst andet end Gud selv. Ja, han hverken bekymrer sig eller bemærker om han har smerte eller er lykkelig, men alene om Guds vilje er opfyldt. I kontemplativ bøn er Gud fuldkommen elsket for sin egen skyld over alt andet. For den, som er fuldkommen i kontemplativ bøn, vil ikke tillade, at selv tanken om den helligste skabning kommer op på linje med Gud.

Den næste og lavere del af næstekærlighed er næstekærlighed til dine medmennesker. Den opfyldes også fuldstændig ved det kontemplative liv. Den sande kontemplative er ikke særligt opmærksom på noget menneske i sig selv, om det er familie eller fremmed, ven eller fjende. For alle mennesker er for ham som familie og intet menneske er fremmed. Han opfatter alle mennesker som venner og ingen som fjender. Endda så meget at han regner dem, der plager og bedrøver ham, som sine bedste venner. Han tilskyndes til at ønske dem lige så meget godt, som hans hjerteligste ven.

Kapitel 25: Under kontemplativ bøn har den fuldkommen sjæl ingen særlig opmærksomhed på et eneste menneske.

Under kontemplativ bøn skal man ikke have særlig opmærksomhed på noget menneske, om det er ven eller fjende, familie eller fremmed, hvis man vil være fuldkommen kontemplativ. Da skal alt undtage Gud glemmes. Men ved kontemplativ bøn udvikler man mange gode færdigheder og næstekærlighed. Det betyde, at når man omgås eller taler med sine medmennesker, så vil man have en særlig vilje, der gør, at man henvender til sin fjende, som var det en ven, og til en fremmed, som var det familie. Ja, somme tider har man større omsorg for sin fjende end en ven. Den fuldkomne kontemplative forlader ikke bønnen helt, for det vil være en stor fejl, men næstekærligheden kræver somme tider, at den glider lidt i baggrunden.

Som kontemplativ har man nemlig ikke lejlighed til at se efter, hvem der er ven eller fjende, familie eller fremmed. Jeg medgiver, at man somme tider – ja, ganske ofte – vil føle mere hjertelig hengivenhed for nogle få, end for andre. Det er rigtigt af mange grunde, som kun næstekærligheden ved. For sådan hengivenhed følte Kristus for Johannes, Maria og Peter forud for mange andre. Men under kontemplativ bøn vil alle være lige kære, for man vil ikke føle nogen anden grund til kærlighed end Gud. Sådan vil alle være lige elskede, for man føler ingen anden grund til at elske end den som kommer fra Gud. Alle bliver elsket ene og alene for Gud skyld, lige som den kontemplative elsker sig selv.

Alle mennesker er tabt med Adams synd, men alle, som gennem handling viser deres vilje til frelse, er frelst og bliver det i kraft af Kristi Lidelse og lidenskab. En sjæl, som er fuldstændig henført til kontemplativ bøn og liv deler Kristi Lidelse og lidenskab – ikke

præcis lige som Kristus, men på en måde der ligner – og bliver på den måde forenet med Gud i ånd. Derfor vil den sjæl ønske, at alle mennesker bliver ligeså fuldkomne i kontemplativ bøn. For hvis en legemsdel føler smerte, så pines alle de andre legemsdele, eller hvis det går en legemsdel godt, vil alle andre fryde sig derved³². Præcis sådan er det åndeligt med alle kirkens legemsdele. For Kristus er Kirkens hoved og vi er legemsdele, når vi forbliver i næstekærlighed. Vor Herre ofrede sig på korset for sin krop, som er kirken. På samme måde må den, som vil være vor Herres fuldkomne elev, anstrenge sig åndeligt i kontemplativ bøn og liv for at frelse alle sine brødre og søstre. Det vil sige, ikke kun venner, familie og kæreste, men alle mennesker uden nogen særlig opmærksomhed på den ene frem for den anden. For alle, der vil opgive synd og bede om tilgivelse, vil blive frelst i kraft af Kristi Lidelse og lidenskab.

Lige som ydmyghed og næstekærlighed er fuldstændig indvævet og sammenvokset med den lille kærlighedsimpuls, sådan gælder det for alle de andre gode færdigheder.

Kapitel 26: Uden Guds særlig hjælp eller lang troskab mod Guds almindelige hjælp er kontemplativ bøn meget vanskelig. Hvad mennesket kan gøre og hvad Gud gør i den kontemplative bøn.

Anstreng dig derfor en tid og pres trofast på uvidenhedens sky, og hvil dig siden. For den, som udøver kontemplativ bøn, må helt sikkert anstrenge sig. Ja, han må anstrenge sig meget, hvis han ikke har fået en særlig hjælp eller har udøvet kontemplativ bøn længe.

Hvori består så denne anstrengelse? Det er ikke den hengivende kærlighedsimpuls, som igen og igen vågner i viljen. Den skaber man

32 1 Kor 12,26. I 1 Kor 12,12-31 beskrives kirken/menigheden som en krop, hvor Kristus er hovedet og de enkelte kristne er legemsdele med forskellige opgaver.

jo ikke selv, men den opstår alene ved den almægtige Guds kraft. For Gud vil altid hjælpe enhver sjæl, som er bestemt til det og i lang tid har forberedt sig til det kontemplative liv. Hvori består anstrengelsen så? Den består helt klart i at undertrykke enhver tanke om alle skabninger og holde dem under glemslens sky. Der er hele anstrengelsen! Det er menneskets anstrengelse, hjulpet af Guds kærlige hjælp. Mens tilskyndelsen til kærlighed alene er Guds opgave. Fortsæt derfor med at anstrenge dig, så lover jeg, at Gud ikke vil svigte dig.

Fortsæt trofast og lad mig se, at du klarer dig. Ser du ikke, at han står og venter på dig? Det er en skam! Fortsæt med anstrengelsen en tid, så vil både anstrengelsen og vanskeligheden hurtigt blive mindre. For selv om det er hårdt og strengt i begyndelsen, når du mangler hengivelse, så vil det, som før nu er hårdt, blive roligt og lyst for dig, når du har hengivelse. Når du har hengivelse skal du kun anstrenge dig lidt eller slet ikke. For da vil Gud somme tider virke helt alene – ikke altid og heller ikke længere ad gangen, men når han vil. Så vil du opdage, hvor dejligt det er, når Gud virker helt alene.

En gang imellem vil han måske sende en stråle af åndeligt lys, som gennemtrænger uvidenhedens sky, som er mellem dig og Gud, og vise dig et glimt af hans mysterium, som et menneske hverken må eller kan tale om. Da vil du føle, at din hengivenhed flammer op af hans kærlighed, langt mere end jeg kan, må eller vil fortælle nu. For om det Gud gør sådan, tør jeg slet ikke tale om med min forvrøvlede mennesketunge. Kort sagt: selv om jeg turde, ville jeg ikke. Men om den del, som mennesket må gøre, når det føler tilskyndelsen og bliver hjulpet af Guds kærlighed, den vil jeg gerne fortælle om. Det er mindre risikabelt.

Kapitel 27: Hvem der bør gå i gang med det kontemplative liv, som er fuld af Guds kærlige hjælp.

Først vil jeg fortælle, hvem der bør gå i gang med kontemplativ bøn og liv, hvornår det bør ske, hvordan man bør fortsætte og hvordan man skal bruge sin dømmekraft. Hvis du spørger, hvem der bør gå i gang med dette, vil jeg svare: Alle, som ærligt forsager verden og har vendt sig fra et aktivt liv til et kontemplativt liv. De bør udøve kontemplativ bøn og modtage Guds kærlige hjælp til det, hvad enten de har været syndere af vane eller ej.

Kapitel 28: Ingen bør gå i gang med kontemplativ bøn, før samvittigheden er rensset for hver særskilt synd ifølge kirkens lære.

Spørger du, hvornår man skal gå i gang med kontemplativ bøn, så vil jeg svare: Ikke før man har rensset sin samvittighed for alle særskilte synder, som man har begået, sådan som det er forordnet i kirken.

Men uanset hvor grundigt et skriftemål har været, vil syndens rod stadig sidde i sjælen. Kontemplativ bøn vil imidlertid udtørre hele syndens rod. Når man har gjort bod for sin synd, kan man gå i gang, men med ydmyghed. Man skal huske på, at man meget længe har været holdt væk fra den kontemplative bøn, for kontemplativ bøn burde optage enhver sjæl hele livet, også dem, der aldrig har syndet alvorligt.

Så længe vi er i denne dødelige krop, vil vi altid se og føle den tætte uvidenhedens sky mellem Gud og os. Men ikke nok med det. Den første og grundlæggende synd rammer os med smerte, fordi vi altid ser og føler, at nogle af Guds skabninger eller deres handlinger, presser sig som tanker ind mellem Gud og os. Det er Guds retfærdige dom over os. For da mennesket var enevældigt og havde magt over

alle skabninger, underkastede det sig slangen – en skabning – og fulgte dens tilskyndelse. Mennesket var ulydig overfor Gud. Det betyder, at når mennesket nu ønsker, at opfylde Guds bud, så ser og føler det, at alle de skabninger, som burde være under mennesket, presse sig ind mellem Gud og mennesket.

Kapitel 29: Man bør holde fast i kontemplativ bøn, tåle de lidelser, der følger med, og ikke dømme noget menneske.

Det betyder, at når man ønsker at opnå den renhed vi tabte på grund af synd, og vinde velvære uden smerte, så må man tålmodigt anstrenge sig med kontemplativ bøn og bære smerten, hvad enten man har syndet af vane eller ej.

Både forhærdede syndere og dem, der næsten ikke har syndet, må anstrenge sig med kontemplativ bøn. Men de forhærdede må forståeligt nok anstrenge sig langt mere.

Men det sker ofte, at forhærdede syndere kommer hurtigere til kontemplationens fuldkommenhed end dem, som ikke er forhærdede. Det er barmhjertighedens mirakel, når vor Herre på den måde udøser sin kærlige hjælp over den, han vil, til stor forundring for hele verden. Jeg tror, at dommedag bliver herlig, når Gud og alle hans gaver skal ses klart. Da vil nogle, som nu er foragtede og regnet for intet – som almindelige og forhærdede syndere – sidde med hellige for Guds åsyn, som det passer sig. Imens nogle af dem, som nu forekommer at være hellige og ærefulde blandt mennesker og engle og som måske aldrig har syndet alvorligt, vil sidde og skære tænder blandt de forbandede i Helvede.

Sådan kan du altså forstå, at intet menneske bør dømme et andet ud fra, om de gør godt eller ondt. Man kan naturligvis dømme, om handlinger er gode eller onde, men ikke om menneskerne er det.

Kapitel 30: Hvem der kan bebrejde og irettesætte andres fejl.

Men hvem skal så dømme menneskers handlinger? Det må være dem, som har myndighed og ansvar for deres sjæle. Det kan enten være offentligt givet gennem kirkens forordninger og vedtægter, eller privat i ånd gennem en særlig tilskyndelse fra Helligånden med fuldkommen næstekærlighed. Enhver bør passe på, at han ikke påtager sig at bebrejde og irettesætte andre for deres fejl, med mindre han føler sig styret af Helligånden. For ellers vil han let komme til at lave fejl i sine domme. Pas derfor på! Døm dig selv, som du finder det passende, overfor Gud eller din åndelige vejleder, men lad andre mennesker være.

Kapitel 31: Hvad en nybegynder i kontemplativ bøn og liv bør gøre i forhold til tanker og indskydelser til synd.

Når du føler, at du har gjort alt, hvad du kan, for at forbedre dig efter kirkens forordninger, skal du ivrigt gå i gang med kontemplativ bøn. Hvis en tidligere handling, en ny tanke eller tilskyndelse til synd bliver ved med at presse sig ind i dit sind mellem Gud og dig, skal du beslutsomt løfte dig op over det med en brændende kærlighedsimpuls og presse dem ned under dig. Prøv at dække dem med glemslens tykke sky, som om det aldrig var sket. Opstår de ofte, så pres dem ned lige så tit. Kort sagt: Lige så tit de opstår, lige så tit skal du presse dem ned. Hvis du synes opgaven bliver for stor, vil du nok gerne have nogle åndelige kneb og skjulte fiduser, for at presse dem væk. Men kneb og fiduser lærer du bedre af Gud gennem erfaring end af noget menneske.

Kapitel 32: To åndelige kneb der er nyttige for en nybegynder i kontemplativ bøn.

Jeg vil nu alligevel give dig nogle kneb og fiduser, men prøv om du selv kan finde nogle, som er bedre.

Gør alt, hvad du kan for at lade som om, at du ikke ved, at disse tanker presser sig hårdt ind mellem Gud og dig. Prøv lige som at kigge 'over deres skuldre', mens du søger noget andet, nemlig Gud, som er omsluttet af uvidenhedens sky. Hvis du gør sådan, tror jeg hurtigt at din anstrengelse vil blive lettere. Hvis du får rigtig godt fat i dette kneb, så vil jeg tro, at det kneb kan blive til et med din søgende længsel efter Gud, efter at erfare og se ham, så meget som det kan lade sig gøre her i verden. Den længsel er kærlighed og kærligheden fortjener altid at blive lindret.

Et andet kneb er dette. Prøv det, hvis du vil. Når du opdager, at du ikke kan presse tankerne ned mere, så kryb ned under dem som en fange, en kujon, der er besejret i kamp. Du skal tænke, at det er meningsløst at kæmpe imod længere. Overgiv dig derfor til Gud, mens du er i dine fjenders hænder. Du må føle, som om du er helt ødelagt. Vær opmærksom på dette kneb. For med dette kneb, tror jeg, at du vil kunne smelte alt til vand. Jeg er sikker på, at hvis du får fuldstændig fat på dette kneb, så vil den give dig selverkendelse og selvindsigt, at du er ussel, beskidt og værre end intet. Den selverkendelse og selvindsigt er ydmyghed. Og denne ydmyghed fortjener, at Gud selv stiger ned i al sin magt for at hævne sig på dine fjender, for derefter at tage dig op og ømt tørre dine åndelige øjne, som en far gør med barnet, der med nød og næppe er undsluppet et vilddyrns rasen.

Kapitel 33: Kontemplativ bøn renser sjælen for hver enkelt synd og deres følger; dog kan ingen være fuldkommen sikker i dette liv.

Nu ikke mere om kneb og fiduser. Hvis du med Guds kærlige hjælp får gode erfaringer med disse, tror jeg hurtigt, at du kunne lære mig flere end jeg kan lære dig. For selv om det, jeg fortæller, er rigtigt, så er jeg selv langt fra god til det. Derfor må du hjælpe mig, ved at blive dygtig til dem.

Så hold ud og anstreng dig lidt endnu. Hvis du ikke kan lære disse kneb, så tag imod smerten. For det er din jordiske skærsild. Smerten vil forsvinde, og Gud vil selv lære dig kneb og fiduser med hans kærlige hjælp og erfaringen. Da vil du ikke kun være rensset for synd, men også for syndens smertelige følger. Jeg taler naturligvis om følgerne af dine egne tidligere synder og ikke fra den første og grundlæggende synd. For de smertelige følger af den første og grundlæggende synd vil du altid have indtil din dødsdag, ligegyldigt hvor meget du anstrenger dig. Men de vil kun skade dig lidt i forhold til følgerne af dine egne synder. Og det er en stor anstrengelse, at slippe af med dem, for fra den første og grundlæggende synd vil der altid springe nye og friske impulser til synd. Så du må igen og igen slå dem ned og skære dem væk med dømmekraftens skarpe tveæggede sværd. Den erfaring vil vise og lære dig, at der ikke er virkelig sikkerhed eller sand hvile i dette liv.

Men giv ikke op. Bliv ikke skrækslagen for at fejle. For hvis du kærligt bliver hjulpet til at tilintetgøre de smertelige følger af dine tidligere handlinger – enten som jeg har beskrevet, eller hvis du kan finde en bedre måde – så kan du være sikker på, at følgerne af den første og grundlæggende synd eller de nye impulser, der kommer derfra, kun vil skade dig ganske lidt.

Kapitel 34: Gud giver sin kærlige hjælp frit, direkte og uden nogen metode, og den kan ikke opnås ved nogen metode.

Hvis du spørger, hvordan du skal gå i gang med kontemplativ bøn, beder jeg til, at den almægtige Gud selv er kærlig og gavmild og lærer dig hvordan. For jeg ved ikke, hvad jeg skal sige. Det er ikke underligt. For det er alene Gud, der arbejder i den sjæl, som behager ham, uden at denne sjæl har gjort sig fortjent til det. For uden Guds arbejde kan hverken hellige eller engle forestille sig, hvordan de skulle gå i gang. Jeg tror, at vor Herre især skænker det kontemplative livs gave til dem, som har været vanemæssige syndere – ja! Ofte til dem end til dem, som aldrig har bedrøvet ham så meget. Det gør han, for at vi skal se, at han er den allerkærligste og den almægtige og for at vise, at han er fri til at gøre, som han vil, når og hvor han vil.

Men han giver ikke denne hjælp og bevirker ikke kontemplativt liv i en sjæl, der ikke kan det. En sjæl, som ikke er i stand til at modtage den hjælp, vil ikke være i stand til selv at erhverve den. Det gælder både for en syndig sjæl og en uskyldig sjæl. For Guds kærlige hjælp gives ikke på grund af uskyld og holdes ikke tilbage på grund af synd. Læg mærke til, at jeg siger 'holdes tilbage' og ikke 'tages tilbage'. Tag ikke fejl her! For jo tættere man er på sandheden, jo mere forsigtig skal man være for ikke at begå fejl. Sådan mener jeg, og hvis du ikke kan forstå det, så læg det til side, indtil Gud selv belærer dig om det. Gør som jeg siger og kom ikke til skade i forsøget på at forstå.

Pas på stolthed! Ved at være stolt bespottes man Gud ved at tage æren for hans gaver, og dertil opmuntrer stolthed syndere. Hvis du er sandt ydmyg, vil du i kontemplativ bøn og liv opleve, at Gud giver

sin kærlige hjælp frit og ikke som løn for nogen fortjeneste. Når man er kontemplativ, vil sjælen både modtage Guds hjælp og opleve at have evnen til kontemplation. Så ingen sjæl har evnen uden også at modtage Guds hjælp. Evnen til kontemplation er forenet med selve den kontemplative bøn uden adskillelse. Så den, som kan mærke kontemplation også er i stand til at gøre det, ellers ikke. Ja, det er sådan, at en sjæl vil være som død for kontemplation uden kontemplativ bøn, så den hverken kunne søge eller ønske kontemplation. For lige så meget som du ønsker og vil kontemplation, så meget evne har du for det og til det – hverken mere eller mindre. Men det er hverken vilje eller lyst, men noget ubeskrivelig og uerkendeligt, som styrer dig til at ønske og længes efter dette ubeskrivelige og uerkendelige. Men vær ikke bekymret over, ikke at vide mere. Bare fortsæt – videre og videre, som du hele tiden har gjort.

Kort sagt: Lad dette ubeskrivelige og uerkendelige bevæge og lede dig derhen, hvor det vil. Lad det arbejde, mens du lader dig føre. Iagttag det bare og lad det være. Bland dig ikke for at hjælpe, for så er der fare for, at du ødelægger det hele. Vær som tømmeret og lad det være tømreren. Vær du som huset og lad det være beboeren. Vær blind imens og slip ethvert ønske om viden, for det vil hindre dig mere end hjælpe dig. Det er nok, at du mærker denne ubeskrivelige og uerkendelige impuls, forudsat at du ikke tænker på noget under Gud og at din søgen kun er rettet mod Gud.

Hvis det er sådan, så stol fuldt og fast på at Gud selv styrer din vilje og din lyst uden brug af nogen teknik eller metode. Vær ikke bange for djævelen, for han vil ikke vove at komme dig nær. Han kan aldrig helt komme til at styre et menneskes vilje. Kun en gang imellem kan han gøre det indirekte, hvis han er snedig nok. End ikke

for en engel vil det lykkes at styre din vilje direkte. Kort sagt: Det er det kun Gud, som kan.

Jeg har nu forsøgt at forklare det, som er meget tydeligere, når det erfares, nemlig metode eller teknik ikke behøves ved kontemplativ bøn, og at man ikke kan opnå den kontemplative tilstand med metoder eller teknikker. Alle gode teknikker og metoder afhænger af kontemplativ bøn, men kontemplativ bøn er ikke afhængig af noget, og ingen teknik kan føre til den kontemplative tilstand.

Kapitel 35: Læsning, eftertanke og bøn – tre færdigheder, som den kontemplative nybegynder bør have.

Der er dog nogle færdigheder, som en kontemplativ nybegynder bør beskæftige sig med: Det er Bibellæsning, Eftertanke over det læste og Bøn affødt af det læste. De tre færdigheder er bedre beskrevet af andre, derfor vil jeg ikke beskrive dem indgående her. Men jeg vil beskrive deres indbyrdes sammenhæng. For begyndere og let øvede – men ikke for dem, der er grundfæstet i kontemplativ bøn – kan en god eftertanke ikke opnås uden først at læse eller lytte. Læse og lytte kommer ud på det samme. Gode læsere kan selv læse i Bibelen, andre 'læser', når de lytter til oplæsning og prædiken over Bibeltekster. På samme måde kan nybegyndere og let øvede ikke bede, hvis der ikke går eftertanke med selverkendelse forud. Det viser erfaringen.

Bibelen, Guds ord, kan sammenlignes med et spejl, både når man læser det og hører det. Din fornuft er åndeligt set din sjæls øje og din samvittighed er dit åndelige ansigt. Hvis der er en klat skidt på dit ansigt, kan øjet ikke se klatten uden et spejl eller ved at en anden fortæller, hvor den er. Præcis sådan er det åndelige. Uden at læse eller lytte til Bibelen er det umuligt for menneskets forstand, som er blændet af syndens vane, at se klatten af skidt på samvittigheden.

Sådan er det, både når man ser i et fysisk og et åndeligt spejl eller får at vide, hvor pletten er: Først da og ikke før løber han hen til kilden for at vaske sig. Hvis pletten er en enkeltstående synd, så er kilden kirken og vandet skriftemål med det, der hører til. Hvis pletten er en blind vane og stadig impuls til synd, så er kilden den barmhjertige Gud, og vandet bøn med det, der hører til.

Med dette kan du forstå, at for begyndere eller let øvede i kontemplativ bøn må det at læse eller høre komme før eftertanke, og uden grundig eftertanke kan der ikke være virkelig bøn.

Kapitel 36: Om eftertanken hos den kontemplative.

Men sådan er det ikke med dem, der er grundfæstet i kontemplativ bøn. Deres eftertanke bliver en pludselig opmærksomhed og blind erfaring af deres egen usselhed eller af Guds godhed. En sådan eftertanke opstår, uden at de har læst eller lyttet inden, og uden at de har haft særlig opmærksomhed på noget lavere end Gud. Disse pludselige eftertanker og blinde erfaringer kommer snarere fra Gud end fra mennesker.

Når du er nået så langt, vil jeg ikke tillægge det betydning, hvis du ikke mediterer eftertænksomt over din egen usselhed eller Guds godhed. Da går jeg ud fra, at Guds kærlige hjælp leder dig og du bliver rådgivet til at ændre denne fremgangsmåde. Da er det nok, at du mediterer eftertænksomt over et enkelt ord som synd eller Gud – eller over et andet ord, som du foretrækker. Undgå at splitte ordet op og udlægge det med din undersøgende forstand, for derved at bestemme dets egenskaber og betydning, som om du derved kunne forøge din hengivelse. Det mener jeg ikke nytter i dette tilfælde og i kontemplativ bøn. Men tag ordene hele og udelte, som de er. Forestil dig synd som en ubestemmelig klump, der ikke er andet end dig selv. Jeg vil tro, at med sådan en blind opmærksomhed på synd, som en

sammenvokset klump, der er dig selv, så vil du blive mere vanvittig, end et dyr som raser. Men dem, som ser dig, vil tro, at du er fysisk rolig og fattet uden forandring i adfærd. Om du sidder, går, ligger, hviler, står eller knæler, så fremstår du fuldstændig rolig og fattet.

Kapitel 37: Om den kontemplatives bønner.

Lige som eftertanken opstår pludseligt og uregelmæssigt hos dem, der er grundfæstet i kontemplativ bøn, sådan opstår deres bønner også pludseligt. Her mener jeg personlige bønner og ikke kirkens faste bønner og tidebønner. De, som trofast udøver kontemplativ bøn, følger kirkens bønner omhyggeligt, som det er bestemt efter de hellige fædres tradition. Men deres personlige bønner stiger altid pludseligt op til Gud, uden at være fastlagt eller forberedt.

Hvis de beder med ord, selv om det er sjældent, så bruger de kun få ord. Ja, jo færre jo bedre. Jeg mener, at et enstavelsesord er bedre end et tostavellesord og mere i overensstemmelse med Åndens arbejde. For den, som åndeligt udøver kontemplativ bøn, bør altid være på Åndens højeste og øverste punkt. Det kan ses med et eksempel fra virkeligheden. Når man står overfor en pludselig ulykke – en ildebrand, pludselig død eller lignende – så er man drevet til pludseligt med al kraft, i hast og nød at råbe og bede om hjælp. Hvordan? Ja, det er helt sikkert ikke med mange ord, endsige med tostavellesord! Hvorfor? Fordi det ville forsinke beskeden om den nød, man er optaget af. Derfor råber man grebet af frygt og af al styrke et lille enstavelsesord som brand eller hjælp.

Lige som ordet brand trænger klart igennem til den, der hører, og dermed hurtigere tilskynder til hjælp, sådan gør et lille enstavelsesord, når det ikke bare siges eller tænkes, men skjult stiger op fra menneske-åndens dyb. – Og åndens dyb er også åndens højde, for indenfor det åndelige kommer det ud på det samme: højde og

dybde, længde og bredde. – Den enstavelses-bøn trænger hurtigere igennem til den almægtige Guds øre end lange salmer, der mumles ligegyldigt mellem tænderne. Derfor står det skrevet, at en kort bøn trænger igennem til himlen³³.

Kapitel 38: Hvordan og hvorfor korte bønner trænger gennem til Gud.

Hvordan kan det så være, at sådan en enstavelses-bøn trænger igennem til himlen? Det er ganske enkelt fordi, man beder den med hele sin væren. Når man beder sådan, beder man i hele åndens højde og dybde, længde og bredde. Den er høj, fordi man beder med hele åndens kraft. Den er dyb, fordi alt det, man forstår i ånden, er samlet i den lille stavelse. Den er lang, for hvis den følelse blev ved med at være, ville man blive ved med at råbe. Den er bred, fordi det man ønsker for sig selv, ønsker man også for alle andre. Og da vil den sjæl fatte med alle hellige, hvad der er længden og bredden, højden og dybden af den evige og alkærlige, almægtige og alvidende Gud, som Paulus skriver³⁴. Naturligvis ikke fuldstændigt, men delvist og skjult, som kendetegner kontemplativ viden. Guds evighed er hans længde. Guds kærlighed er hans bredde. Guds magt er hans højde. Guds visdom er hans dybde. Det er ikke underligt, at sjælen, der er skabt i Guds billede, hurtigt vil blive hørt af Gud. Ja, selv en syndig sjæl, som er fjendtlig mod Gud, kan med Guds kærlige hjælp komme til at råbe sådan et lille ord i højden og dybden, længden og bredden af sin ånd. Da vil han på grund af råbets larm altid blive hørt og hjulpet af Gud.

33 Siraks Bog (apokryf) 35,21 i en anden mulig tolkning af middelalderens latinske bibel, Vulgata. DAO: Bønnen fra den, der er i ringe kår, trænger gennem skyerne.

34 Ef 3,18

Som eksempel på det, kan du forestille dig dette: Du hører din værste fjende råbe højt i angst og nød: brand eller hjælp. Uden tanke om, at han er din fjende, vækker hans råb din medlidenhed, så du rejser dig – også hvis det var en mørk vinternat – for at hjælpe ham med at slukke ildebranden eller berolige ham og lindre hans smerte. Kære Gud! Når et menneske kan være så barmhjertig, så det kan have så stor velvilje og medlidenhed overfor en fjende i nød – på trods af fjendskabet, hvor stor medlidenhed og velvilje vil Gud så have med den sjæl, der åndeligt råber og beder i hele sin ånds højde og dybde, længde og bredde? I sit væsen er Gud jo alt det, som mennesket får givet som Guds kærlige gave – ja, endnu mere. Så Gud vil helt sikkert have endnu større barmhjertighed – uden sammenligning – for det Gud har og er af væsen og natur ligger jo nærmere for ham end det, et menneske kan få givet som Guds kærligheds gave.

Kapitel 39: Om bønnen hos den, der er øvet i kontemplativ bøn; hvad bøn er; og hvilke ord, der passer bedst til kontemplativ bøn, hvis man vil bede med ord.

Vi skal altså bede med hele vores ånds væsen i højde, dybde, længde og bredde. Ikke med mange ord, men med et lille enstavelsesord.

Hvilet ord skal man da vælge? Det må jo være et, der passer til bønnens natur, og hvilket ord gør det? Hvis vi nu først ser, hvad bøn egentlig er, kan vi derefter se klarere, hvilket ord, der passer bedst til bønnens natur.

I sit væsen er bøn intet andet end en hengivende søgen rettet til Gud, om at få det gode og fjernet det onde.

Alt ondt er både som årsag og virkning sammenfattet i ordet synd. Så når vi af hjertet vil bede om, at det onde bliver fjernet, lad os da

sige, tænke eller huske det lille ord: synd. Der er ikke brug for flere ord. Hvis vi af hjertet vil bede, om at få alt godt, lad os da råbe, sige, tænke, længes med ordet: Gud. Der er ikke brug for flere ord. For hos Gud har alt godt både sin årsag og virkelighed.

Nu skal du ikke undre dig over, at jeg fremhæver netop disse ord. For jeg ville have valgt andre, hvis jeg kendte kortere ord, der lige så godt sammenfattede alt godt eller alt ondt. Eller hvis Gud havde vist mig andre ord. Det vil jeg også råde dig til at gøre. Led ikke efter ord, for så kommer du aldrig videre i din søgen eller i kontemplativ bøn. For man finder det ikke gennem studie, men kun ved Guds kærlige hjælp. Men brug ikke andre ord end dem, som Gud tilskynder dig til at bruge – på trods af det jeg her har sagt. Men hvis Gud tilskynder dig til at bruge disse, så vælg dem ikke fra. For det er korte ord. Altså hvis du beder med ord, for hvis du ikke beder med ord er det uden betydning.

Selv om jeg kraftigt anbefaler denne korte bøn, så skal bønnens hyppighed ikke sættes ned. For som jeg har sagt, skal man bede i åndens længde. Det vil sige, bønnen skal ikke ophøre før det øjeblik, hvor man har fået det man længes efter. Eksemplet fra før viser det: Når en person er skræmt og i stor nød, ophører han ikke med at råbe hjælp eller brand, før nogen er kommet ham til hjælp.

Kapitel 40: Under kontemplativ bøn skal man undlade enhver meditation over onde og gode færdigheders natur.

Gør da sådan her: Fyld hele din væren med den åndelige betydning af ordet synd. Gå ikke dybere ind i syndes natur, om den er ubetydelig eller alvorlig så som stolthed, vrede, had, begær, dovenskab, grådighed eller liderlighed. De kontemplative bekymrer sig ikke om , hvad det er for en synd eller hvor stor den er. For under kontemplativ bøn er alle synder lige store for dem. For selv den

mindste synd skiller dem fra Gud og fratager dem deres indre fred.

Derfor skal du føle synd som en ubestemmelig klump, og du vil opdage, at synd ikke er andet end dig selv. Råb da i ånden igen og igen: 'synd, synd, synd; hjælp, hjælp, hjælp!' Det er din ånds råb, som du bedre lærer om af Gud gennem erfaring end gennem mine ord. For det bedste er, når det foregår i dit indre uden nogen tanke og uden udtalte ord. Det kan dog ske en sjælden gang, at ånden bliver så fyldt, af syndens smerte, at den flyder med ord, så både krop og sjæl fyldes med sorg over syndens byrde.

Det samme skal du gøre med ordet Gud. Fyld din ånd med ordets åndelige betydning uden at lægge vægt på nogen af Guds handlinger. Hverken hvor gode de er eller om de er fysiske eller åndelige. Du skal heller ikke lægge vægt på det gode, som Guds kærlige hjælp skaber i sjælen, hvad enten det er ydmyghed, næstekærlighed, tålmodighed, afholdenhed, håb, tro, nøjsomhed, kyskhed eller frivillig fattigdom. Det betyder intet for en kontemplativ. De finder og erfarer nemlig alt godt i Gud. For i Gud er alt godt. Det har både ophav og eksistens i Gud, og de kontemplative erkender, at hvis de har Gud, så har de alt godt. Derfor ønsker de intet særligt, men kun Gud. Gør du også sådan – så godt du kan med Guds kærlige hjælp. Fyld dit sind med Gud – hele Gud – så intet andet behersker dit sind og din vilje.

Så længe du lever dette usle liv, vil du altid – mere eller mindre – føle denne fordærvede stinkende klump af synd, som om den er forenet og samlet i dit væsen. Derfor skal du skiftevis have de to ord i sinde: synd og Gud. Husk så på denne grundregel: Når du har Gud, har du ikke synd – og når du har synd, har du ikke Gud.

Kapitel 41: Man bør være påpasselig med alt undtagen kontemplativ bøn.

Hvis du så spørger mig, hvor påpasselig man skal være med kontemplativ bøn, så er mit svar: 'Slet ikke!' For i alle handlinger skal du være påpasselig: når du spiser, drikker og sover; når du undgår voldsom kulde og hede; når du beder eller læser længe eller i samtale med medkristne. I disse forhold skal du være påpasselig, så det hverken bliver for meget eller for lidt. Men med kontemplativ bøn skal du ikke være påpasselig. For jeg ser gerne, at du fortsætter med kontemplativ bøn hele livet.

Det betyder ikke, at du altid kan gøre det med samme friske styrke. For det kan man ikke. Somme tider vil sygdom, fysiske og mentale plager og andre krav fra naturen hindre dig i at nå højden i kontemplativ bøn. Men du bør altid fortsætte og holde fast, både når det er alvorligt og når det er en glæde. Det vil sige både når det er af vane og når det er af lyst. Derfor bør du for Guds kærligheds skyld og af al magt undgå at blive syg, så det ikke bliver årsag til svaghed. For alvorlig talt, så kræver kontemplativ bøn at både krop og sjæl er i en afslappet, sund og kraftig tilstand.

Så vær for Guds kærligheds skyld betænksom i forhold til krop og sjæl. Pas dit helbred, så godt du kan. Hvis du rammes af sygdom, så hav tålmodighed og vent ydmygt på Guds barmhjertighed. Det er nok. For jeg siger dig, at tålmodighed under sygdom og prøvelser, ofte behager Gud meget mere end den tilbedelse, du udfører, når du er rask.

Kapitel 42: Kun ved overdrivelse af kontemplativ bøn opnås selvbeherskelse i alt andet.

Så tænker du måske, hvordan du viser selvbeherskelse i forhold til mad, søvn, og alt det andet. Jeg vil svare kort: 'Vær tilfreds med det, du får' Hvis du lever kontemplativt uden ophør og sætter dig til kontemplativ bøn så meget du kan, så vil du finde den virkelige selvbeherskelse i forhold til at begynde og slutte alle andre gøremål. For jeg tror ikke, at en sjæl der uden selvbeherskelse er optaget af kontemplativ bøn og liv både dag og nat, vil kunne fejle i nogle andre praktiske gøremål, med mindre han altid fejler.

Hvis jeg kunne fastholde en indre vågen opmærksomhed på kontemplativ bøn, så ville jeg ikke bekymre mig om at spise, drikke, sove, tale, ja, om nogen af mine praktiske gøremål. For jeg er fuldstændig sikker på, at jeg snarere opnår selvbeherskelse ved overdreven opmærksomhed på kontemplativ bøn, end ved at rette min fuld opmærksomhed på de praktiske gøremål, som om jeg derved kunne begrænse dem. For med fuld opmærksomhed på de praktiske gøremål ville jeg aldrig opnå selvbeherskelse, lige meget hvad jeg gør eller siger. Mennesker kan mene, hvad de vil, men erfaringen vil vise det. Løft derfor dit hjerte op med en blind kærlighedsimpuls, mens du tænker 'synd' og så 'Gud'. Du vil have Gud og slippe for synd. Du mangler Gud, men synden er du sikker på. Må den gode Gud hjælpe dig, for du har brug for det!

Kapitel 43: Man er nød til at miste al selvbevidsthed, hvis man skal opnå fuldkommen kontemplation i dette liv.

Sørg for, at der ikke er andet i dit sind og din vilje end Gud. Prøv at undertrykke al viden om og al erfaring af det, som er lavere end Gud, og skub det ned under glemslens sky. Du må forstå, at i kontemplativ bøn skal du ikke bare glemme alle andre skabninger og deres

handlinger, men også dig selv og dine egne handlinger. For den sande elsker, elsker ikke bare den elskede mere end sig selv, men bliver på en måde også ligeglad med sig selv i forhold til den elskede.

Så derfor skal du lære, at gøre sådan med dig selv: Du skal væmmes ved og være træt af alt det, der er i dit sind og din vilje, med mindre dette er Gud. For uanset hvad det er, befinder det sig helt sikkert mellem dig og Gud. Det er ikke underligt, hvis du væmmes og hader at tænke på dig selv, når du altid føler synden som en ubestemmelig rådden og stinkende klump mellem dig og Gud: Den klump er jo intet andet end dig selv. For som du måske kan forstå, så er den forenet og forbundet med hele dit væsen, ja, uadskillelig fra dit væsen.

Fjern derfor al bevidsthed om og al erfaring af alle skabninger. Men fjern først og fremmest din bevidsthed om dig selv og din erfaring af dig selv. For al din viden og erfaring afhænger af din selvbevidsthed og selverfaring. Sammenlignet med det vil alt andet være let at glemme. Prøv om du ikke kan erfare, at jeg har ret. For når du har glemt alle skabninger og deres handlinger, og dertil dine egne handlinger, så vil du finde, at det eneste, der er tilbage mellem dig og Gud, er din selvbevidsthed og din selverfaring. Denne selvbevidsthed og selverfaring må tilintetgøres, før du virkelig vil erfare kontemplationens fuldkommenhed.

Kapitel 44: Sjælens andel i at tilintetgøre selvbevidsthed og selverfaring.

Så spørger du måske om, hvordan du skal kunne tilintetgøre din rene bevidsthed og erfaring af dig selv. Og du kunne tænke, at hvis det var tilintetgjort, ville alle forhindringer være væk. Hvis du tænker sådan, tænker du ret. Men jeg vil sige, at uden en ganske særlig hjælp fra Gud og en tilsvarende evne til at modtage Guds gave, kan den rene

bevidsthed og erfaring af dig selv slet ikke tilintetgøres.

Den evne er en stærk og dyb sorg. Og i den sorg er det vigtigt at vise selvbeherskelse: Når du går ind i denne åndelige sorg, skal du undgå at anstrenge din krop eller ånd voldsomt. Sid ganske stille, som om du sover rævesøvn, forgrædt og nedsunket i sorg. Det er en sand og fuldkommen sorg. Det er en stor velsignelse for den, som kan opnå denne sorg.

Alle mennesker kender til sorg, men allermest den, som føler sorgen ved selvbevidsthed og selverfaring. Sammenlignet med den sorg er alle andre sorger som spøg i forhold til alvor. For hans sorg er ægte, når han ikke bare sørger over at vide og føle, hvad han er, men også sørger over at han er. Den som aldrig har følt den sorg, burde sørge, fordi han aldrig har følt denne fuldkomne sorg.

Den sorg renses sjælen for synd, men også for den smerte, man har fortjent for synden. Den gør også sjælen i stand til at modtage den fryd, som fratager mennesket al selvbevidsthed og selverfaring. Når den sorg er ægte, er den fuld af hellig længsel. For ellers kan intet menneske fastholde eller bære den. For hvis sjælen ikke får støtte gennem kontemplativ bøn, ville den ikke kunne bære smerten ved sin egen selvbevidsthed og selverfaring. Hver gang man ønsker sand viden og erfaring af Gud i åndens renhed – som det er muligt i dette liv – så oplever man, at det er umuligt. For man finder altid bevidstheden og erfaringen opfyldt af den rådne og stinkende klump, som er én selv. Netop det, som man altid må hade, foragte og forsage, hvis man vil være Guds fuldkomne elev, oplært af ham selv på fuldkommenhedens bjerg. Derfor bliver man hver gang næsten vanvittig af sorg, så man græder og jamrer, stræber, forbander og fordømmer sig selv. Kort sagt: Man oplever byrden af 'sig selv' så tung, at man ikke bekymrer sig om sig selv, bare Gud er tilfreds. Men

midt i det ønsker man ikke at 'ikke-være', for det ville være djævelsk vanvid og foragt for Gud. Man har derimod rigtig meget lyst til at være. Man takker Gud af hele sit hjerte for den fantastiske gave, at man er, selvom man hele tiden længes efter ikke at vide eller erfare sin egen væren.

Den sorg og længsel må enhver af Guds åndelige elever have og føle på en eller anden måde, som Gud nu anviser den. Den følger Guds vilje og svarer til hver elevs fysiske og sjælelige evner, ens temperament og hvor langt man er nået i kontemplativt liv. Sorgen og længslen er der indtil den fuldstændige forening med Gud i kærlighed – som det er muligt i dette liv – hvis Gud vil.

Kapitel 45: En beskrivelse af nogle alvorlige fejl, der kan opstå ved kontemplativ bøn.

Men jeg vil advare dig. En ung elev, som er uøvet og uerfaren i kontemplativ bøn, kan let fare vild, hvis han ikke hurtigt bliver klar over det og får Guds hjælp til at stoppe op og ydmygt tage imod vejledning. Måske vil han blive fysisk nedbrudt og hans ånd henfalde til fantasier, som følge af stolthed, sanselighed og videbegærlighed.

Vildfarelsen kan komme snigende sådan her: Unge elever, der lige er begyndt på kontemplativ bøn, hører om denne sorg og længsel, og om hvordan man skal løfte sit hjerte op til Gud i en uophørlig længsel efter at erfare Guds kærlighed. Men fordi de anser sig for at være kloge og vidende om det åndelige liv, forstår de straks disse ord bogstaveligt og fysisk, men ikke åndeligt, som de er ment. Derfor anstrenger de deres fysiske hjerter. De mangler Guds hjælp, som de har brug for, og i stolthed og nysgerrighed anstrenger de forfængeligt deres fysiske kræfter dyrisk og voldsomt. Hurtigt vil de henfalde i fysisk træthed og åndelig sløvhed, som får dem til at vende sig væk fra sig selv og søge falsk, forgængelig og fysisk tilfredsstillelse,

under påskud af at de vil oplive krop og ånd. Måske undgår de dette, selv om de har fortjent det, så de i stedet i åndelig blindhed og fysisk misbrug af kroppen i denne pseudo-kontemplative beskæftigelse vil blive ført til en unaturlig opflamning af deres lidenskaber. Det hele er forårsaget af denne dyriske misbrug og mishandling af deres krop. Det er alt sammen sat i gang af den åndelige fjende, djævelen, som får plads gennem deres stolthed, deres sanselighed og deres intellektuelle stolthed.

Uheldigvis vil de måske tolke det til, at de har fået kærlighedens ild og er antændt af Helligåndens kærlighed og godhed. Der udspringer sandelig mange ulykker af denne vildfarelse: Hykleri, vranglære og fejl. For efter sådan en falsk erfaring følger falsk kundskab fra djævelens skole, lige som sand erfaring og kundskab kommer fra Guds skole. Tro mig, når jeg fortæller, at djævelen har sine kontemplative lige som Gud har sine. Den vildfarelse, som opstår af falsk erfaring og efterfølgende falsk kundskab, dukker op i et væld af forskellige og forunderlige forklædninger alt efter hvem, der ledes vild, og hvilken situation, han er i. På samme måde har den sande erfaring og kundskab også mange individuelle former for dem, som bliver frelst.

Nu vil jeg stoppe her. Der er ingen grund til at beskrive flere vildveje, end dem jeg tror, du vil blive fristet af, hvis du begynder på kontemplativ bøn. Hvad nytte har du af, at vide hvordan store lærde mennesker med andre forudsætninger end dine er blevet ført på vildspor? Intet! Derfor fortæller jeg kun det, du vil opleve, hvis du fordyber dig i kontemplativ bøn. Det er for at du kan være forsigtig og undgå vildveje.

Kapitel 46: En vejledning i hvordan man undgår disse vildveje; at man snarere skal bruge åndelig iver end fysisk råstyrke i kontemplativ bøn.

Vær da forsigtig med kontemplativ bøn – for Guds kærligheds skyld. Anstreng ikke dit fysiske hjerte voldsomt og ukontrolleret. Brug begejstring i stedet for råstyrke. For jo mere begejstring du har, jo mere ydmyg og åndelig vil din kontemplative bøn være, men jo mere fysisk styrke du bruger, jo mere materiel og dyrisk bliver den. Derfor skal du passe på! For det er helt sikkert, at den, som bestemmer sig for at bestige kontemplationens høje bjerg med dyrisk kraft, vil blive ramt af sten³⁵. Sten er hårde, tørre, og volder smerte, hvor de rammer. Det er helt klart, at sådan en voldsom fysisk anstrengelse er tæt forbundet med kroppens fysik og fuldstændig udtørret for Guds barmhjertigheds milde dug. De sårer en enfoldig sjæl smertelig og gør den betændt med djævelens opdigtede forestillinger. Pas derfor på med sådan en fysisk og dyrisk dumhed. Lær at elske med glæde og med en mild, rolig opførsel både med krop og sjæl. Vent tappert og ydmygt på, at vor Herres vilje viser sig, og vær ikke utålmodig, som en grådig jagthund, selv om du tørster efter Herrens vilje. Sagt halvt i spøg, vil jeg råde dig til at kontrollere din ånds voldsomme og kraftige impulser, som om du på ingen måde vil lade Gud vide, hvor gerne du vil se ham, have ham og erfare ham.

Du synes måske at det er barnligt og fjollet. Men jeg mener, at den som får Guds gave til at gøre det, virkelig vil erfare glæden ved Guds legesyge – som når en far tumler med sit barn og kysser og omfavner det.

35 2 Mos 19,12ff; Hebr 12,20

Kapitel 47: En snu vejledning i hvordan man kommer til kontemplationens åndelige renhed; hvordan man viser sit ønske om kontemplation på en måde overfor Gud og på en anden overfor mennesker.

Nu skal du ikke undre dig over, at jeg taler barnligt, ja, nærmest tåbeligt og uden sund fornuft. Jeg har gennem længere tid tænkt over det og af flere grunde siger jeg det nu til mine venner i Gud, som jeg også regner dig blandt.

En af grundene til, at jeg beder dig skjule dit hjertes længsel for Gud er, at jeg håber, at han vil se din længsel klarere. Ved at skjule din længsel så godt, du kan, vil du nemlig lettere nå dit mål og få din længsel opfyldt, end ved at vise den frem. En anden grund er, at en sådan skjult fremvisning vil få dig væk fra de rå fysiske følelser og ind i en ren og dyb åndelig erfaring, som til sidst vil hjælpe og føre dig til en åndelig forening med Gud i brændende kærlighed, i åndelig enhed og enig vilje.

Du ved jo godt, at Gud er Ånd, og at foreningen med ham må være ægte og ske dybt i ånden, fjernt fra enhver forestilling om fysiske sager. Det er sandt, at Gud kender alle ting både de fysiske og åndelige og at ingenting kan skjules for ham. Men det, som er skjult i åndens dyb, er tydeligere og klarere for ham, da han er Ånd, end det, som er blandet med noget fysisk. For alle fysiske ting er længere væk fra Gud af natur end åndelige ting. Af den grund må det være sådan, at når vores længsel er blandet med noget fysisk – som når vi presser på og anstrenger os i ånd og krop samtidig – så er længslen længere væk fra Gud end den burde være. Det vil være mere oprigtigt og ivrigt, hvis vi længes i åndens nøjsomhed, renhed og dybde.

Det er altså grunden til, at jeg beder dig barnligt at skjule og gemme din længselsimpuls for Gud. Men jeg vil ikke bede dig om at

skjule den helt, for det er et tåbeligt råd, for det må man aldrig bede om. Men jeg beder dig gøre, hvad du kan for at gemme den. Hvorfor dog det? Helt enkelt fordi jeg ønsker, at du kaster din længselsimpuls ned i åndens dyb, fjernt fra enhver fysisk indblanding, som ville gøre din længsel mindre åndelig og dermed også fjerne den længere væk fra Gud. For jeg ved godt, at jo mere åndelig din ånd er, jo mindre fysisk er den, og dermed er den også nærmere ved Gud, og jo mere behager den ham og jo klarere ser han den. Selv om det ikke er sådan, at hans syn er mere klart på et tidspunkt end et andet eller på en ting end på en anden, for hans syn er uforanderligt. Men det er fordi, længslen ligner ham mere, når man længes i ren åndelighed, for Gud er Ånd.

Der er nu også en anden grund, til at jeg beder dig gøre alt, for at han ikke skal kende din længsel: For mennesker som os er tilbøjelige til at forstå det, som er sagt i åndelig betydning, som om det var ment fysisk og bogstaveligt. Så hvis jeg havde bedt dig, om at vise Gud dit hjertes impuls, så ville du måske prøve at vise dit hjerte fysisk for Gud, enten i din opførsel, med stemmen, i ord eller med en anden fysisk anstrengelse, som når du vil vise en ting, der er skjult i dit hjerte for andre mennesker. Da ville det, du gjorde, blive urent. For det er en sag at vise mennesker noget og en helt anden sag at vise Gud noget.

Kapitel 48: At Gud vil tilbedes både med krop og sjæl og belønner begge; og at de lyde og den sødme, der forekommer i kroppen under bøn, både kan være gode og onde.

Dette siger jeg ikke, for at få dig til at lade være med at bede med munden, hvis du får trang til det, eller at sætte ord på, når du bliver overvældet af din ånds hengivelse og vil tale til Gud som til et

menneske og sige gode ting, som fx: 'Gode Gud!' 'Kære Far!' 'Kæreste Jesus!' Nej, sådan må du for Guds skyld ikke forstå det! For det mener jeg på ingen måde. Gud har sat krop og ånd sammen, og han forbyde, at jeg skulle skille dem ad. For Gud vil tilbedes både med krop og sjæl, forenet som det passer sig, og han belønner mennesket med salighed både til krop og sjæl.

Som forsmag på den belønning vil han somme tider opflamme kroppen på en af hans tjenere med en helt vidunderlig sødme og velvære, allerede her i dette liv – ikke bare én eller to gange, men endda ofte, som det behager ham. Dette velvære kommer ikke udefra gennem sanserne, men de stiger og springer indefra af en overvældende åndelig glæde og af sand hengivelse i ånden. Sådan en trøst og sødme skal man ikke betvivle ægtheden af. Kort sagt: Jeg tror ikke, at den, som oplever det, vil betvivle ægtheden.

Men al anden velvære som lyde, glæde og sødme, der pludselig kommer udefra uden du ved hvorfra, vil jeg bede dig være mistænksom overfor. For de kan både være gode og onde – en god engels værk eller en ond engels værk. Det kan ikke gøre noget ondt, hvis du undgår at det vildleder din forstands videnbegærlighed eller at det anstrenger dit fysiske hjerte ukontrolleret, som jeg har lært dig – eller måske finder du selv en bedre måde at skelne på. Hvorfor er det sådan? Jo, årsagen til den trøst, som kommer indefra, er den hengivende kærlighedsimpuls, som bor i åndens renhed. Det er den almægtige Guds finger, som frembringer den uden nogen form for teknik. Derfor vil den altid være fjern fra alle fantasier og falske idéer, som kan ramme et menneske i dette liv.

Jeg vil ikke fortælle om andre former for velvære, lyde og sødme, og om hvordan du kan vide, om de er gode eller onde. For det mener jeg ikke, er nødvendigt, for dem kan du finde andre steder beskrevet

tusind gange bedre end jeg kan. Da vil du kunne skelne meget bedre end jeg kan forklare her. Jeg vil i stedet fortsætte, for det besværer mig ikke at besvare dit hjertes længsel og impuls, som du har beskrevet for mig og nu også vist i handling.

Men dette kan jeg sige om de lyde og den sødme – både gode og onde – som trænger ind gennem sanserne. Indøv hele tiden den blinde, hengivende og ivrige kærlighedsimpuls, som jeg har fortalt om. Så er jeg ikke i tvivl om, at du vil lære at skelne. Du bliver måske forbavset første gang, du oplever dette velvære, fordi du ikke kender det. Men så skal du binde dit hjerte fast til kærlighedsimpulsen, så du ikke sætter tillid til din oplevelse, før Guds Ånd har bekræftet troværdigheden indefra eller en viis vejleder har bekræftet troværdigheden udefra.

Kapitel 49: Fuldkommenhedens væsen er intet andet end en god vilje. I forhold til den er al vellyd, velvære og sødme i dette liv blot uvæsentlige tilfældigheder.

Derfor beder jeg dig: Hold dig til denne ydmyge kærlighedsimpuls i dit hjerte og følg den. For den vil vejlede dig i dette liv og bringe dig til saligheden i det næste. Den er kernen i ethvert godt liv og uden den kan ingen god gerning begyndes eller afsluttes. Den er simpelthen viljen, som glad og gerne stemmer overens med Guds vilje og som har velbehag og glæde over alt det, han gør.

Sådan en velvilje overfor Gud og hans vilje er kernen i al fuldkommenhed. Al sødme og velvære – fysisk og åndelig – er uvæsentlige tilfældigheder, selv om de kan være nok så hellige. De er fuldstændig afhængige af denne velvilje. Jeg kalder dem tilfældigheder, fordi de kan være der eller mangle, uden at det har nogen betydning. Naturligvis i dette liv, for sådan er det ikke i himlens salighed. Der vil de være forenet med velviljen uden nogen

adskillelse, lige som kroppen, der oplever sødmen, vil være forenet med sjælen. Men i dette liv er kernen i oplevelsen af velvære intet andet end en åndelig velvilje overfor Guds vilje. Jeg er sikker på, at den, som erfarer denne fuldkomne vilje (som det nu er muligt i dette liv), gerne ville undvære den sødme og trøst, som man kan få i dette liv, hvis det er Guds vilje.

Kapitel 50: Hvad ægte kærlighed er. Hvordan nogle mærker velvære sjældent og andre ofte.

Du kan nu se, at vi bør rette al opmærksomhed mod den ydmyge kærlighedsimpuls i vores vilje. Så overfor al anden sødme og velvære, fysisk og åndelig, hvor behagelige eller hellige de end er (hvis det er passende at sige sådan) bør vi have en slags ligegyldighed. Hvis de opstår, så byd dem velkommen, men støt dig ikke for meget til dem for ikke at blive svag. For hvis du hviler i længere tid i disse søde følelser og tårer, så vil det tære meget på dine kræfter. Måske lokkes du til at elske Gud for at få dem. Du kan opdage det, hvis du beklager dig markant, når de mangler. Og hvis det er sådan, så er din kærlighed hverken ren eller fuldkommen. For den rene og fuldkomne kærlighed tillader ganske vist, at kroppen mættes og styrkes af sådanne søde følelser og tårer, men er på ingen måde misfornøjet, når de efter Guds vilje mangler, for da vil den også være helt tilfreds.

Det er helt almindeligt for nogle, at opleve sådan sødme og velvære, og for andre er det kun en sjælden erfaring. Det sker alt sammen efter Guds tildeling og plan, så det passer med hver enkelts fremskridt og behov. Nogle er svage og følsomme i ånden, så de har brug for at blive styrket gennem erfaring af sødme og velvære, for at kunne modstå de forskellige fristelser og prøvelser, som de påtvinges og besværes med af fysiske og åndelige fjender. Andre er så fysisk

svage, at de ikke kan udføre store bodsøvelser for at rense sig. Dem renser vor Herre selv gennem disse søde erfaringer og tårer. På den anden side er der dem, som er så stærke i ånd, at de finder støtte nok i deres egen sjæl, til at tage imod det ærbødige tilbud: den ydmyge kærlighedsimpuls og den enige velvilje med Guds vilje, så de ikke har brug for at blive styrket med den fysiske erfaring af sødmefyldt velvære. Hvem af dem, der er helligst og kærest for Gud, det ved Gud og ikke jeg.

Kapitel 51: At man bør passe meget på ikke at forstå det åndelige på en fysisk og bogstaveligt måde, særligt ordene I og OP.

Derfor skal du have en ydmyg tillid til denne blinde kærlighedsimpuls i dit hjerte. Jeg mener ikke dit fysiske hjerte, men dit åndelige hjerte, som er din vilje. Vær særlig opmærksom på, at du ikke opfatter det fysisk, men åndeligt. For sådan en fysisk og bogstavelig opfattelse er virkeligt blevet årsag til mange fejl, som har en videnbegærlig og fantasifuld forstand.

Da jeg bad dig skjule din længsel efter Gud så meget som muligt, var det netop et eksempel på dette. For hvis jeg havde bedt dig vise din længsel til Gud, så ville du have opfattet det mere fysisk og bogstavelig end du gør nu, hvor jeg beder dig skjule den. Så nu er du helt klar over, at det man skjuler med vilje, er kastet ned i åndens dyb.

På samme måde er det både vigtigt og nødvendigt, at jeg advarer dig mod at forstå ord, som er brugt i åndelig betydning, som om de var brugt fysisk og bogstavelig. Det gælder særligt for ordet I og ordet OP. Jeg tror nemlig, at der ligger mange fejl og fælder i misforståelsen af disse to ord, for dem, som har bestemt sig for at være kontemplative. Noget har jeg selv erfaret og andet har jeg hørt

om. Nu vil jeg fortælle dig lidt om de fælder, der ligger i opfattelsen af disse ord.

Når en ung elev, som lige er begyndt i Guds skole, har brugt lidt tid på at gøre bod og bede, som han er blevet vejledt til i skriftemål, så tror han måske, at han kan påtage sig åndelige øvelser, som han har hørt eller læst om. Han læser måske om, at man skal trække alle sine sanser ind i sig selv, eller at man skal klatre op over sig selv – og misforstår det, fordi sjælen stadig er blind, styret af de naturlige sanser og nysgerrighed. Han tror, at han er indbudt til disse øvelser med Guds kærlighed, fordi han har en naturlig længsel efter det skjulte. Ja, det så meget, at hvis hans vejleder mener, at han ikke er klar til at begynde med de åndelige øvelser, så bliver han fornærmet og forurettet. Han vil måske beklage sig over sin vejleder til andre og sige, at ingen rigtigt forstår ham. Alligevel fortsætter han dristigt og nysgerrigt ud fra sine antagelser og opgiver den ydmyge bøn og bod alt for tidligt og begynder i stedet på det, som han mener, er de fuldkomne åndelige øvelser for sjælen. Men øvelserne er i virkeligheden hverken fysiske eller åndelige. Det er kort sagt øvelser imod det naturlige med djævelen som arbejdsgiver. Det er den hurtigste vej til død, både kroppens og sjælens. For det er vanvid og ikke visdom, og det leder enhver ind i vanvid. Men han vil ikke opfatte det sådan, for han tror, at han med de øvelser kun tænker på Gud.

Kapitel 52: Hvordan unge, overmodige begyndere misforstår ordet I; og de fælder det fører til.

Vanviddet opstår sådan her. Nybegynderen læser og hører ganske rigtigt, at han skal undgå at beskæftige sig med ydre sager med sine ydre sanser og i stedet beskæftige sig med de indre. Men fordi han ikke ved, hvad indre arbejde er, gør han det forkert. For han vender

sine fysiske sanser unaturligt indad mod sin egen krop. Han overanstrenger sig, for at se indad med sine fysiske øjne og hører indad med sine fysiske ører og sådan med alle sanserne: han lugter, smager og føler indad. Sådan vender han sig mod naturen og med nysgerrigheden anstrenger han sin forestilling uden at passe på, så hans hjerne til sidst hvirvler rundt i hans hoved. Straks har djævelen mulighed for at fremkalde falsk lys eller lyde, sød duft i næsen, vidunderlig smag i munden og mange dejlige følelser i det fysiske bryst eller i maven, ryggen, lænden eller i de intime kropsdele.

Men han vil straks tro, at han roligt beskuer Gud hinsides alle forgængelige tanker. På en vis måde er det rigtigt. For han er så fyldt af falskhed, at forgængelighed ikke kan plage ham. Hvorfor? Fordi han, som frister med forgængelige tanker, er den samme, som begynder og udfører dette vanvid. Og han vil, som du ved, ikke modarbejde sig selv. Tanken om Gud vil han ikke fjerne, for ikke at blive opdaget.

Kapitel 53: Om upassende adfærd hos dem, som tager fejl med kontemplativ bøn.

Mens Guds sande elever bevæger sig med enkel ynde, både fysisk og åndeligt, så vil de, som er indfanget i denne falske kontemplation eller dele af den, have mange underlige tics og bevægelser. For hvis man betragter dem, når de sidder i bøn, vil man se dem stirre som gale eller som om de ser djævelen, hvis de har åbne øjne. Det er også muligt, for fjenden er sandelig ikke langt væk. Nogle skeler med øjnene som et svimmelt får, der er slået i hovedet og er ved at dø. Nogle hælder hovedet til siden, som om der var en orm i deres øre. Nogle piber, når de taler, som om de ikke har ånde i kroppen – og det er definitionen på en hykler. Nogle skriger og jamrer, ivrige og utålmodige efter at sige, hvad de tænker – og det er definitionen på

vraglærere, men også på dem, der med antagelser og videnbegærlighed, altid vil fastholde fejl overfor sandheden.

Hvis man lægger mærke til det, kan man se mange andre skøre bevægelser, der vækker anstød. Dog er nogle så omhyggelige og kontrollerer sig selv, når de er sammen med andre. Men hvis man kunne se dem privat, vil jeg tro, at de har svært ved at skjule det. Og hvis nogle modsiger dem, er jeg sikker på, de hurtigt vil fare op. Alligevel tror de, at alt hvad de gør, er af kærlighed til Gud og til at fastholde sandheden. Men jeg er nu overbevist om, at hvis Gud ikke skaber et barmhjertighedens mirakel og får dem til at stoppe, så vil deres såkaldte kærlighed til Gud gøre dem splitter gale og føre dem til djævelen. Jeg siger ikke, at djævelen har så fuldkommen en tjener, som er besmittet og snydt til alle de vrangforestillinger, jeg her har opremset – selvom det ikke er umuligt. Men jeg siger, at djævelen ikke har en fuldkommen hykler eller kætter, som ikke er skyldig i noget af det, jeg her har beskrevet – eller vil beskrive, hvis Gud tillader.

Nogle mennesker har tillagt sig en besynderlig og affekteret adfærd, så når de lytter, vrider de hovedet kunstigt til siden og løfter hagen op. De sidder med åben mund, som om de skulle høre med den og ikke ørerne. Nogen peger på deres fingre, på brystet eller på dem, de taler til, når de siger noget. Nogen kan hverken sidde, stå eller ligge stille, men vipper med fødderne eller gør noget med hænderne. Nogen padler rundt med deres arme, når de taler, som om de svømmer. Nogen smiler og ler ved hvert andet ord, de siger, som om de var letlevende kvinder eller pjattede klovne uden manerer. For anstændig adfærd er derimod fysisk selvbeherskelse, værdig opførsel og et muntert gemyt.

Jeg siger ikke, at alle disse uvaner i sig selv er syndige eller at

dem, der gør sådan, er store syndere. Men hvis disse uvaner styrer det menneske, som har dem, i en sådan grad at de ikke kan holde op, når de vil: Så mener jeg det er tegn på stolthed, spidsfindighed, selviscenesættelse og videnbegærlighed. Dertil afslører de et uroligt hjerte, et hvileløst sind og manglende evne til kontemplation. Den eneste grund til at jeg har opregnet disse vildfarelser, er for at en kontemplativ kan afprøve om hans bestræbelser er ægte.

Kapitel 54: Hvordan kontemplativ bøn fører til visdom og gør at man bliver tiltrækkende både fysisk og åndelig.

Den, som udøver kontemplativ bøn, vil blive ført, så han opfører sig sømmeligt både fysisk og åndeligt, og hans udseende vil blive yndefuldt for enhver, der ser ham. Det vil endda ske, at selv en med det værste udseende, som Guds kærlighed hjælper i gang med kontemplativ bøn, vil pludselig og med Guds hjælp blive forandret og få ynde, så ethvert godt menneske vil glæde sig og ønske hans selskab. Ja I hans selskab, vil man både opleve, at man bliver velsignet med ånd, og at man med Guds hjælp kommer nærmere til Gud.

Derfor bør alle, der har fået Guds kærlige hjælp til at tage imod denne gave, også sørge for at få den. For den, som virkelig har den, vil derved kunne kontrollere sig selv og alt det, der er hans. Og hvis det er nødvendigt, vil man endda kunne skelne andres karakterer og temperamenter. Han vil let kunne være i øjenhøjde med alle, som han møder; ja, selv med syndere – til alles forundring – uden selv at synde. Guds kærlighed virker i ham, så andre tiltrækkes til Åndens gerninger, som han selv arbejder i og er i.

Hans udseende og hans ord vil være fyldt af åndelig visdom, fuld af glød og frugt. Han vil tale roligt og ærligt, uden falskhed og langt fra hykleriets sleske forstillelse. For der findes dem, som afstiver

deres usikkerhed ved at bruge al deres indre og ydre energi på at forstille sig med sleske ord og from opførsel. Det er vigtigere for dem, at se hellige ud for mennesker, end at være hellige for Gud og hans engle. Disse mennesker lægger mere vægt på at forarges over uanstændig opførsel og upassende ord sagt blandt mennesker, end over tusind tanker og beskidte syndsimpulser, som de velvilligt lader være, mens de er ligeglade med, hvordan Gud, englene og de hellige i himlen ser på det. Herre Gud i himlen! Hvor der er indre stolthed, vil der være sådanne ydmyge fromt pippende ord i overflod udadtil. Jeg indrømmer gerne, at det er passende, at de, som er ydmyge i det indre, viser det udadtil med ydmyge og sømmelige ord og opførsel, der svarer til den ydmyghed, der er i deres hjerter. Men jeg mener ikke, at de skal vise det med dirrende og pippende stemmer i modstrid med al naturlig tale. For hvis de er sandfærdige, så taler de med en ærlig fuldtonende stemme og med Ånd. Hvis en, som fra naturen har en jævn, klar og kraftig stemme, taler svagt og pippende – hvis han altså ikke er fysisk syg eller det er en samtale mellem ham og Gud eller hans vejleder – så er det tegn på hykleri. Det gælder både unge og gamle.

Hvad er der ellers at sige om disse giftige vildfarelser? Jo, jeg er sikker på, at hvis de ikke får Guds hjælp til at stoppe det pippende hykleri, som er mellem den skjulte stolthed i deres hjerter og de ydmyge ord udadtil, så vil deres sjæle snart drukne i sorg.

Kapitel 55: Hvordan de, som brændende og ubetænksomt irectesætter synd, bliver vildledt.

Andre bliver snydt af djævelen sådan her. Han opflammer deres forstand vidunderligt til at overholde Guds lov og til at tilintetgøre al synd hos andre. Han vil aldrig friste dem til noget, der er åbenlyst ondt. Men i stedet tilskynder han dem til at ligne emsige præster, der

våger over hver eneste side af det kristne liv, som en abbed våger over deres munke. De irttesætter alle mennesker for deres fejl, som om de havde ansvar for deres sjæle. De mener, at de ikke tør gøre andet overfor Gud end at fortæller om de fejl, de ser. De siger, at de er styret af næstekærlighedens ild og af Guds kærlighed i deres hjerter. Men det er løgn, for det er Helvedes ild, der hærger deres hjerter og deres fantasi.

At det er sådan, synes at fremgå af følgende. Djævelen er en ånd og har lige som engle af natur ingen krop. Engle antager kun med Guds tilladelse krop, for at påvirke et menneske og vælger en krop, der svarer til opgaven. Sådan antager djævelen også krop, der passer til det, han vil påvirke et menneske til. Om engle kan man se eksempler i Bibelen. Hver gang en engel blev sendt, fremgik det altid af hans navn, et redskab eller en kropslig egenskab, hvad hans åndelige hensigt eller besked var. Sådan er det også med djævelen, for når han viser sig fysisk, vil kroppen have egenskaber efter hans åndelige anliggende.

Her er et eksempel: Jeg har hørt fra nogle af dødemanernes elever, som har viden til at påkalde onde ånder, og fra nogle af dem, som djævelen har vist sig for fysisk, at uanset hvordan djævelen viser sig fysisk, så har han kun et næsebor og det er stort og bredt. Han foreslår glad og gerne enhver at kigge op igennem det til hans hjerne, som ikke er andet end Helvedes ild. For en djævel kan ikke have anden hjerne. Han ved ikke noget bedre end at få nogen til at kigge derind, for ved det syn mister man sin forstand for altid. Men en dygtig troldmandslærling er helt klar over det og tager derfor de fornødne forholdsregler, så han ikke kommer til skade.

Jeg har allerede sagt, at hver gang djævelen tager fysisk form, fremgår det af kroppens egenskaber, hvad hans åndelige hensigt er.

Han tænder sine egne kontemplatives fantasi med Helvedes ild, så de pludseligt og ubetænksomt farer frem med deres fantasifulde overvejelser og uden tøven straks bebrejder andre for fejl. Det er fordi de kun har et åndeligt næsebor. For skillevæggen, som adskiller de to næsebor, viser, at et menneske bør have åndelig betænksomhed og bør kunne skille godt fra ondt, ondt fra værre og godt fra bedre, inden han afsiger endelig dom om noget, han hører eller ser. Den menneskelig hjerne forstår jeg som den åndelige forestillingsevne, for ifølge naturen hører den hjemme og fungerer i hovedet.

Kapitel 56: Hvordan de, som støtter sig mere til deres medfødte intelligens og til menneskelige lærdomme end til Kirkens lære og vejledning, bliver vildledt.

Der er andre, som ikke bliver vildført af den fejl, som er beskrevet her, men som vildføres af stolthed over deres medfødte intelligens, videnbegærlighed og boglig lærdom til at opgive kirkens lære og vejledning. De stoler alt for meget på deres egen viden. De er aldrig blevet forankret i den blinde ydmyge erfaring og i det gode liv. Derfor er de sårbare for falske erfaringer, som er formet og skabt af den åndelige fjende. Ja, det så meget, at de ender med at råbe op og spotte alle kirkens hellige, sakramenterne, læren og vejledningerne. Mange materialistiske mennesker synes at kirkens lære om at ændre sig og forbedre sig, er alt for krævende. De vil hurtig og let følge disse vranglærere og støtte dem, fordi de tror, at de så kommer ad en lettere vej, end den kirken viser.

Men jeg tror, at den, som ikke vil gå den besværlige vej til himlen, kommer til at gå den lette vej til Helvede, som vi hver især vil finde ud af til sidst. For hvis man nu kunne se disse vranglærere klart, som på den yderste dag, så ville man se, at de er bebyrdet med de største og forfærdeligste synder – sanselige og fordærvede – begået i det

skjulte; og naturligvis også at de offentligt afviser al sandhed. De kan altså med rette kaldes Antikrists elever, for det er sagt om dem, at trods deres åbenlyse falske opførsel, så skulle de være fulde af fordærvet liderlighed i det skjulte.

Kapitel 57: Hvordan unge, overmodige begyndere misforstår ordet OP, og de vildfarelser der følger deraf.

Nu ikke mere om det, men videre til hvordan disse unge overmodige åndelige elever misforstår ordet OP.

Hvis de læser eller hører om, at man bør løfte sit hjerte op til Gud, så stirrer de straks op på stjernerne, som om de ønsker sig op over månen, og de lytter efter englesang fra himlen. Af og til vil de med nysgerrig fantasi flyve til planeterne og lave hul i himmelhvælvingen, for at se om bag den. De forestiller sig Gud på den måde, de synes om, klæder ham overdådigt på og sætter ham på en trone, mere fantastisk end noget jordisk maleri. De forestiller sig engle i menneskeskikkelse og stiller dem rundt om Gud med musikinstrumenter. Noget lignende har aldrig været set eller hørt på jorden.

Djævelen vil på vidunderlig måde bedrage og snyde nogle af dem. Han vil sende en slags dug – som de vil tro, er engle-føde – som kommer fra luften og falder mildt og lifligt ind i deres mund. Det er derfor de har for vane at sidde med åben mund, som om de vil fange fluer. Men det er i virkeligheden snyd og bedrag, hvor helligt det end forekommer. For i det øjeblik har de fuldstændig tømt deres sjæl for al virkelig hengivelse.

Men sådan tænker de ikke. De mener nemlig, at Martin af Tours³⁶ kan bruges som eksempel, da han så op og tilbød og i en åbenbaring

36 Martin af Tours (319-400)

så Gud iklædt kappe blandt englene. Og de bruger Stefanus³⁷ som eksempel, da han så vor Herre stå i himlen. Ja, blandt flere andre eksempler bruger de endda Kristus, som fór til himmels for øjnene af sine disciple³⁸. Det får dem til at mene, at vi bør rette blikket opad. Jeg tilstår gerne, at vi med fysisk opmærksomhed bør løfte blikket og vore hænder opad, hvis altså Ånden tilskynder os til det. Men åndens opmærksomhed skal hverken rettes opad eller nedad, til den ene eller anden side, fremad eller bagud, som om det var et fysisk anliggende. For kontemplation er åndelig og ikke fysisk, og skal derfor heller ikke udføres på en fysisk måde.

Kapitel 58: At man ikke kan bruge Martin af Tours og Stefanus som forbillede og begrundelse for en fysisk stræben opad under bøn.

For selv om man siger om Martin af Tours og Stefanus, at de så det med deres fysiske øjne, så var det dog et mirakel for at bevidne åndelige forhold. For de ved jo godt, at Kristus aldrig i virkeligheden bar Martins kappe, for han havde ikke brug for den mod kulden. Men det var et mirakel og et forbillede for os, som kan frelses og som åndeligt er forenet med Kristi krop. Dem, som af kærlighed til Gud, klæder en stakkel, kan være sikker på at de gør det åndeligt mod Kristus selv. Ja, det gælder alle fysiske og åndelige gode gerninger. Og belønningen er den samme, som hvis det var gjort fysisk mod Kristus selv. Det siger han selv i evangelierne. Og det er det, han bekræfter som mirakel, da han åbenbarede sig for Martin af Tours iført den kappe, Martin havde givet en fattig mand.

Alle fysiske åbenbaringer, som er set på jorden, har åndelig betydning. Jeg tror, at hvis de, som har set en åbenbaring, havde

37 Stefanus, ApG 7,55-56

38 Luk 24,50-52; ApG 1,9; Mark 16,19-20

kunnet fatte den åndelige betydning med det samme, så ville den aldrig have vist sig fysisk. Lad os derfor pille den grove skal af og spise den søde kerne.

Hvordan gør vi så det? I hvert fald ikke som vranglærerne, der meget sigende er blevet betegnet som vanvittige mennesker, der har for vane at smadre det smukke glas mod væggen, så snart de har tømt det. Sådan bør vi ikke gøre, hvis vi vil gøre det rigtige. For vi bør ikke overspise så meget af frugten, at vi kommer til at foragte træet. Heller ikke vil vi overfylde os, så vi smadre bægeret, når vi har drukket. Træet og bægeret svarer til det synlige mirakel og de fysiske øvelser, som passer til åndens arbejde uden at hindre det. Frugten og drikken svarer til det åndelige indhold af disse mirakler og de fysiske øvelser, som fx at løfte blikket og hænder mod himlen. Hvis det gøres, fordi Ånden tilskynder til det, så er det godt, men hvis ikke så er det hykleri og falskt. Hvis de er ægte og indeholder åndelig frugt, hvorfor skulle de så foragtes? For mennesker kysser bægeret på grund af vinen, som er i.

Men hvad så, da vor Herre opfor fysisk til himlen og forsvandt i skyerne, mens hans mor og hans disciple så det med deres fysiske øjne? Skulle vi så i vores åndelige arbejde stirre opad med vores fysiske øjne, for at se ham sidde eller stå fysisk i himlen, lige som Stefanus gjorde? Nej, for han viste sig helt sikkert ikke fysisk i himlen for Stefanus, som eksempel for os, så vi i vores åndelige arbejde skulle se fysisk op mod himlen, for måske at se ham sidde, stå eller ligge, som Stefanus gjorde. For intet menneske ved, om han sidder, ligger eller står i himlen. Man behøver heller ikke at vide andet, end at hans krop er ophøjet med sjælen, uden adskillelse. Hans menneskelige krop og sjæl er forenet med guddommeligheden uden adskillelse. Så om han sidder, står eller ligger, er uvæsentligt. Det

vigtige er, at han er fri til at være, hvor han vil og som han vil, og at han kan vise sig fysisk, sådan som det passer ham. For hvordan han end viser sig i en fysisk åbenbaring, så har det en åndelig betydning, og det er ikke for at vise, hvordan han fysisk opholder sig i himlen.

Det bliver klarere med dette eksempel: At stå bi, betyder, at man er klar til at hjælpe. Sådan er det almindeligt, at en ven siger til en anden, der er i fysisk kamp: 'Hold ud, min kære ven, kæmp og giv ikke op, for jeg står dig bi.' Dermed mener han ikke kun, at han står ham fysisk bi, for måske er kampen til hest og ikke til fods, og måske er det mens man går og ikke mens man står. Men når han siger, at han vil stå ham bi, mener han, at han vil være klar til at hjælpe ham.

Det samme er grunden, til at vor Herre viste sig i himlen for Stefanus, da han led martyrdøden, og det er ikke for at vi skal se op mod himlen. Det er som om, han dermed sagde til Stefanus som billede på alle, der bliver forfulgt på grund af deres kærlighed til Gud: 'Se, Stefanus! Så sandt som jeg åbner himlen og viser mig fysisk stående, lige så sandt kan du regne med, at jeg åndeligt står ved din side med min guddommelige kraft. Jeg er klar til at hjælpe dig. Stå derfor fast i troen, hold ud overfor stenenes hårde slag. For jeg vil krone dig med herlighed for dit vidnesbyrd – og ikke kun dig, men alle, som bliver forfulgt for min skyld.'

Du skal altså forstå, at disse fysiske åbenbaringer har en åndelig betydning.

Kapitel 59: At man heller ikke kan bruge Kristi fysiske himmelfart som begrundelse, for fysisk stræben opad under bøn; og at man skal glemme tid, sted og krop under kontemplativ bøn.

Men nu kunne du jo mene, at vor Herres fysiske himmelfart har både fysisk og åndelig betydning, fordi han opfor både som sand Gud og sandt menneske. Så vil jeg svare, at han havde været død og var ikklædt udødelighed, som vi også vil blive det på den yderste dag. Da vil vi blive nyskabt med krop og sjæl så fint sammenføjet, at vi fysisk kan flytte os derhen, hvor vi gerne vil være, lige så hurtigt og let, som vi nu kan bevæge os åndeligt i vores tanker – i alle retninger til alle steder. Jeg tror også teologerne vil give mig ret. Nu kan du imidlertid ikke komme i himlen fysisk, men kun åndeligt. Det er nemlig så åndeligt, at det ikke har noget med de fysiske retninger at gøre.

Du skal være fuldstændig klar over, at de, som beskæftiger sig med det åndelige og særligt med kontemplativ bøn, skal være særlig opmærksom på det, de læser og hører. Så selv om de læser 'opløft' eller 'går ind i' og at kontemplation siges at bevæge sig, så udstrækker denne bevægelse sig ikke fysisk – hverken op eller ind. Og når det af og til kaldes for en hvile, så skal det ikke forstås som en venten på et sted uden fysisk bevægelse. For fuldkommen kontemplation er så ren og åndelig i sig selv, at når den virkelig er fattet og oplevet, så er der langt fra tale om nogen form for fysisk bevægelse eller noget fysisk sted.

Egentlig burde det snarere kaldes en pludselig forandring end en uophørlig bevægelse. For i al åndelig beskæftigelse skal tid, sted og krop glemmes. Pas derfor på, at du ikke bruger Kristi fysiske himmelfart som forbillede under kontemplativ bøn, hvorved du

anstrenger din forestillingsevne fysisk opad, som ville du flyve op over månen. For sådan er det ikke med det åndelige. Husk, at ingen kan stige op til himlen, som Kristus gjorde, undtagen Gud, som der står i Bibelen: *Der er intet menneske, som kan stige op til himlen, undtagen ham, der er steget ned fra himlen og blev menneske af kærlighed til mennesket.*³⁹ Hvis det var muligt, så ville det kræve en overflod af åndelig anstrengelse og alene være muligt ved åndens kraft, men på ingen måde ved at presse og anstrenge vores forestillinger fysisk i nogen som helst retning. Så undgå den vildfarelse.

Kapitel 60: At den letteste og hurtigste vej til himlen løbes med længsel og ikke fødder.

Måske er du stadig i tvivl, og mener stadig, at når Kristus opfor fysisk til himlen og sendte Helligånden fysisk ned, som hans disciple så og bevidnede, så bør man bogstaveligt rette sit sind fysisk opad under bøn. Du tænker: Det er vel vores tro.

Jeg vil forsøge at svare, selv om det er mangelfuldt. Eftersom Kristus tog af sted fysisk og Helligånden blev sendt fysisk, så var og er det mere passende og værdigt, at det var opad og ovenfra end nogen anden retning. Men ud over det passende og værdige er der ingen anden grund. Han behøvede overhovedet ingen bevægelse op eller ned, som nærmeste vej. For himlen er åndeligt set lige tæt i hvilken som helst retning. Ja, det så meget at enhver, som har en sand længsel efter at være i himlen, allerede åndeligt er i himlen. For den hurtigste og letteste vej til himlen tilbagelægges med længsel og ikke

39 Citat fra hukommelsen af Joh 3,13: 'Ingen er steget op til himlen undtagen den, der steg ned fra himlen, Menneskesønnen'. Og Joh 3,16: 'For således elskede Gud verden, at han gav sin enbårne søn, for at enhver, som tror på ham, ikke skal fortabes, men have evigt liv'.

med fødderne. Derfor siger Paulus og andre om sig selv: 'Selv om vores kroppe er her på jorden, så er vores liv ikke desto mindre i himlen.'⁴⁰ Dermed mener han, at kærlighed og længsel er åndens liv. For en sjæl er helt sikkert der, hvor dens kærlighed er, på samme måde som sjælen er i den krop, der lever ved sjælen, som giver kroppe liv. Så hvis vi vil til himlen åndeligt, så behøver vi ikke anstrenge vores ånd i nogen retning.

Kapitel 61: At alt fysisk ifølge naturen er underordnet det åndelige og ikke omvendt.

Ikke desto mindre er det nyttigt, at løfte øjne og hænder fysisk op mod den fysiske himmel. Altså hvis ånden selv tilskynder os til det – ellers ikke. For alt fysisk er underlagt det åndelige og ordnet efter det og ikke omvendt.

Tag for eksempel vor Herres himmelfart. Som menneske var Kristus aldrig adskilt fra Gud. For I Kristus er menneske og Gud uadskilleligt forenet. Så da han skulle vende tilbage til sin Far, fulgte hans fysiske krop med, fordi hans menneskelighed var bundet til kroppen. Vældigt med Åndens kraft fulgte kroppen med hans Guddom. Og det er mest passende og værdigt, at dette foregik fysisk opad.

Sådan vil de kontemplative også erfare, at kroppen er underordnet ånden. For når en sjæl for alvor udøver kontemplativ bøn, så vil kroppen helt sikkert rette sig fra forskellige skævheder – uden at han lægger mærke til det. Fysisk følger kroppen åndens forbillede. Sådan er det mest passende og værdigt.

Det passende og værdige er også det, der gør at mennesket, som er den ædleste skabning, ikke er bøjet forkrøblet mod jorden, som andre

40 Fil 3,20a: Men vort borgerskab er i himlene.

skabninger, men er opretstående mod himlen. For det fysiske skulle svare til sjælens åndelige stræben mod Gud. Den åndelige stræben er åndelig rank og ikke åndelig forkrøblet. Læg mærke til at jeg siger åndelig rank og ikke fysisk. For hvordan skulle en sjæl, som af natur ikke har nogen fysisk form, kunne være fysisk udstrakt? Nej, det er nemlig umuligt.

Altså, pas på med at misforstå det, som er ment åndeligt, selv om det siges med ord, der betegner fysiske retninger. Ord som fx OP eller NED, INDE eller UDE, BAGVED eller FORAN, PÅ DEN ENE SIDE eller PÅ DEN ANDEN, skal ikke opfattes fysisk og bogstaveligt, hvis de er sagt eller skrevet med åndelig betydning. For selv de mest åndelige forhold må, hvis man skal tale om dem, dog altid formuleres med fysisk bogstavelige ord. For selv det at tale er en fysisk handling, der udføres fysisk med tungen. Det betyder jo heller ikke, at det så skal forstås fysisk bogstaveligt! Nej, det som siges åndeligt, skal naturligvis forstås åndeligt.

Kapitel 62: Hvordan man kan vide, hvornår man åndeligt er under sig selv eller udenfor sig selv, på linje med sig selv eller inden i sig selv, og hvornår man er over sig selv, men under Gud.

For at du bedre kan vide, hvordan du skal forstå ord åndeligt, vil jeg forklare dig den åndelige betydning af nogle af de ord, som bruges i forbindelse med kontemplativ bøn. Så vil du tydeligt kunne skelne og vide, hvor du er åndeligt når du beder, alt efter om de ting bønnen handler om er under og udenfor dig selv, om de er i dig og på linje med dig selv og om de er over dig selv og under Gud.

Fysiske ting er udenfor din sjæl og under din sjæl af natur. Ja, selv solen, månen og stjernerne, som er over din fysiske krop, er ikke desto mindre under din sjæl.

Engle og sjæle er – selv om de er formet og smykket med Guds kærlighed og gode færdigheder, så de er over dig i renhed, så er de ikke desto mindre på linje med dig af natur.

Fra naturen har du sjælens evner, hvor de tre grundlæggende er: Sindet, fornuften og viljen og de to underordnede er: Forestillingsevnen og sanseevnen.

Over dig er det af natur kun én, nemlig Gud – og intet andet.

Når der står 'dig selv' i åndelig betydning, så betegner det altid din sjæl og ikke din krop. Afhængig af hvad sjælens evner beskæftiger sig med, kan du bedømme bønnens retning og placering: om den er under dig, i dig eller over dig, og dermed hvor du selv er åndeligt.

Kapitel 63: Om åndens evner i almindelighed og hvordan sindet er den grundlæggende kraft, fordi det omfatter alle de andre evner og deres virker.

Fornuft og vilje samt forestillingsevnen og sanseevnen er de fire evner, som mennesket behandler virkelighedens oplysninger med. Disse fire evner og deres aktivitet foregår i sindet, der omfatter disse fire evner, og derfor ikke kan siges at arbejder selv.

Når jeg kalder nogle af sjælens evner for grundlæggende og andre for underordnede, så er det ikke fordi sjælen kan deles – for det kan den ikke. Men de sager, evnerne arbejder med kan deles. Nogle sager vedrører det åndelige og derfor er de grundlæggende. Andre sager vedrører det materielle og derfor er de underordnede. De to grundlæggende evner – fornuft og vilje – arbejder sammen i alle åndelige sager uden hjælp fra de to underordnede evner. Forestillingsevnen og sanseevnen arbejder næsten instinktivt med alle materielle sager, hvad enten de er nærværende eller fraværende. De arbejder i kroppen med de fysiske sanser. Mens fornuft og vilje

kan arbejde selvstændigt, så kan forestillingsevnen og sanseevnen ikke begribe de fysiske skabningers væsen. De materielle tings natur, deres vilkår, væren og gøren kan forestillingsevnen og sanseevnen ikke erkende uden hjælp fra fornuft og vilje.

Fornuft og vilje er de grundlæggende evner, fordi de arbejder åndeligt uden nogen form for kropslighed. Forestillingsevnen og sanseevnen er underordnede, for de arbejder i kroppens fem fysiske sanser. Sindet er grundlæggende og åndeligt, for det omfatter og indeholder disse fire evner, samt alt det de erfarer. Det vil jeg nu vise.

Kapitel 64: Om de to grundlæggende evner: fornuft og vilje; hvordan de virker før og efter den første og grundlæggende synd.

Fornuften er den evne, vi bruger til at skelne mellem godt og ondt, ondt fra værre og godt fra bedre, værre fra værst og bedre fra bedst. Før den første og grundlæggende synd⁴¹ kunne fornuften gøre det af natur, men den første og grundlæggende synd har gjort den blind, så den nu kun kan gøre det, hvis den bliver oplyst af Guds kærlighed. Fornuften selv og de sager, den erfarer er i sindet.

Viljen er evnen vi bruger til at vælge det gode, når vi har afgjort det med fornuften. Det er den evne vi bruger til at elske Gud, til at længes efter Gud og tilsidst til at opnå hvile i Gud med velbehag og velvilje. Før den første og grundlæggende synd kunne viljen ikke snydes til at vælge, elske eller beskæftige sig med noget falsk. For viljen kunne af natur fornemme tingene, som de er. Men det kan den ikke nu, med mindre den salves med Guds kærlighed. For den er inficeret af den første og grundlæggende synd, som får den til at fornemme noget som godt, selv om det er ondt, men bare ligner det gode.

41 Den første og grundlæggende synd er den beskrevet i 1. Mos. Kap. 3.

Både viljen og det, den vil, er i sindet.

Kapitel 65: Om forestillingsevnen, om dens virke og lydigheid overfor fornuften før og efter den første og grundlæggende synd.

Forestillingsevnen bruger vi til at fremkalde billeder af alt både fjernt og nær. Forestillingsevnen og det den arbejder med er i sindet. Før den første og grundlæggende synd var forestillingsevnen lydig overfor fornuften – som en tjener for fornuften – og den fremkaldte aldrig upassende billeder af fysiske ting eller upassende indbildninger af åndelige ting. Men sådan er det ikke nu, med mindre den bliver retledt af Guds kærlige lys gennem fornuften. Den fremkalder ustandselig – både i vågen tilstand og i søvne – upassende billeder af fysiske ting eller indbildninger, som er fysisk-bogstavelig opfattelse af åndelige ting eller åndelig opfattelse af fysiske ting. Det er altid opdigtet og falsk, ja, tæt på at være vildfarelse.

Forestillingsevnenes ulydighed mærkes tydeligst hos den, der lige har bestemt sig for at udøve kontemplativ bøn. For før forestillingsevnen bliver vejledt og retledt af Guds kærlige lys gennem fornuften – sådan som det sker ved gentagende meditation over åndelige sager, som fx egen usselhed, vor Herres Lidelse og lidenskab og hans natur – så kan man overhovedet ikke skubbe de vidunderlige og mangfoldige tanker, indbildninger og billeder væk, som forestillingsevnenes lys og nysgerrighed har tilført og præget ind i sindet. Al denne ulydighed kommer af smerte over den første og grundlæggende synd.

Kapitel 66: Om Sanseevnen, dens virke og lydighed overfor viljen før og efter den første og grundlæggende synd.

Sanseevnen omfatter og styrer sanserne. Derved får vi fysisk viden og erfaring om alle fysiske ting og kan afgøre om de er behagelige eller ubehagelige. Sanseevnen har to sider: en som er opmærksom på kroppens grundlæggende behov og en som tjener kroppens begær. For det er sanseevnen, der klager, når kroppen mangler noget, og som tilskynder os til at tage mere end vi behøver og derved tilskynder til begær. Den er misfornøjet, når det behagelige mangler, og den glæder sig, når det er tilstede. Den er misfornøjet over det ubehagelige og glæder sig, når det ikke er tilstede. Både sanseevnen og det den erfarer er i sindet.

Før den første og grundlæggende synd var sanseevnen lydigh overfor viljen – som en tjener for viljen. Den tilbød aldrig upassende behagelighed eller ubehagelighed ved nogen fysisk ting eller åndelig opdigtet behagelighed eller ubehagelighed, fremkaldt af en åndelig fjende i sanserne. Men sådan er det ikke nu. Den første og grundlæggende synd betyder, at sanseevnen oplever smerte, når den fratages de fornøjelser, den begærer, og når den fastholdes af en gavnlige disciplin, som den afskyr. Guds kærlige hjælp må styrke viljen til ydmygt at tåle den første og grundlæggende synds smerte og til med mådehold at kontrollere kroppens begær og sanseevnen fra at frådse med fornødenheder og fra at undgå alle ubehageligheder for at fastholde velbehaget. Uden Guds kærlige hjælp ville sanseevnen få os til at vælte os billigt og uhæmmet i verdens og vores naturlige lyst, som svin vælter sig i mudder, så vi bliver mere dyriske og materielle end menneskelige og åndelige.

Kapitel 67: At den, som ikke kender sjælens evner og ikke ved hvordan de virker, let misforstår åndelige ord og kontemplation; hvordan sjælen ved Guds kærlige hjælp bliver som Gud.

Se, min kære ven i ånden, til den usselhed er vi faldet i ved synd! Kan det så undre, at vi er blinde og let snydes til at misforstå åndelige ord og kontemplation, og da særligt dem, som ikke har kendskab til sjælens evner og ikke ved hvordan de virker?

For når du er optaget af fysiske ting – selv om formålet er godt – så er du under dig selv og udenfor din sjæl. Når du er optaget af de indviklede forhold i sjælens evner og hvordan de virker i åndelige sager, for at lære dig selv bedre at kende på vejen mod fuldkommenhed. Det er når du er optaget af fejl og gode færdigheder – både dine egne og andre åndelige skabningers, som er på linje med dig af natur. Så er du i dig selv og på linje med dig selv. Men når dit sind ikke er optaget af noget fysisk eller åndeligt, men kun med Gud selv, som han er og som han kan erfares i kontemplation, så er du over sig selv og under Gud.

Du er over dig selv, fordi du med Guds kærlige hjælp kommer derop, hvor du ikke kan komme af natur, for det er Guds kærlige gave at blive forenet med Gud i Ånd, i kærlighed og i viljens enighed. Men du er under Gud. For selv om man siger, at du og Gud ikke er to i det øjeblik, med ét i Ånd og at du i den grad oplever kontemplationens fuldkommenhed og er Gud, som der står skrevet⁴², så er du ikke desto mindre under Gud. For Gud er Gud af natur uden begyndelse og slutning, mens du engang var ingenting, som ved hans kraft og kærlighed er blevet til noget, for dernæst at gøre dig selv værre end intet ved at synde. Kun ved Guds kærlige hjælp, uden at

42 Sl 82,6: 'Jeg har sagt: I er guder, I er alle sønner af den Højeste'. Jf. Joh 10,34

have fortjent det, bliver du gjort til Gud, forenet med Gud i Ånd uden adskillelse – nu og i himlens salighed. På den måde er du ét med Gud ved hans kærlige gave, men stadig langt under ham af natur.

Her ser du altså, min kære ven i ånden! at den, som ikke kender sjælens evner og ikke ved hvordan de virker, let misforstår ord med åndelig betydning. Det er grunden til at jeg tidligere bad dig undgå, at vise din længsel efter Gud, men i stedet at skjule den inde i dig selv. For at du ikke skulle forstå det fysisk og bogstavelig, men åndeligt som det var ment.

Kapitel 68: At 'ingensteder' i det fysiske rum er åndeligt overalt; og hvordan vores overfladiske jeg vil kalde kontemplation for 'ingenting' og spild af tid.

Andre ville måske bede dig om, at samle dine evner og sanser inde i dig selv og tilbede Gud dér. Selv om det ville være godt og sandt, så frygter jeg, at det bliver misforstået bogstaveligt og fysisk. Derfor vil jeg ikke bede dig om det. Jeg vil i stedet bede dig: Sørg for at du på ingen måde er inde i dig selv, når du tilbeder – eller uden for dig selv – eller over dig selv eller bagved eller foran eller ved siden af dig selv.

'Hvor skal jeg så være?' vil du spørge. 'Så skal jeg jo ingen steder være!' Deri har du ret. Dér ønsker jeg, at du skal være: Ingen steder! For ingen steder fysisk er åndeligt overalt. Sørg for at din åndelige tilbedelse ikke foregår noget fysisk sted. Dér hvor du viljefast beskæftiger dig med hele dit sind, dér vil du også være i ånd. Det er lige så sikkert, som din krop er dér, hvor du er fysisk. Selv om dine sanser ikke finder sanseindtryk, fordi de ikke oplever, at du gør noget, så fortsæt med dette 'intet'. Gør det for Guds kærlighed! Stop ikke, men fortsæt ivrigt med dette 'intet' – med en opmærksom længsel efter at have Gud, som ingen kender. Helt oprigtigt vil jeg

hellere være 'ingen steder' fysisk og anstrenge mig med dette blinde 'intet' end være så mægtig, at jeg fysisk kunne være hvor som helst, jeg ville – og dér fornøje mig og lege med alting, som om det var mit.

Glem dette 'hvor som helst' og dette 'alting' og opgiv det i forhold til 'ingen steder' og 'intet'. Du skal ikke bekymre dig, hvis din forstand ikke kan skelne dette 'intet', for det er lige sådan, det skal være. Det er nemlig det fortræffelige, at forstanden ikke kan skelne. Dette 'intet' kan kun erfares og ikke forklares, for det er så blindt og mørkt for dem, som kun har kigget på det i kort tid. De bliver mere blændet af det overvældende åndelige lys end af noget mørke eller af mangel på fysisk lys. Hvem kalder det for 'intet'? Det er helt sikkert det overfladiske selv og ikke vores sande selv. Vores sande, indre selv kalder det 'alt', for det mørke lærer os at skelne rigtigt mellem alle ting – både fysiske og åndelige – uden at give noget særlig opmærksomhed.

Kapitel 69: Hvordan hengivenheden mirakuløst forandres ved den åndelige erfaring af dette 'intet', når det sker 'ingen steder'.

Hengivenheden ændres mirakuløst for den, som får den åndelige erfaring af dette 'intet', når det sker 'ingen steder'. Første gang det sker, vil alle enkeltstående syndere – både fysiske og åndelige – fra fødsel til nu – vise sig fortroligt og dunkelt. Uanset hvordan man vender og drejer sig, vil de hele tiden vise sig for øjnene, indtil man med stor anstrengelse, med smertefulde suk og bitre tårer i det store hele har fået dem vasket væk.

Under den anstrengelse vil man somme tider opleve, at det er som at se ind i Helvede. For man vil fortvivle og tvivle på, om man nogensinde vil opnå den fuldkomne åndelige hvile gennem den

smerte. Mange når så langt. Men den store smerte og manglen på trøst får dem til at vende opmærksomheden mod det materielle igen og søge fysisk velvære. Det er fordi, de endnu ikke er nået til det åndelige velvære. Det når man til gennem udholdenhed.

Men den, der holder ud, vil opleve lidt trøst og lidt håb om fuldkommenhed. Man vil se og opleve, hvordan mange af de tidligere synder i det store hele bliver vasket væk med Guds kærlige hjælp. Man vil stadig føle smerte, men der vil være en fornemmelse af, at den vil slutte, for den mindskes med tiden. Derfor er det snarere den rensende Skærsild end Helvede. En gang imellem vil man ikke opleve de enkeltstående synder i dette 'intet', men opleve synden som en klump, som ikke er andet end én selv. Det er den første og grundlæggende synds rod og smerte. Somme tider vil man i dette 'intet' finde vidunderlig sødme og velvære, fryd og velsignede kræfter, så man fornemmer, at det er paradiset eller himlen. Somme tider vil man fornemme, at det er Gud selv, man finder, fordi man fyldes af fred og hvile.

Ja, snart vil man fornemme det ene og så det andet i dette 'intet'. For hele tiden vil man finde denne sky af uvidenhed imellem Gud og sig selv.

Kapitel 70: Ligesom vi hurtigst kommer til viden om åndelige ting uden brug af de fysiske sanser, sådan kommer vi uden brug af de åndelige sanser hurtigst til viden om Gud – så meget som Gud af kærlighed gør muligt i dette liv.

Går stadig dybere ind i dette 'intet' og dette 'ingen steder'. Opgiv dine fysiske sanser og alt det, de beskæftiger sig med. Jeg siger dig: De fatter ikke, hvad du laver.

Dine øjne er skabt til at se materielle tings størrelser, former,

farver og placering. Dine ører sanser alle slags lyde. Din næse sanser og skelner mellem gode og dårlige lugte. Din smag skelner mellem surt og sødt, salt og fersk, bittert og behageligt. Din følesans skelner mellem varmt og koldt, hårdt og blødt, stumpet og skarpt. Men hverken Gud eller noget åndeligt har nogen af disse egenskaber. Opgiv derfor dine fysiske sanser, brug dem ikke hverken indad eller udad. For alle, som beskæftiger sig med det åndelige og forestiller sig, at de kan høre, lugte, se, smag eller føle noget åndeligt – inde i sig selv eller udenfor – vil helt sikkert blive skuffet og vildledt og komme til at arbejde imod naturens orden. For naturens orden er, at med sanserne opnår vi viden om alt det materielle, men ikke om det åndelige.

Men gennem det, vi ikke kan sanse, kan vi opnå viden om det åndelige. Når vi læser eller hører om noget og vores ydre sanser ikke kan forstå eller forklare det, så kan vi være sikre på at det er åndeligt og ikke materielt.

På samme måde er vores åndelige evner begrænsede, når vi søger efter at kende Gud selv. For selv med stor åndelig forståelse og kendskab til alle åndelige skabninger, vil man aldrig med den indsigt opnå kendskab til den uskabte ånd, som er Gud selv. Men gennem det vores åndelige forståelse ikke kan forstå og fatte, kan man kende Gud. For når man når til sin forståelses grænse og al viden er opbrugt, er det Gud selv, man står overfor. Derfor siger Dinybios: 'Den højeste viden om Gud er den, der opnås gennem ikke-viden.'⁴³

43 *Pseudo-Dionysios (Areopagiten): De divinis nominibus, 7,3*: På den anden side, den højeste gudserkendelse er den som opnås gennem uvidenheden i den forening som overskrider tanken; nemlig når tanken – der har forladt verden og har givet slip på sig selv – forenes med hint overstrålende strålevæld, idet han derudfra og på hint sted i visdommen, hvis dybder ingen kan måle, bliver oplyst. (citeret fra Dionysios Areopagiten: Den mystiske teologi, De

Hvis man læser Dinysios bøger, vil man tydeligt se, at denne afhandling fra start til slut bekræfter hans tanker. Ud over dette ene citat vil jeg dog ikke referere til ham eller nogen anden kirkefar. Engang mente man, at det var ydmygt ikke at sige og skrive noget, som ikke kunne bekræftes med citater fra Bibelen eller kirkefædrene. Men nu regnes det for forfængelighed og intellektuelt snobberi. Det er i øvrigt heller ikke nødvendigt for dig, så derfor gør jeg det ikke. Lad dem, som har ører til det, hører, hvad jeg siger. Lad dem tro, som tilskyndes til at tro mig – for der er ingen anden mulighed.

Kapitel 71: At nogen kun oplever fuldkommen kontemplation under henrykkelse (ekstase), og andre oplever det i almindelig sindstilstand, når de ønsker det.

Der er nogen, som mener, at det er så vanskeligt og afskrækkende, så kontemplation forudsætter stor anstrengelse og kun sker sjældent og da under henrykkelse. Men jeg vil sige, at det bliver givet efter Guds orden og plan og i forhold til den enkeltes evne til kontemplativ bøn og kontemplation.

For nogen kræver det lang og vedvarende åndelig øvelse at nå til at opleve kontemplationens fuldkommenhed, og da sker det kun ganske sjældent og efter vor Herres særlig indbydelse, som kaldes henrykkelse. Andre er så følsomme overfor Guds kærlige gave og Ånd, samt opbygget en fortrolighed med Gud i kontemplationens gave, at de kan opnå kontemplation i almindelig sindstilstand, når de ønsker det – både når de sidder, går, står og knæler. De har samtidig kontrol over alle deres fysiske og åndelige evner og kan bruge dem, hvis de vil – dog ikke uden besvær, men uden større besvær. Moses er et eksempel på det første og Aaron, som var præst ved templet, er eksempel på det andet.

guddommelige navne, (overs. Klara Preben-Hansen). Kbh 1998, 155)

For kontemplationens gave er lige som Pagtens Ark i Det gamle Testamente. De som beskæftiger sig med kontemplationens gave er lige som dem, der havde mest med Arken at gøre, sådan som det er fortalt. Sammenligningen med kontemplationens gave og Pagtens Ark er god, for lige som Arken indeholdt alle templets skatte og hellige ting, sådan indeholder den lille kærlighedsimpuls alle menneskesjælens evner, og menneskesjælen er Guds åndelige tempel.

Inden Moses kom til at se Arken og fik at vide, hvordan den skulle laves, måtte han med stor anstrengelse klatre op til bjergets top, hvor han var i seks dage og arbejdede i en sky. Først efter syv dage lod vor Herre ham vide, hvordan Arken skulle laves. Moses store anstrengelse og det syn, han fik, er et billede på dem, der først oplever kontemplationens fuldkommenhed efter lang anstrengelse, og så kun sjældent og når Gud vil.

Mens Moses kun sjældent så Arken og det efter stor og lang anstrengelse, så havde Aaron, fordi han var præst, mulighed for at se den bag templets forhæng lige så tit, han ville. Aaron er billede på dem, som med åndelig klogskab og Guds kærlige hjælp kan opleve kontemplationens fuldkommenhed så tit de selv vil.

Kapitel 72: At man som kontemplativ ikke bør vurdere andre kontemplative ud fra egne oplevelser.

Det betyder, at den, som kun sjældent og efter stor anstrengelse oplever kontemplationens fuldkommenhed, let kan tage fejl, hvis han ud fra egen erfaring mener, at alle andre også kun opnår kontemplation efter stor anstrengelse og så kun sjældent. Så bliver hans vurdering af andre forkert. På samme måde kan den, som oplever kontemplation, så tit han vil, også let tage fejl, hvis han tror det også gælder for alle andre. Er det lige meget? Nej, for måske

ændrer det sig, så den der først efter lang og svær anstrengelse og så sjældent oplevede kontemplation, senere med Guds kærlige hjælp få det sådan, at han kan opleve kontemplation så tit, han vil. Det er Moses også et eksempel på. Først var det efter lang anstrengelse på bjergets top, hvor han så hvordan Arken skulle laves, men siden kunne han se den så tit han ville, da den var bragt ned i dalen.

Kapitel 73: Om Pagtens Ark som symbol på kontemplationens gave og Moses, Besal'el og Aaron som forbilleder på tre kontemplative veje.

De tre hovedpersoner, som havde med Pagtens Ark at gøre var Moses, Besal'el og Aaron. Moses fik på bjergets top af vor Herre forskrift for, hvordan den skulle laves⁴⁴. Besal'el fremstillede den i dalen, efter den forskrift Moses fik på bjerget⁴⁵. Aaron opbevarede den i tempel-teltet, og kunne se og røre den så tit, han ville⁴⁶.

Disse tre mænd viser tre veje til kontemplation. Somme tider gør vi fremskridt alene ved Guds kærlige hjælp. Da ligner vi Moses, som trods stor anstrengelse og bjergbestigning kun sjældent så Arken, og da kun, når vor Herre viste den og ikke som fortjeneste for hans anstrengelse. Somme tider gør vi fremskridt mod kontemplation gennem vores egen åndelige praksis og hjulpet af Guds kærligheds gave. Da ligner vi Besal'el, som ikke kunne se Arken, før han havde lavet den ved egen anstrengelse, hjulpet af den forskrift, som Moses så på bjerget. Somme tider gør vi fremskridt mod kontemplation ved andres hjælp og belæring. Da ligner vi Aaron, som havde Arken i sin varetægt og kunne se og røre den, når han ville.

44 2 Mos 25,10-22.

45 2 Mos 31,1-11; 37,1-9.

46 2 Mos 28.

Se, min kære ven i ånden! Det er vist både umodent og dumt af mig, som den usling jeg er, uværdig til at belære andre, så har jeg her Besal'els opgave: At fremstille og forklare – og på en måde lægge denne åndelige Ark i dine hænder. Men du skal give dig selv både mere og bedre, end jeg gør, hvis du vil være som Aaron. Nemlig hele tiden at være optaget af kontemplativ bøn og kontemplation – også for min og andres skyld. Derfor beder jeg dig: Gør det for den almægtige Guds kærlighed. Gud har indbudt os begge til kontemplation, og derfor jeg dig: Opfyld for Guds kærligheds skyld også den del, som jeg mangler.

Kapitel 74: Hvordan den, som er bestemt til kontemplation, vil føle en åndelig samklang, når han læser denne bog og at ingen andre bør læse denne bog; og en gentagelse af prologens pålæg.

Hvis du mener, at kontemplativ bøn ikke passer til dit fysiske og åndelige temperament, så bør du – uden at bebrejde dig selv – opgive det og i stedet finde en anden åndelig praksis, efter god åndelig vejledning. Da vil jeg beklage din ulejlighed med læsningen. For jeg har med dette skrift oprigtig ønsket, at hjælpe dig videre med min enkle viden. Det er min hensigt. Læs derfor bogen et par gange eller tre, ja, gerne flere gange. Så vil du forstå mere for hver gang og sætninger der syntes svære første og anden gang vil synes lette.

Det ville være mærkeligt, hvis en person, som er indbudt og bestemt til kontemplativ bøn, ikke skulle føle en samklang med denne bog. Hvis du føler sådan og du føler, at den hjælper dig fremad, så tak Gud af hele dit hjerte – og bed for Guds kærligheds skyld for mig.

Det håber jeg, at du vil gøre. Men jeg beder dig, for Guds skyld ikke at dele denne bog med nogen, med mindre du fornemmer, at

vedkommende passer til bogen – sådan som jeg også skrev i begyndelsen. Der står hvilke mennesker, der kan beskæftige sig med kontemplativ bøn og hvornår. Når du viser bogen til andre, vil jeg bede dig om at opfordre dem til at læse det hele. Der er måske noget i begyndelsen eller i midten, som svæver og ikke er helt forklaret, hvor det står. Men så er det forklaret lidt efter eller i slutningen. Hvis man kun læser en lille del, kan man let blive ført på vildspor. Derfor beder jeg dig gøre, som jeg siger.

Hvis der er noget, som du gerne vil have forklaret bedre, så giv besked om, hvordan du forstår det. Så vil jeg med min enkle viden forsøge at forklare det bedre.

Jeg ønsker ikke at sludrehoveder, rygklappere eller revsere, rygtesmede eller sladretasker, eller nogen brokkehoveder⁴⁷ skal se denne bog. Den er ikke skrevet for dem. Jeg ønsker faktisk ikke at hverken de eller andre nysgerrige og videnbegærlige mennesker – hvad enten de er veluddannede eller uuddannede – kommer til at høre om denne bog. Også selv om de er gode aktive kristne – for den vil ikke passe til dem.

Kapitel 75: Om sikre tegn på om man er indbudt af Gud til kontemplation.

Selvom man læser denne bog og fornemmer at det er et godt og behageligt emne, så er det ikke sikkert, at man er af den grund alene er indbudt af Gud til kontemplation. For det behag, de føler ved læsningen, kan måske lige så godt skyldes forstandens nysgerrighed og videnbegærlighed, som det kan skyldes Guds kærlige indbydelse.

47 Jf. Indledningen s. 1: 'sludrehoveder, rygklappere, jamrehoveder eller revsere, snakkesalige, sladretasker eller rygtesmede, skandalemagere eller nogen brokkehoveder'

For at afgøre, hvor impulsen kommer fra, kan man gøre sådan: Gennem selvransagelse må man se, om man har gjort alt, hvad man kan, for at rense sin samvittighed for bevidste synder, sådan som kirken foreskriver og en åndelig vejleder vil anbefale. Hvis det er gjort, er det godt. Men hvis man vil vide mere, må man være opmærksom på, om trangen til kontemplativ bøn er mere påtrængende end andre åndelige øvelser. Hvis man kun er tilfreds og har en god samvittighed, hvis den lille skjulte kærlighedsimpuls er det vigtigste i alt det, man laver – uanset om det er fysisk eller åndeligt, så er det et sikkert tegn på, at man er indbudt til kontemplativ bøn og kontemplation. Men hvis man ikke oplever det, så er man helt sikkert ikke indbudt.

Det betyder ikke, at den oplevelse er evig og bestandig i bevidstheden hos dem, der er indbudt. Sådan er det ikke. Unge åndelige nybegyndere vil ofte opleve, at impulsens nærvær forsvinder af forskellige grunde. Nogle gange er det fordi, at man ikke skal tro, at impulsen bor i én, så man kan bilde sig ind, at det er ens egen kraft og fortræffelighed, der gør at man har den, når og som man vil. Det er nemlig stolthed. Og hver gang man ikke erfarer Guds kærlige hjælp er årsagen stolthed. Ikke bare almindelig stolthed, men også den stolthed, som vil komme, hvis erfaringen af Guds kærlige hjælp ikke var forsvundet. Derfor mener nogle unge tåber tit, at Gud er deres fjende, når han lader erfaringen af sin kærlige hjælp forsvinde. I virkeligheden hjælper han faktisk og er helt igennem deres ven.

Andre gange forsvinder den, fordi man er blevet ligeglad med erfaringen af Guds kærlige hjælp. Når det sker, vil man hurtigt føle en bitter smertefuld ærgrelse. Det sker også, at vor Herre forsinke erfaringen som et trick. Ved at forsinke erfaringen får han den til at

vokse og blive mere værdsat, når den genfindes og man erfarer den igen efter den har været væk længe.

Et af de tydeligste og sikreste tegn på, at man er indbudt til kontemplation, er netop efter sådan en forsinkelse og en lang periode uden kontemplation. Når den pludselig og uden nogen indsats kommer igen, så man føler en endnu større kærlighedslængsel end nogensinde før, så den brænder så voldsomt i en, at jeg vil tro den indsigt giver endnu større fryd end sorgen over tabet, da den var væk. Hvis det er sådan, så er det helt sikkert og ufejlbarligt, at man er indbudt af Gud til kontemplation, uanset hvad man er eller har været.

For den barmhjertige Gud ser ikke på, hvad du er eller hvad du har været, men på det, som du gerne vil være. Gregor den Store siger, at 'al hellig længsel vokser ved udsættelse; og hvis den svækkes ved udsættelse, så har det aldrig været hellig længsel.⁴⁸ For hvis man føler mindre og mindre fryd ved igen pludselig at genfinde den tidligere længsel, så har den aldrig været hellig længsel, men måske en naturlig længsel efter det gode. Om den hellige længsel skriver Augustin, at 'et godt kristenliv er intet andet end hellig længsel.⁴⁹

Farvel nu, min kære ven i Ånden, med Guds velsignelse og min! Jeg beder den almægtige Gud om altid at give dig og alle, der elsker Gud, sand fred, hellig vejledning og åndelig støtte fra Gud i en overflod af Guds kærlige hjælp. Amen.

HER SLUTTER UVIDENHEDENS SKY OG

48 Homilia In Evangelia, ii. 25.

49 In Epist. Joannis ad Parthos, iv.6.